

568.

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 9, člana 89 stav 6, člana 90 stav 6 i člana 91 stav 7 Zakona o vazдушnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12), uz prethodnu saglasnost Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Agencija za civilno vazduhoplovstvo, donijela je

PRAVILNIK O DOZVOLAMA I ORGANIZACIJAMA ZA OSPOSOBLJAVANJE KONTROLORA LETENJA

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom uvtrđuju se bliži uslovi u pogledu stručne spreme i osposobljenosti kontrolora letenja i studenta kontrolora letenja, načina izdavanja i obnavljanja dozvole, načina izdavanja, produžavanja i obnavljanja ovlašćenja kontrolora letenja i studenta kontrolora letenja, vrijeme na koje važi ovlašćenje, uslove pod kojima se mijenja, ukida ili privremeno ukida dozvola, uslovi pod kojima se ukida ili privremeno ukida ovlašćenje, obrazac dozvole, uslovi pod kojima se izdaje, mijenja, ukida ili privremeno ukida uvjerenje organizacije za osposobljavanje kontrolora letenja, obrazac uvjerenja, sadržina programa za stručno osposobljavanje i način stručnog osposobljavanja, način polaganja stručnog ispita kontrolora letenja i studenta kontrolora letenja, uslovi u pogledu stručne spreme i iskustva koje mora da ispunjava lice koje se imenuje za procjenjivača, uslovi i način priznavanja stranih dozvola, uslovi za odobravanje sintetičkog uređaja za osposobljavanje kontrolora letenja i studenta kontrolora letenja, postupak utvrđivanja zdravstvene sposobnosti kontrolora letenja i studenta kontrolora letenja, postupak izdavanja ljekarskog uvjerenja kontrolora letenja i studenata kontrolora letenja, vrijeme na koje se izdaje ljekarsko uvjerenje kontrolora letenja i studenata kontrolora letenja, obrazac ljekarskog uvjerenja, uslovi pod kojima se izdaju, ograničavaju, privremeno ukidaju i ukidaju ljekarska uvjerenja kontrolora letenja i studenata kontrolora letenja, postupak certifikacije ljekara vazduhoplovne medicine i vazduhoplovno-medicinskih centara za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti kontrolora letenja i studenata kontrolora letenja, način ukidanja i privremenog ukidanja i obrazac certifikata ljekara vazduhoplovne medicine i certifikata vazduhoplovno-medicinskog centra.

Preuzimanje uredbe Komisije

Član 2

(1) Ovim pravilnikom se, uz prilagođavanju pravu Crne Gore, preuzima Uredba Komisija (EU) br. 2015/340 od 20. februara 2015. godine o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih procedura koji se odnose na dozvole kontrolora letenja i certifikate u skladu sa Uredbom (EZ) br. 216/2008 Evropskog parlamenta i Savjeta, o izmjenama i dopunama Sprovedbene Uredbe Komisije (EU) br. 923/2012 i prestanku važenja Uredbe Komisije (EU) br. 805/2011.

(2) Uredba Komisije (EU) br. 2015/340 od 20. februara 2015. godine data je u Prilogu 1, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

(3) U primjeni Uredbe iz Priloga 1 ovog pravilnika mogu se koristiti rješenja utvrđena Prihvatljivim načinima usaglašavanja (Acceptable means of compliance – AMC) i Uputstvima (Guidance Material – GM) Evropske agencije za sigurnost vazdušnog saobraćaja (EASA).

Značenje izraza

Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- (1) Agencija (Agency) je Evropska agencija za sigurnost vazdušnog saobraćaja;
- (2) nadležna vlast je Agencija za civilno vazduhoplovstvo;

(3) certifikat vazduhoplovno-medicinskog centra je uvjerenje koje izdaje nadležna vlast pravnom ili fizičkom licu koje obavlja zdravstvenu djelatnost i koje ispunjava uslove u pogledu opreme i stručne osposobljenosti kadra, za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti kontrolora letenja i studenta kontrolora letenja;

(4) kontrolor letenja je lice koje ima dozvolu kontrolora letenja sa upisanim važećim ovlašćenjima, dodatnim i posebnim ovlašćenjima;

(5) student kontrolora letenja je lice koje ima dozvolu studenta kontrolora letenja sa upisanim važećim ovlašćenjima i, ako je primjenljivo, dodatnim ovlašćenjima;

(6) ovlašćenje je odobrenje upisano u dozvolu ili koje ima veze sa dozvolom, koje čini njen dio i označava posebne uslove, prava ili ograničenja koja se odnose na odgovarajuću dozvolu

(7) procjenjivači su lica sa Liste procjenjivača/ispitivača, koju tvrdi nadležna vlast i koji su članovi Ispitne komisije;

(8) certifikat organizacije za osposobljavanje kontrolora (ATCO TOs) je uvjerenje koje izdaje nadležna vlast organizaciji za pružanje usluga osposobljavanja kontrolora letenja i studenta kontrolora letenja;

(9) certifikat ljekara vazduhoplovne medicine je uvjerenje koje izdaje nadležna vlast ljekaru vazduhoplovne medicine za obavljanje poslova utvrđivanja zdravstvene sposobnosti kontrolora i studenta;

(10) ljekar vazduhoplovne medicine je ljekar specijalista vazduhoplovne medicine koji ima certifikat ljekara vazduhoplovne medicine za obavljanje poslova utvrđivanja zdravstvene sposobnosti kontrolora i studenta, izdat od strane nadležne vlasti.

Ostali izrazi koji su upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju značenja koja su im propisana u članu 4 Priloga 1 ovog pravilnika.

Rokovi za podnošenje zahtjeva za izdavanje dozvole

Član 4

(1) Zahtjev za izdavanje dozvole studenta kontrolora letenja (u daljem tekstu: studenta) podnosi se najkasnije u roku od 30 dana od dana ispunjavanja uslova za izdavanje dozvole, na obrascu koji utvrđuje nadležna vlast i objavljuje na svojoj internet stranici.

(2) Ako je zahtjev za izdavanje dozvole studenta dostavljen po isteku roka iz stava 1 ovog člana, uz zahtjev se, pored dokumentacije iz tačke ATCO.B.001 (b) Priloga 1 ovog pravilnika dostavlja i procjena stručnosti podnosioca zahtjeva koja je izvršena nakon isteka roka iz stava 1 ovog člana.

(3) Zahtjev za prvo izdavanje dozvole kontrolora letenja (u daljem tekstu: kontrolora) podnosi se najkasnije u roku od 30 dana od dana vršenja provjere stručne osposobljenosti kontrolora za sticanje dozvole kontrolora, na obrascu koji utvrđuje nadležna vlast i objavljuje na svojoj internet stranici.

(4) Ako se zahtjev za prvo izdavanje dozvole kontrolora dostavi nakon isteka roka iz stava 3 ovog člana, uz zahtjev se dostavlja i procjena stručnosti podnosioca zahtjeva, sa potvrdom o završenom dopunskom osposobljavanju u operativnoj jedinici.

(5) Dopunsko osposobljavanje iz stava 4 ovog člana mora započeti najkasnije 30 dana nakon isteka roka iz stava 3 ovog člana.

Provjera znanja engleskog jezika

Član 5

(1) Provjeru znanja engleskog jezika kontrolora i studenta sprovodi organizacija kojoj nadležna vlast odobri test za provjeru znanja engleskog jezika.

(2) Organizacija iz stava 1 ovog člana mora da ispunjava uslove iz Aneksa 1 Čikaške konvencije, ICAO dokumenta 9835 i ICAO Cir 318 AN/180.

(3) Izuzetno od stav 2 ovog člana, članovi tima za sprovođenje i ocjenjivanje testa engleskog jezika mogu biti i profesori engleskog jezika bez operativnog iskustva.

Provjera stručne osposobljenosti kontrolora

Član 6

(1) Provjera stručne osposobljenosti kontrolora za sticanje i obnavljanje dozvole i posebnog ovlašćenja za lokaciju sprovodi se nakon završenog osposobljavanja u jedinici kontrole letenja.

(2) Provjera stručne osposobljenosti iz stava 1 ovog člana se sastoji od teorijskog i praktičnog dijela.

(3) Praktični dio provjere stručne osposobljenosti se sprovodi na operativnom radnom mjestu u aktivnom saobraćaju i/ili na sintetičkom uređaju za osposobljavanje odobrenom od strane nadležne vlasti.

(4) Način sprovođenja provjere stručne osposobljenosti iz stava 1 ovog člana utvrđuje se planom osposobljavanja jedinice kontrole letenja.

Ispitna komisija

Član 7

(1) Provjeru stručne osposobljenosti iz člana 6 ovog pravilnika sprovodi ispitna komisija koja se sastoji od najmanje tri člana, koji moraju imati dozvolu sa upisanim odgovarajućim ovlašćenjem, dodatnim ovlašćenjem, ako je primjenljivo, i posebno ovlašćenje procjenjivača, izdatu od strane nadležne vlasti.

(2) Tokom praktičnog dijela provjere iz člana 6 stav 3 ovog pravilnika, za očuvanje zahtijevanog nivoa sigurnosti vazdušnog saobraćaja odgovoran je član ispitne komisije koji ima dozvolu sa upisanim posebnim ovlašćenjem za lokaciju radne pozicije, sektora ili grupe sektora operativne jedinice za koju se vrši provjera stručne osposobljenosti kandidata.

(3) Ako članovi ispitne komisije nemaju upisano posebno ovlašćenje za lokaciju iz stava 2 ovog člana za koju se vrši provjera stručne osposobljenosti kandidata, provjera stručne osposobljenosti se sprovodi u skladu sa tačkom ATCO.C.045 (e) Aneksa I Priloga 1 ovog pravilnika.

(4) Članovi ispitne komisije mogu biti i kontrolori koji imaju stranu dozvolu sa upisanim odgovarajućim ovlašćenjem, dodatnim i posebnim ovlašćenjem procjenjivača, koju je nadležna vlast priznala, i koji imaju autorizaciju iz člana 8 ovog pravilnika.

(5) Ispitna komisija iz stava 1 ovog člana mora da obezbijedi da kandidat bude upoznat sa:

1) datumom i mjestom polaganja svih djelova provjere,

2) načinom održavanja provjere,

3) sastavom ispitne komisije,

4) postupkom za podnošenje prigovora na odluku ispitne komisije koji je utvrđen planom osposobljavanja u jedinici kontrole letenja,

5) pravima i obavezama i

6) postupkom, za slučaj da kandidat ne položi dio provjere, utvrđen planom osposobljavanja jedinice kontrole letenja.

(6) Ispitna komisija mora da obezbijedi dokaz da je kandidat upoznat sa načinom sprovođenja provjere, posledicama kršenja discipline i zloupotrebe tokom provjere.

(7) Rezultate provjere, sa obrazloženjem, ispitna komisija saopštava kandidatu.

(8) Izvještaj o sprovedenoj provjeri, ispitna komisija dostavlja nadležnoj vlasti najkasnije sedam dana od dana održavanja provjere.

(9) Izvještaj iz stava 8 ovog člana najmanje mora da sadrži:

1) datum i mjesto sprovođenja provjere,

2) ime i prezime kandidata,

3) sastav ispitne komisije sa potpisima,

4) komentare članova ispitne komisije, ukoliko ih ima,

Privremena autorizacija procjenjivača

Član 8

Privremenu autorizaciju procjenjivača, na predlog organizacije za osposobljavanje, izdaje nadležna vlast na period važenja do 12 mjeseci.

Korišćenje frazeologije

Član 9

Tokom stručnog osposobljavanja i provjere stručne osposobljenosti kontrolora i studenta koristi se frazeologija na engleskom jeziku, u skladu sa ICAO dokumentom 4444 (PANS – ATM) koji je dostupan na zvaničnoj internet stranici ICAO.

Posebno ovlašćenje za lokaciju

Član 10

Produžavanje važenja i obnovu posebnog ovlašćenja za lokaciju u dozvolu upisuje nadležna vlast, nakon utvrđivanja ispunjenosti uslova propisanih Prilogom 1 Aneks I ovog pravilnika.

Podnošenje zahtjeva za zamjenu obrasca dozvole studenta i kontrolora

Član 11

Zahtjev za zamjenu obrasca dozvole kontrolora i studenta, koje su izdate na osnovu odredbi Pravilnika o dozvolama i organizacijama za osposobljavanje kontrolora letenja („Službeni list CG“, br. 44/13), dostavlja se na obrascu koji utvrđuje nadležna vlast i objavljuje na svojoj internet stranici.

Podnošenje zahtjeva za izdavanje, produžavanje i obnovu ovlašćenja, dodatnih i posebnih ovlašćenja

Član 12

Zahtjevi za izdavanje ovlašćenja, dodatnih i posebnih ovlašćenja i produžavanje i obnovu posebnih ovlašćenja dostavljaju se na obrascu koji utvrđuje nadležna vlast i objavljuje na svojoj internet stranici.

Saglasnost za upotrebu sintetičkog uređaja za osposobljavanje

Član 13

(1) Nadležna vlast, na zahtjev organizacija za osposobljavanje kontrolora, daje saglasnost za upotrebu sintetičkog uređaja za osposobljavanje.

(2) Sintetički uređaj iz stava 1 ovog člana mora ispunjavati tehničke zahtjeve utvrđene Opštim tehničkim specifikacijama za simulatore kontrole letenja EUROCONTROL-a (Generic Eurocontrol Technical Specification ATC Simulator).

Prelazne odredbe

Član 14

(1) Dozvole kontrolora izdate u skladu sa odredbama Pravilnika o dozvolama i organizacijama za osposobljavanje kontrolora letenja („Službeni list CG“, br. 44/13), prestaju da važe danom isteka posebnog ovlašćenja za lokaciju, a najkasnije 01. decembra 2016. godine.

(2) Dozvole studenta izdate u skladu sa odredbama Pravilnika o dozvolama i organizacijama za osposobljavanje kontrolora letenja („Službeni list CG“, broj 44/13), prestaju da važe danom isteka roka na koji su izdate, a najkasnije do 01. decembra 2016. godine.

(3) Prava data Potvrdom za imenovanje ispitivača i/ili procjenjivača stručne osposobljenosti izdatom u skladu sa odredbama Pravilnika o dozvolama i organizacijama za osposobljavanje kontrolora letenja („Službeni list CG“, broj 44/13), kontrolorima koji imaju dozvole kontrolora koje je izdala nadležna vlasta upisuju se kao posebno ovlašćenje procjenjivača u dozvolu kontrolora izdatu u skladu sa odredbama ovog pravilnika i važe do isteka roka na koji su izdate Potvrde za imenovanje ispitivača i/ili procjenjivača.

(4) Potvrde za imenovanja ispitivača i/ili procjenjivača stručne osposobljenosti izdate u skladu sa odredbama Pravilnika o dozvolama i organizacijama za osposobljavanje kontrolora letenja („Službeni list CG“, broj 44/13) kontrolorima koji imaju dozvole kontrolora koje je izdala strana nadležna vlast, prestaju da važe danom početka primjene ovog pravilnika.

(5) Odobrenja za sprovođenje osposobljavanja na simulatoru izdata kontrolorima u skladu sa odredbama Pravilnika o dozvolama i organizacijama za osposobljavanje kontrolora letenja („Službeni list CG“, broj 44/13), upisuju se, kao posebno ovlaštenje instruktora za sprovođenje osposobljavanja na sintetičkom uređaju, u dozvolu kontrolora izdatu u skladu sa odredbama ovog pravilnika i važe do isteka roka na koji su izdata.

(6) Uvjerenja o osposobljenosti za sprovođenje stručnog osposobljavanja kontrolora letenja izdata u skladu sa odredbama Pravilnika o dozvolama i organizacijama za osposobljavanje kontrolora letenja („Službeni list CG“, br. 44/13) prestaju da važe danom isteka roka na koji su izdata, a najkasnije do 01. decembra 2016. godine.

(7) Organizacije za osposobljavanje kontrolora uskladiće svoje programe i planove osposobljavanja kontrolora sa odredbama ovog pravilnika, u roku od 90 dana od dana početka njegove primjene.

(8) Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi uskladiće procedure održavanja stručnosti kontrolora letenja u jedinicama kontrole letenja sa odredbama ovog pravilnika, u roku od 90 dana od dana početka njegove primjene.

(9) Osposobljavanje započeto u skladu sa odredbama Pravilnika o dozvolama i organizacijama za osposobljavanje kontrolora („Službeni list CG“, broj 44/13), priznaje se u postupku izdavanja i obnove dozvola, ovlaštenja, dodatnih i posebnih ovlaštenja u skladu sa odredbama ovog pravilnika, pod uslovom da su osposobljavanje i procjena stručne osposobljenosti završeni do 30. juna 2017. godine.

(10) Certifikati ljekara vazduhoplovne medicine i certifikati vazduhoplovno-medicinskih centara važe do isteka roka na koji su izdati, a najkasnije do 01. decembra 2016. godine.

Prestanak važenja

Član 15

Danom početka primjene ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o dozvolama i organizacijama za osposobljavanje kontrolora letenja („Službeni list CG“, broj 44/13) i Pravilnik o načinu utvrđivanja zdravstvene sposobnosti kontrolora letenja („Službeni list CG“, broj 30/11).

Stupanje na snagu

Član 16

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, a primjenjivaće se od 01.09.2016. godine.

Broj: 01/2-490/3-16

Podgorica, 27.04.2016. godine

**Direktor,
Dragan Đurović, s.r.**

UREDBA KOMISIJE (EU) BR. 2015/340
od 20. februara 2015. godine
o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih procedura koji se odnose na
dozvole i
certifikate kontrolora letenja u skladu sa Uredbom (EZ) br. 216/2008
Evropskog parlamenta i Savjeta, o izmjenama i dopunama Sprovedbene Uredbe
Komisije (EU) br. 923/2012 i o prestanku važenja Uredbe Komisije (EU) br. 805/2011

Član 1

Predmet Uredbe i obim primjene

1. Ovom Uredbom utvrđuju se detaljna pravila za:
 - a) uslove za izdavanje, privremeno ukidanje i ukidanje dozvola kontrolora letenja i studenata kontrolora letenja, njihovih ovlašćenja, dodatnih i posebnih ovlašćenja i prava i odgovornosti njihovih imalaca;
 - b) uslove za izdavanje, ograničenje i privremeno ukidanje ljekarskih uvjerenja kontrolora letenja i studenata kontrolora letenja, kao i prava i odgovornosti njihovih imalaca;
 - c) certifikaciju ovlašćenih ljekara i vazduhoplovno-medicinskih centara za kontrolore letenja i studente kontrolore letenja;
 - d) certifikaciju organizacija za osposobljavanje kontrolora letenja;
 - e) uslove za vađenje, produžavanje roka vađenja i upotrebu ovih dozvola, ovlašćenja, dodatnih i posebnih ovlašćenja i certifikata.
2. Ova Uredba se primjenjuje na:
 - a) studente kontrolore letenja i kontrolore letenja koji svoje poslove obavljaju u okviru primjene Uredbe (EZ) br. 216/2008;
 - b) osobe i organizacije koje su uključene u licenciranje, osposobljavanje, testiranje, provjeru i ljekarski pregled i procjene kandidata u skladu sa ovom Uredbom.

Član 2

Usaglašenost sa zahtjevima i procedurama

1. Studenti kontrolori letenja, kontrolori letenja i lica koja su uključena u licenciranje, osposobljavanje, testiranje, provjeru i ljekarski pregled i procjenu kandidata koji su navedeni u članu 1 stav 2 tačka (a) i (b) moraju da budu kvalifikovani i licencirani u skladu sa odredbama iz Aneksa I, III i IV od strane nadležne vlasti navedene u članu 6.
2. Organizacije navedene u članu 1 stav 2 tačka (b) moraju biti kvalifikovane u skladu sa tehničkim zahtjevima i administrativnim procedurama koji su utvrđeni u Aneksima I, III i IV i moraju da budu certifikovane od strane nadležne vlasti navedene u članu 6.
3. Izdavanje ljekarskih uvjerenja osobama navedenim u članu 1 stav 2 tačka (a) i (b) mora biti usaglašeno sa tehničkim zahtjevima i administrativnim procedurama koji su utvrđeni u Aneksima III i IV.
4. Smatra se da su kontrolori letenja zaposleni kod pružaoca usluga u vazdušnoj plovitbi koji pružaju usluge u vazdušnom saobraćaju u vazdušnom prostoru teritorije na koju se primjenjuje Ugovor i čije je glavno mjesto poslovanja i registrovano sjedište, ako postoji, izvan teritorije koja podleže odredbama Ugovora, licencirani u skladu sa stavom 1, ukoliko ispunjavaju oba sledeća uslova:
 - a) imaju dozvolu kontrolora letenja koju je izdala treća zemlja u skladu sa Aneksom I Čikaške konvencije;
 - b) dokazali su nadležnoj vlasti iz člana 6 da su završili osposobljavanje i uspješno položili ispite i procjene koji odgovaraju onima koji se zahtijevaju u Dijelu ATCO, Poddijelu D, Odjeljcima 1-4, koji su navedeni u Aneksu 1.

Zadaci i poslovi dodijeljeni kontrolorima letenja koji su navedeni u prvom podstavu ne smiju da prekorače prava iz dozvole koju je izdala treća zemlja.

5. Instruktori za praktično osposobljavanje i procjenjivači koje zapošljava organizacija za osposobljavanje koja se nalazi izvan teritorije država članica smatraju se kvalifikovanim u skladu sa stavom 1, ukoliko ispunjavaju oba sledeća uslova:

- a) imaju dozvolu kontrolora letenja koju je izdala treća zemlja u skladu sa Aneksom 1 Čikaške konvencije sa ovlašćenjem i, ukoliko je primjenljivo, dodatnim ovlašćenjem koje odgovara onome za koje su ovlašćeni da sprovode osposobljavanje ili vrše procjenu;
- b) dokazali su nadležnoj vlasti koja je navedena u članu 6 da su završili osposobljavanje i uspješno položili ispite i procjene koji odgovaraju onima koji se zahtijevaju u Dijelu ATCO, Poddijelu D, Odjeljku 5, koji su navedeni u Aneksu 1.

Prava navedena u prvom podstavu moraju da budu navedena u certifikatu koji izdaje treća zemlja i moraju da budu ograničena na sprovođenje osposobljavanja i procjenu za organizacije za osposobljavanje koje se nalaze van teritorije država članica.

Član 3

Pružanje usluga kontrole letenja

1. Usluge kontrole letenja pružaju samo kontrolori letenja koji su kvalifikovani i licencirani u skladu sa ovom Uredbom.

2. U skladu sa članom 1 stav 3 Uredbe (EZ) br. 216/2008, države članice moraju da osiguraju, u mjeri u kojoj je to moguće, da usluge koje javnosti pruža ili stavlja na raspolaganje vojno osoblje, navedeno u članu 1 stav 2 tačka (c) te uredbe, pružaju nivo sigurnosti koji je barem jednak nivou koji se zahtijeva osnovnim zahtjevima, kako je definisano u Aneksu Vb te uredbe.

3. Države članice mogu da odluče da se ova Uredba primjenjuje na njihovo vojno osoblje koje pruža usluge javnosti.

Član 4

Definicije

Za potrebe ove Uredbe, koriste se sledeće definicije:

(1) „neuobičajena situacija” označava okolnosti, uključujući situacije degradacije, koje nisu ni rutinske ni svakidašnje i za koje kontrolor letenja nije razvio automatske vještine;

(2) „prihvatljivi načini usaglašavanja (AMC)” označavaju standarde koji nisu obavezujući koje je usvojila Agencija da bi ilustrovala načine za uspostavljanje usaglašenosti sa Uredbom (EZ) br. 216/2008 i njenim pravilima implementacije;

(3) „pružanje usluga kontrole letenja (ATC)” označava uslugu koja se pruža u cilju:

(a) sprječavanja sudara:

– između vazduhoplova, i

– na manevarskoj površini između vazduhoplova i prepreka; i

(b) ekspeditivnosti i održavanja redovnog protoka vazdušnog saobraćaja;

(4) „jedinica kontrole letenja (ATC unit)” označava opšti termin koji znači različito, centar oblasne kontrole letenja, jedinicu prilazne kontrole letenja ili aerodromsku kontrolu letenja;

(5) „alternativni načini usaglašavanja” označavaju alternativne načine u odnosu na postojeći AMC ili nove načine za uspostavljanje usaglašenosti sa Uredbom (EZ) br. 216/2008 i njenim pravilima implementacije za koje nije usvojen prateći AMC Agencije;

(6) „procjena” označava evaluaciju praktičnih vještina čiji je rezultat izdavanje dozvole, ovlašćenja i/ili dodatnog(ih) i/ili posebnog(ih) ovlašćenja i njihovo produženje roka važenja i/ili obnovu, uključujući ponašanje i praktičnu primjenu znanja i razumijevanje koje pokaže lice koje se procjenjuje;

- (7) „posebno ovlašćenje procjenjivača” označava odobrenje koje se unosi u dozvolu i čini dio dozvole, označavajući stručnost imaoaca da sprovodi procjenu praktičnih vještina studenta kontrolora letenja i kontrolora letenja;
- (8) „stres usled kritične nezgode” označava manifestaciju neuobičajene i/ili ekstremne emotivne, fizičke reakcije i/ili ponašanja kod pojedinca nakon neočekivanog događaja, udesa, nezgode ili ozbiljne nezgode;
- (9) „vanredna situacija” označava ozbiljnu i opasnu situaciju koja zahtijeva hitne mjere;
- (10) „ispit” označava formalan test na osnovu kog se sprovodi procjena znanja i razumijevanja lica;
- (11) „uputstvo (GM)” označava materijal koji nije obavezujući, koji je izradila Agencija, a koji pomaže u ilustrovanju značenja zahtjeva ili specifikacije i koji se koristi kao podrška u tumačenju Uredbe (EZ) br. 216/2008 i njenih pravila implementacije i AMC;
- (12) „ICAO lokacijski indikator” označava četvoroslovnu oznaku koja je formulisana u skladu sa pravilima koja je propisao ICAO u priručniku „DOC 7910” u poslednjoj ažuriranoj verziji i koja se dodjeljuje lokaciji fiksne vazduhoplovne stanice;
- (13) „posebno jezičko ovlašćenje” označava izjavu unijetu u dozvolu i čini njen dio i koja označava jezičko znanje imaoaca dozvole;
- (14) „dozvola” označava dokument izdat sa upisanim ovlašćenjima u skladu sa ovom Uredbom, koji daje pravo njegovom zakonitom imaoцу da koristi prava u skladu sa ovlašćenjima, dodatnim i posebnim ovlašćenjima sadržanim u dozvoli;
- (15) „osposobljavanje na radnom mjestu ” označava fazu osposobljavanja u jedinici u toku koje se prethodno stečene rutine i vještine objedinjuju u praksi pod nadzorom kvalifikovanog instruktora za osposobljavanje na radnom mjestu u živom saobraćaju;
- (16) „posebno ovlašćenje instruktora za osposobljavanje na radnom mjestu (OJTI)” označava odobrenje unijeto u dozvolu koje čini njen dio, označavajući stručnost imaoaca da sprovodi osposobljavanje na radnom mjestu i osposobljavanje na sintetičkim uređajima za osposobljavanje;
- (17) „trenažer za dio zadatka (PTT)” označava sintetički uređaj za osposobljavanje na kom se sprovodi osposobljavanje za posebne i odabrane operativne zadatke ne zahtijevajući od polaznika osposobljavanja da vježba sve zadatke koji su obično povezani sa potpuno operativnim uslovima;
- (18) „cilj učinka” označava jasnu i nedvosmislenu izjavu o učinku koji se očekuje od polaznika osposobljavanja, uslove u kojima se učinak odvija i standarde koji bi polaznik osposobljavanja trebalo da ispuni;
- (19) „privremena nesposobnost” označava privremeno stanje u kom se imaoцу dozvole ne dozvoljava korišćenje prava iz dozvole kada ovlašćenja, dodatna i posebna ovlašćenja i njegovo/njeno ljekarsko uvjerenje važe;
- (20) „psihoaktivna supstanca” označava alkohol, opijate, kanabionide, sedative i hipnotička sredstva, kokain, ostale psihostimulanse, halucinogene i isparive rastvore, pri čemu se kofein i duvan isključuju;
- (21) „dodatno ovlašćenje” označava odobrenje unijeto u dozvolu koje čini njen dio i označava posebne uslove, prava ili ograničenja koja se odnose na odgovarajuće ovlašćenje;
- (22) „obnova” označava administrativni postupak koji se preduzima nakon što ovlašćenje, dodatno i posebno ovlašćenje ili sertifikat istekne, kojim se obnavljaju prava vezana za ovlašćenje, dodatno i posebno ovlašćenje ili sertifikat za sledeći navedeni vremenski period, shodno ispunjenju posebnih zahtjeva;
- (23) „produženje roka važenja” označava administrativni postupak koji se preduzima u toku roka važenja ovlašćenja, dodatnog i posebnog ovlašćenja ili sertifikata koji omogućava imaoцу da nastavi da koristi prava vezana za ovlašćenje, dodatno i posebno ovlašćenje ili sertifikat u sledećem navedenom vremenskom periodu, shodno ispunjenju posebnih zahtjeva;
- (24) „sektor” označava dio kontrolisanog vazdušnog prostora i/ili dio područja letnih informacija ili gornje djelove područja letnih informacija;

(25) „simulator” označava sintetički uređaj za osposobljavanje koji predstavlja važne karakteristike realnih operativnih uslova i reprodukuje operativne uslove u kojima polaznik osposobljavanja može direktno da uvježbava zadatke u realnom vremenu;

(26) „sintetički uređaj za osposobljavanje” označava svaki tip uređaja kojim se simuliraju operativni uslovi, uključujući simulatore i trenažere za dio zadatka;

(27) „posebno ovlašćenje instruktora za osposobljavanje na sintetičkom uređaju (STDI)” označava odobrenje koje se unosi u dozvolu i čini dio dozvole, i označava stručnost imaoaca da sprovodi osposobljavanje na sintetičkim uređajima za osposobljavanje;

(28) „program osposobljavanja” označava teorijsko i/ili praktično osposobljavanje koje je razvijeno u strukturno utvrđenom okviru i koje se sprovodi u definisanom vremenskom periodu;

(29) „organizacija za osposobljavanje” označava organizaciju koju je nadležna vlast certifikovala da sprovodi jednu ili više vrsta osposobljavanja;

(30) „posebno ovlašćenje za lokaciju” označava odobrenje unijeto u dozvolu koje čini dio dozvole, označavajući ICAO lokacijski indikator i sektor, grupu sektora ili radna mjesta za koja je imalac dozvole stručan za rad;

(31) „potvrđivanje roka važenja” označava proces na osnovu kog, kroz uspješno završen program osposobljavanja za posebno ovlašćenje za lokaciju koje je povezano sa ovlašćenjem ili dodatnim ovlašćenjem, imalac može da započne da koristi prava na osnovu ovlašćenja ili dodatnog ovlašćenja.

Član 5

Nadležna vlast

1. Države članice moraju da imenuju ili osnuju najmanje jednu nadležnu vlast ili više nadležnih vlasti kojoj su dodijeljene nadležnosti za certifikaciju i nadzor osoba i organizacija koje su predmet ove Uredbe.

2. U okviru funkcionalnog bloka vazdušnog prostora ili u slučaju prekograničnog pružanja usluga, nadležne vlasti moraju da budu imenovane na osnovu sporazuma dotičnih država članica.

3. Ukoliko država članica imenuje ili uspostavi više od jedne nadležne vlasti, oblasti nadležnosti moraju da budu jasno definisane u pogledu odgovornosti i geografskih ograničenja, prema potrebi. Koordinacija mora da bude uspostavljena između ovih vlasti, kako bi se obezbijedio efikasan nadzor svih lica i organizacija koji podliježu ovoj Uredbi u okviru njihovih pojedinačnih nadležnosti.

4. Nadležna vlast mora da bude nezavisna od pružalaca usluga u vazdušnoj plovidbi i organizacija za osposobljavanje. Ova nezavisnost se postiže odgovarajućim razdvajanjem nadležnih vlasti, najmanje na funkcionalnom nivou, s jedne strane i pružalaca usluga u vazdušnoj plovidbi i organizaciji za osposobljavanje, sa druge strane. Nadležne vlasti moraju da koriste svoja prava nepristrasno i transparentno.

Prvi podstav se takođe primjenjuje na Agenciju ukoliko ona djeluje kao nadležna vlast u skladu sa članom 6 stav 2 tačka (b) i stav 3 tačka (a) i podtačka (ii).

5. Države članice moraju da obezbijede da nadležne vlasti imaju neophodne sposobnosti da sprovede aktivnosti certifikacije i nadzora koje obuhvataju njihovi programi certifikacije i nadzora, uključujući dovoljne resurse da se ispune zahtjevi Aneksa II (Dio ATCO.AR). Konkretno, države članice moraju da koriste procjene koje su uradile nadležne vlasti u skladu sa tačkom ATCO.AR.A.005(a) Aneksa II kako bi dokazale svoje sposobnosti.

6. Države članice moraju da obezbijede da, u pogledu osoblja nadležnih vlasti koje sprovodi aktivnosti nadzora i certifikacije u skladu sa ovom Uredbom, ne postoji neposredno ili posredno sukob interesa, posebno kada se radi o porodičnim ili finansijskim interesima osoblja koje je u pitanju.

7. Smatra se da nadležna vlast koju je imenovala ili uspostavila država članica za potrebe Uredbe Komisije (EU) br. 805/2011 ostaje nadležna vlast za potrebe ove Uredbe, osim ako država članica koja je u pitanju nije odredila drugačije. U ovom slučaju, države članice moraju da obavijeste Agenciju o imenu i adresi nadležne vlasti koju imenuju ili uspostavljaju za primjenu ovog člana, kao i svakoj za to vezanoj promjeni.

Član 6

Nadležna vlast za potrebe Aneksa I, III i IV

1. Za potrebe Aneksa I, nadležna vlast je vlast koju je imenovala ili osnovala država članica kojoj lice podnosi zahtjev za izdavanje dozvole.
2. Za potrebe Aneksa III i za nadzor nad zahtjevima iz Aneksa I u pogledu pružalaca usluga u vazdušnoj plovidbi, nadležna vlast je:
 - (a) vlast koju je imenovala ili uspostavila država članica kao njenu nadležnu vlast gdje podnosilac zahtjeva ima svoje poslovno sjedište ili registrovano predstavništvo, ukoliko postoji, osim ako nije drugačije predviđeno u bilateralnim ili multilateralnim sporazumima između država članica ili njihovih nadležnih vlasti;
 - (b) Agencija, ukoliko podnosilac zahtjeva ima svoje poslovno sjedište ili registrovano predstavništvo, ukoliko ono postoji, izvan teritorije država članica.
3. Za potrebe Aneksa IV, nadležna vlast je:
 - (a) za vazduhoplovno-medicinske centre:
 - (i) vlast koju je imenovala država članica u kojoj vazduhoplovno-medicinski centar ima svoje poslovno sjedište;
 - (ii) Agencija, kada se vazduhoplovno-medicinski centar nalazi u trećoj zemlji;
 - (b) za ovlašćene ljekare:
 - (i) vlast koju je imenovala država članica u kojoj ovlašćeni ljekar ima svoje poslovno sjedište;
 - (ii) ukoliko se poslovno sjedište ovlašćenog ljekara nalazi u trećoj zemlji, vlast koju je imenovala država članica kojoj podnosilac zahtjeva za ovlašćenog ljekara podnosi zahtjev za izdavanje ovlašćenja.

Član 7

Prelazne odredbe

1. Smatra se da su dozvole, ovlašćenja, dodatna i posebna ovlašćenja koja su izdata u skladu sa važećim odredbama nacionalnog propisa zasnovane na Direktivi 2006/23/EZ, kao i dozvole, ovlašćenja, dodatna i posebna ovlašćenja koja su izdata u skladu sa Uredbom Komisije (EU) br. 805/2011, izdati u skladu sa ovom Uredbom.
2. Smatra se da je ovlašćenje oblasne kontrole proceduralne (ACP) sa dodatnim ovlašćenjem za okeansku kontrolu (OCN) koje je izdato na osnovu nacionalnih pravila koja su zasnovana na članu 31 stav 1 Uredbe Komisije (EU) br. 805/2011, izdato u skladu sa ovom Uredbom.
3. Smatra se da su ljekarska uvjerenja i certifikati za organizacije za osposobljavanje, ovlašćene ljekare i vazduhoplovno-medicinske centre, odobrenja procedura održavanja stručnosti u jedinicama kontrole letenja i planova osposobljavanja, koji su izdati u skladu sa važećim odredbama nacionalnog propisa zasnovanog na Direktivi 2006/23/EZ ili u skladu sa Uredbom (EU) br. 805/2011, izdati u skladu sa ovom Uredbom.

Član 8

Zamjena dozvola, prilagođavanje prava, program osposobljavanja i procedura održavanja stručnosti

1. Države članice moraju da zamijene dozvole navedene u članu 7 stav 1 sa dozvolama koje su usaglašene sa obrascem koji je utvrđen u Dodatku Aneksa II uz ovu Uredbu do 31. decembra 2015. godine ili najkasnije do 31. decembra 2016. godine, ako država članica koristi odstupanje iz člana 11 stav 2.
2. Države članice moraju da zamijene certifikate organizacija za osposobljavanje kontrolora letenja navedene u članu 7 stav 3 sa certifikatima koji su usaglašeni sa obrascem koji je utvrđen u Dodatku 2 Aneksa II uz ovu uredbu do 31. decembra 2015. godine ili najkasnije do 31. decembra 2016. godine, ako država članica koristi odstupanje iz člana 11 stav 2.
3. Države članice moraju da zamijene certifikate ovlašćenih ljekara i certifikate vazduhoplovno-medicinskih centara koji su navedeni u članu 7 stav 3 sa certifikatima koji su usaglašeni sa obrascem koji je utvrđen u Dodacima 3 i 4 Aneksa II uz ovu Uredbu do 31. decembra 2015. godine ili najkasnije do 31. decembra 2016. godine, ako država članica koristi odstupanje iz člana 11 stav 2.
4. Nadležne vlasti moraju da izvrše konverziju prava ispitivača i procjenjivača za početno osposobljavanje u skladu sa članom 20 Uredbe komisije (EU) br. 805/2011 i ispitivača stručnosti i procjenjivača stručnosti za osposobljavanje u jedinicama kontrole letenja i kontinuirano osposobljavanje, koji su odobreni od strane nadležne vlasti u skladu sa članom 24 Uredbe Komisije (EU) br. 805/2011 u prava ovlašćenja procjenjivača u skladu sa ovom Uredbom, ako je primjenljivo, do 31. decembra 2015. godine ili najkasnije 31. decembra 2016. godine, ako država članica koristi odstupanje iz člana 11 stav 2.
5. Nadležne vlasti mogu da izvrše konverziju prava nacionalnih instruktora za osposobljavanje na simulatoru ili sintetičkim uređajima za osposobljavanje u prava ovlašćenja instruktora na sintetičkom uređaju u skladu sa ovom Uredbom, ako je primjenljivo, do 31. decembra 2015. godine ili najkasnije do 31. decembra 2016. godine, ako država članica koristi odstupanje iz člana 11 stav 2.
6. Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi moraju da prilagode svoje procedure održavanja stručnosti u jedinicama kontrole letenja kako bi bile usaglašene sa zahtjevima ove Uredbe do 31. decembra 2015. godine ili najkasnije do 31. decembra 2016. godine, ako država članica koristi odstupanje iz člana 11 stav 2.
7. Organizacije za osposobljavanje kontrolora letenja moraju da prilagode svoje planove osposobljavanja kako bi bili usaglašeni sa zahtjevima ove Uredbe do 31. decembra 2015. godine, ili najkasnije do 31. decembra 2016. godine, ako država članica koristi odstupanje iz člana 11 stav 2.
8. Certifikati o završenim programima osposobljavanja koji su, prije primjene ove Uredbe, započeti u skladu sa Uredbom (EU) br. 805/2011, moraju da budu prihvaćeni za potrebe izdavanja odgovarajućih dozvola, ovlašćenja, dodatnih i posebnih ovlašćenja u skladu sa ovom Uredbom, pod uslovom da su osposobljavanje i procjena završeni do 30. juna 2016. godine, ili najkasnije do 30. juna 2017. godine, ako država članica koristi odstupanje iz člana 11 stav 2.

Član 9

Izmjena i dopuna Sprovedbene Uredbe Komisije (EU) br. 923/2012

U članu 2 Sprovedbene Uredbe Komisije (EU) br. 923/2011, tačka 104 se zamjenjuje sledećim:

'104. „psihoaktivna supstanca” označava alkohol, opijate, kanabinoide, sedative i hipnotike, kokain, ostale psihostimulanse, halucinogene i isparive rastvarače, dok se kafa i duvan isključuju;'

Član 10

Stavljanje van snage

Uredba Komisije (EU) br. 805/2011 stavlja se van snage.

Član 11
Stupanje na snagu i primjena

1. Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objavljivanja u Službenom listu Evropske unije.

Primjenjuje se od 30. juna 2015. godine

2. Izuzetno od stava 1, države članice mogu da donesu odluku da ne primijene Aneксе od I do IV, u potpunosti ili djelimično, prije 31. decembra 2016. godine.

Ako država članica koristi ovu mogućnost, ona mora da obavijesti Komisiju i Agenciju najkasnije do 1. jula 2015. godine. U ovom obavještenju ona mora da opiše obim ovakvog odstupanja, kao i program za implementaciju koji sadrži predviđene aktivnosti i rok. U tom slučaju, nastavlja se sa primjenom odgovarajućih odredbi Uredbe Komisije (EU) br. 805/2011.

Ova Uredba je obavezujuća u cjelosti i neposredno primjenljiva u svim državama članicama.

ANEKS I

DIO ATCO

ZAHTJEVI ZA LICENCIRANJE KONTROLORA LETENJA

PODDIO A

OPŠTI ZAHTJEVI

ATCO.A.001 Predmet i obim

Ovim dijelom, utvrđenim u ovom Aneksu, uspostavljaju se zahtjevi za izdavanje, ukidanje i privremeno ukidanje dozvola studenata kontrolora letenja i dozvola kontrolora letenja, pripadajućih ovlaštenja, dodatnih i posebnih ovlaštenja, kao i uslovi njihovog važenja i korišćenja.

ATCO.A.005 Zahtjev za izdavanje dozvola, ovlaštenja i dodatnih i posebnih ovlaštenja

- (a) Zahtjev za izdavanje dozvola, ovlaštenja, dodatnih i posebnih ovlaštenja se dostavlja nadležnoj vlasti u skladu sa procedurom koju je uspostavila ta vlast.
- (b) Zahtjev za izdavanje novih ovlaštenja ili dodatnih ili posebnih ovlaštenja, za produženje roka važenja ili obnovu dodatnih i posebnih ovlaštenja i za ponovno izdavanje dozvole dostavlja se nadležnoj vlasti koja je izdala tu dozvolu.
- (c) Dozvola ostaje vlasništvo lica kojem je izdata, osim u slučaju kada je nadležna vlast ukinula dozvolu. Imalac dozvole mora da potpiše dozvolu.
- (d) Dozvola mora da sadrži sve odgovarajuće informacije koje se odnose na prava koja se daju dozvolom i mora da bude usaglašena sa zahtjevima Dodatka 1 Aneksa II.

ATCO.A.010 Zamjena dozvole

- (a) Ako imalac dozvole treba da koristi prava iz dozvole u državi članici u kojoj nadležna vlast nije vlast koja je izdala dozvolu, imalac dozvole mora da podnese zahtjev za zamjenu dozvole za dozvolu koju izdaje nadležna vlast države članice u kojoj treba da se koriste prava iz dozvole, u skladu sa procedurom koju je uspostavila ta vlast, osim u slučaju kada je predviđeno drugačije u sporazumima koji su zaključeni između država članica. U tu svrhu, dotične vlasti moraju da razmjenjuju sve odgovarajuće informacije koje su neophodne, da bi se izvršila zamjena dozvola u skladu sa procedurama koje su navedene u ATCO.AR.B.001(c).
- (b) U cilju zamjene dozvole i za korišćenje prava iz dozvole u državi članici koja nije država koja je izdala tu dozvolu, imalac dozvole mora da ispuni jezičke zahtjeve koji su navedeni u ATCO.B.030, koje je uspostavila država članica.
- (c) Nova dozvola mora da sadrži ovlaštenja, dodatna ovlaštenja, posebna ovlaštenja dozvole i sva važeća posebna ovlaštenja za lokaciju u dozvoli, uključujući datum njihovog prvog izdavanja i datum isteka roka važenja, ukoliko je primjenljivo.
- (d) Nakon primanja nove dozvole, imalac dozvole mora da podnese zahtjev koji je naveden u ATCO.A.005 zajedno sa svojom dozvolom da bi dobio/la ovlaštenja, dodatna ovlaštenja, posebna ovlaštenja dozvole ili posebna ovlaštenja za lokaciju.
- (e) Nakon zamjene, prethodno izdata dozvola mora da se vrati vlasti koja je izdala dozvolu.

ATCO.A.015 Korišćenje prava iz dozvole i privremena nesposobnost

- (a) Korišćenje prava koja su data dozvolom zavisi od važenja ovlašćenja, dodatnih i posebnih ovlašćenja i ljekarskih uvjerenja.
- (b) Imaoci dozvole ne smiju da koriste prava iz dozvole ukoliko postoji sumnja u sposobnost sigurnog korišćenja prava iz dozvole i u takvim slučajevima moraju odmah da obavijeste odgovarajućeg pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi o privremenoj nesposobnosti za korišćenje prava iz dozvole.
- (c) Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi mogu da proglase privremenu nesposobnost imaoca dozvole, ukoliko sumnjaju u sposobnost imaoca dozvole da sigurno koristi prava iz dozvole.
- (d) Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi moraju da izrade i implementiraju objektivne, transparentne i nediskriminatorne procedure, kako bi omogućili imaocima dozvola koji su dali izjavu o privremenoj nesposobnosti da koriste prava iz dozvole u skladu sa tačkom (b), da proglase privremenu nesposobnost imaoca dozvole da u skladu sa tačkom (c), upravljaju operativnim uticajem slučajeva privremene nesposobnosti i obavijeste nadležnu vlast, kako je definisano u toj proceduri.
- (e) Procedure navedene u tački (d) moraju da budu sastavni dio procedura održavanja stručnosti u skladu sa ATCO.B.025(a)(13).

ATCO.A.020 Ukidanje i privremeno ukidanje dozvola, ovlašćenja, dodatnih i posebnih ovlašćenja

- (a) Nadležna vlast može da privremeno ukine ili ukine dozvole, ovlašćenja, dodatna i posebna ovlašćenja u skladu sa ATCO.AR.D.005, ako imalac dozvole ne ispunjava zahtjeve iz ovog dijela.
- (b) Ako je imaocu dozvole ukinuta dozvola, on/ona mora odmah da vrati dozvolu nadležnoj vlasti, u skladu sa administrativnim procedurama koje je uspostavila nadležna vlast.
- (c) Izdavanjem dozvole kontrolora letenja, dozvola studenta kontrolore letenja se ukida i vraća nadležnoj vlasti koja izdaje dozvolu kontrolora letenja.

PODDIO B

DOZVOLE, OVLAŠĆENJA, DODATNA I POSEBNA OVLAŠĆENJA

ATCO.B.001 Dozvola studenta kontrolora letenja

- (a) Imaoci dozvole studenta kontrolora letenja su ovlašćeni da pružaju usluge kontrolora letenja u skladu sa ovlašćenjem(ima) i dodatnim ovlašćenjem(ima) koja su sadržana u dozvoli pod nadzorom instruktora za osposobljavanje na radnom mjestu i da se osposobljavaju za dodatno ovlašćenje.
- (b) Podnosioci zahtjeva za izdavanje dozvole studenta kontrolora letenja moraju da:
 - (1) imaju najmanje 18 godina starosti;
 - (2) uspješno završe početno osposobljavanje u organizaciji za osposobljavanje koja ispunjava zahtjeve propisane u Aneksu III (Dio ATCO.OR) koje je odgovarajuće za ovlašćenje, i ukoliko je primjenljivo, za dodatno ovlašćenje, kao što je utvrđeno u Dijelu ATCO, Poddio D, Poglavlje 2;
 - (3) imaju važeće ljekarsko uvjerenje;
 - (4) dokažu odgovarajući nivo jezičkog znanja u skladu sa zahtjevima koji su propisani u ATCO.B.030.
- (c) Dozvola studenta kontrolora letenja mora da sadrži posebno(a) jezičko(a) ovlašćenje(a) i najmanje jedno ovlašćenje, ukoliko je primjenljivo, i jedno dodatno ovlašćenje.

- (d) Imalac dozvole studenta kontrolora letenja koji nije započeo da koristi prava iz te dozvole u roku od godinu dana od datuma njenog izdavanja ili koji je prekinuo korišćenje prava iz dozvole u periodu dužem od godinu dana, može jedino da započne ili nastavi osposobljavanje u jedinici kontrole letenja za to ovlašćenje nakon procjene njegove/njene prethodne stručnosti, koju sprovodi organizacija za osposobljavanje koja ispunjava uslove propisane u Aneksu III (Dio ATCO.AR) i koja je certifikovana da sprovodi početno osposobljavanje koje je odgovarajuća za to ovlašćenje, kako bi se utvrdilo da li on/ona ispunjava zahtjeve koji su odgovarajući za to ovlašćenje, i nakon što ispuni zahtjeve za osposobljavanjem koji proizilaze iz ove procjene.

ATCO.B.005 Dozvola kontrolora letenja

- (a) Imaoci dozvole kontrolora letenja su ovlašćeni da pružaju usluge kontrole letenja u skladu sa ovlašćenjima, dodatnim i posebnim ovlašćenjima iz njihove dozvole i da koriste prava na osnovu dodatnih i posebnih ovlašćenja sadržanih u njoj.
- (b) Prava iz dozvole kontrolora letenja moraju da obuhvate prava iz dozvole studenta kontrolora letenja, kao što je definisano u ATCO.B.001(a).
- (c) Podnosioci zahtjeva za prvo izdavanje dozvole kontrolora letenja moraju da:
- (1) imaju dozvolu studenta kontrolora letenja;
 - (2) imaju završen odobren plan osposobljavanja u jedinici kontrole letenja i uspješno završene odgovarajuće ispite i procjene, u skladu sa zahtjevima koji su propisani u Dijelu ATCO, Poddio D, Poglavlje 3;
 - (3) imaju važeće ljekarsko uvjerenje;
 - (4) su pokazali odgovarajući nivo jezičkog znanja, u skladu sa zahtjevima propisanim u ATCO.B.030.
- (d) Potvrđivanje važenja dozvole kontrolora letenja se vrši upisom jednog ili više ovlašćenja i odgovarajućeg dodatnog ovlašćenja, posebnog ovlašćenja za lokaciju i posebnog jezičkog ovlašćenja za koje je osposobljavanje bilo uspješno.
- (e) Imalac dozvole kontrolora letenja koji nije započeo da koristi prava nekog od ovlašćenja u roku od godinu dana od datuma izdavanja, može jedino da započne ili nastavi osposobljavanje u jedinici kontrole letenja za to ovlašćenje nakon procjene njegove/njene prethodne stručnosti, koju sprovodi organizacija za osposobljavanje koja ispunjava uslove propisane u Aneksu III (Dio ATCO.AR) i koja je certifikovana da sprovodi početno osposobljavanje koje je odgovarajuće za to ovlašćenje, kako bi se utvrdilo da li on/ona ispunjava zahtjeve koji su odgovarajući za to ovlašćenje, i nakon što ispuni zahtjeve za osposobljavanjem koji proizilaze iz ove procjene.

ATCO.B.010 Ovlašćenja kontrolora letenja

- (a) Dozvole moraju da sadrže jedno ili više sledećih ovlašćenja kako bi se označila vrsta usluge koju je imalac dozvole ovlašćen da pruža:
- (1) ovlašćenje aerodromske kontrole-vizuelne (ADV), koje označava da je imalac dozvole stručno osposobljen da pruži uslugu kontrole letenja aerodromskom saobraćaju na aerodromu koji nema objavljene navigacione procedure za instrumentalni prilaz i odlazak;
 - (2) ovlašćenje aerodromske kontrole-instrumentalne (ADI), koje označava da je imalac dozvole stručno osposobljen da pruži uslugu kontrole letenja aerodromskom saobraćaju na aerodromu koji ima objavljene navigacione procedure za instrumentalni prilaz i odlazak i mora da sadrži najmanje jedno dodatno ovlašćenje koje je opisano u ATCO.B.015(a) ;
 - (3) ovlašćenje prilazne kontrole-proceduralne (APP), koje označava da je imalac dozvole stručno osposobljen da pruža uslugu kontrole letenja vazduhoplovima u dolasku, odlasku ili preletu bez korišćenja nadzorne opreme;

- (4) ovlaštenje prilazne kontrole-nadzorne (APS), koje označava da je imalac dozvole stručno osposobljen da pruža uslugu kontrole letenja vazduhoplovima u dolasku, odlasku ili preletu, uz korišćenje nadzorne opreme;
 - (5) ovlaštenje oblasne kontrole-proceduralne (ACP), koje označava da je imalac dozvole stručno osposobljen da pruža uslugu kontrole letenja vazduhoplovima bez korišćenja nadzorne opreme;
 - (6) ovlaštenje oblasne kontrole-nadzorne (ACS), koje označava da je imalac dozvole stručno osposobljen da pruža uslugu kontrole letenja vazduhoplovima uz korišćenje nadzorne opreme.
- (b) Imalac ovlašćenja koji je prekinuo korišćenje prava koja su data tim ovlašćenjem u periodu od četiri ili više uzastopnih godina, može jedino da započne osposobljavanje u jedinici kontrole letenja za to ovlašćenje nakon procjene prethodne stručnosti, koju sprovodi organizacija za osposobljavanje koja ispunjava zahtjeve koji su propisani u Aneksu III (Dio ATCO.OR) i koja je certificovana da sprovodi osposobljavanje koje je odgovarajuće za to ovlašćenje, da bi se utvrdilo da li lice koje je u pitanju i dalje ispunjava uslove tog ovlašćenja, i nakon što ispuni zahtjeve za osposobljavanjem koji proizilazu iz ove procjene.

ATCO.B.015 Dodatna ovlašćenja

- (a) Ovlaštenje aerodromske kontrole-instrumentalne (ADI) mora da sadrži najmanje jedno od sledećih dodatnih ovlašćenja:
- (1) dodatno ovlašćenje kontrole u vazдушnom prostoru (AIR), koje označava da je imalac dozvole stručno osposobljen da pruža uslugu kontrole letenja saobraćaju u blizini aerodroma i na poletno-sletnoj stazi;
 - (2) dodatno ovlašćenje za kontrolu kretanja po manevarskim površinama (GMC), koje označava da je imalac dozvole stručno osposobljen da pruža uslugu kontrole kretanja po manevarskim površinama;
 - (3) dodatno ovlašćenje toranjske kontrole (TWR), koje označava da je imalac stručno osposobljen da pruža uslugu kontrole letenja na aerodromu. Dodatno ovlašćenje toranjske kontrole (TWR) obuhvata prava dodatnog ovlašćenja kontrole u vazduhu (AIR) i dodatnog ovlašćenja za kontrolu kretanja po manevarskim površinama (GMC);
 - (4) dodatno ovlašćenje za kontrolu kretanja po manevarskim površinama sa nadzorom (GMS), koje se daje uz dodatno ovlašćenje za kontrolu kretanja po manevarskim površinama ili dodatno ovlašćenje toranjske kontrole, koje označava da je imalac dozvole stručno osposobljen da pruža uslugu kontrole kretanja po manevarskim površinama uz pomoć aerodromskih sistema za vođenje po manevarskim površinama;
 - (5) dodatno ovlašćenje aerodromske radarske kontrole (RAD), koje se daje uz dodatno ovlašćenje kontrole u vazдушnom prostoru ili dodatno ovlašćenje toranjske kontrole, i koje označava da je imalac dozvole stručno osposobljen da pruža uslugu aerodromske kontrole uz korišćenje nadzornog radara.
- (b) Ovlaštenje prilazne kontrole-nadzorne (APS) mora da sadrži najmanje jedno od sledećih dodatnih ovlašćenja:
- (1) dodatno ovlašćenje za precizni prilazni radar (PAR), koje označava da je imalac dozvole stručno osposobljen da pruža uslugu preciznog navođenja sa zemlje uz korišćenje preciznog prilaznog radara za vazduhoplove u završnom prilazu poletno-sletne staze;
 - (2) dodatno ovlašćenje za prilaz po nadzornom radaru (SRA), koje označava da je imalac dozvole stručno osposobljen da pruža uslugu nepreciznog navođenja sa zemlje uz korišćenje nadzornog uređaja za vazduhoplove u završnom prilazu poletno-sletne staze;

- (3) dodatno ovlaštenje za terminalnu kontrolu (TCL), koje označava da je imalac dozvole stručno osposobljen da pruža usluge kontrole letenja uz korišćenje bilo koje vrste nadzornog uređaja za vazduhoplove koji vrše operacije u određenoj završnoj kontrolisanoj oblasti i/ili susjednim sektorima.
- (c) Ovlaštenja oblasne kontrole proceduralne (ACP) može da sadrži dodatno ovlaštenje za okeansku kontrolu (OCN), koje označava da je imalac dozvole stručno osposobljen da pruža usluge kontrole letenja vazduhoplovima koji vrše operacije u oblasti okeanske kontrole.
- (d) Ovlaštenje oblasne kontrole-nadzorne (ACS) mora da sadrži najmanje jedno od sledećih dodatnih ovlašćenja:
- (1) dodatno ovlaštenje za terminalnu kontrolu (TCL), koje označava da je imalac stručno osposobljen da pruža usluge kontrole letenja uz korišćenje bilo kog nadzornog uređaja za vazduhoplove koji vrše operacije u određenoj završnoj kontrolisanoj oblasti i/ili susjednim sektorima;
 - (2) dodatno ovlaštenje za okeansku kontrolu (OCN), koje označava da je imalac stručno osposobljen da pruža usluge kontrole letenja za vazduhoplove koji vrše operacije u oblasti okeanske kontrole.

ATCO.B.020 Posebna ovlašćenja za lokaciju

- (a) Posebno ovlaštenje za lokaciju označava da je imalac dozvole stručno osposobljen da pruža usluge kontrole letenja za određeni sektor, grupu sektora i/ili radne pozicije za koje je odgovorna jedinica kontrole letenja koja pruža usluge u vazdušnom saobraćaju.
- (b) Podnosioci zahtjeva za posebno ovlaštenje za lokaciju moraju da imaju uspješno završen program osposobljavanja za posebno ovlaštenje za lokaciju, u skladu sa zahtjevima koji su utvrđeni u Dijelu ATCO, Poddio D, Odjeljak 3.
- (c) Podnosioci zahtjeva za posebno ovlaštenje za lokaciju nakon zamjene dozvole koja je navedena u ATCO.A.010 moraju, u skladu sa zahtjevima koji su utvrđeni u tački (b), da ispune zahtjeve iz ATCO.D.060(f).
- (d) Za kontrole letenja koji su stručno osposobljeni da pružaju usluge kontrole letenja vazduhoplovima na probnom letu, nadležna vlast može, uz zahtjeve koji su utvrđeni u tački (b), da utvrdi dodatne zahtjeve koje treba ispuniti.
- (e) Posebna ovlaštenja za lokaciju važe u roku koji je definisan u procedurama održavanja stručnosti u jedinici kontrole letenja. Ovaj rok važenja ne smije da prekorači tri godine.
- (f) Rok važenja posebnih ovlašćenja za lokaciju kod prvog izdavanja i obnove mora da započne najkasnije 30 dana od datuma uspješne procjene stručnosti.
- (g) Posebna ovlaštenja za lokaciju se produžavaju ukoliko je:
- (1) podnosilac zahtjeva koristio prava iz dozvole u minimalnom broju časova koji je definisan u procedurama održavanja stručnosti u jedinici kontrole letenja;
 - (2) podnosilac zahtjeva završio osposobljavanje osvježavanja znanja u toku važenja posebnog ovlašćenja za lokaciju u skladu sa procedurama održavanja stručnosti u jedinici kontrole letenja;
 - (3) stručna osposobljenost podnosioca zahtjeva procijenjena u skladu sa procedurama održavanja stručnosti u jedinici kontrole letenja najranije tri mjeseca prije datuma isteka posebnog ovlašćenja za lokaciju.
- (h) Pod uslovom da su ispunjeni zahtjevi utvrđeni u tački(g), posebna ovlaštenja za lokaciju se produžavaju u periodu od tri mjeseca prije datuma isteka roka važenja. U ovakvim slučajevima rok važenja se računa od datuma isteka.
- (i) Ukoliko se posebno ovlaštenje za lokaciju produži prije roka koji je dat u tački (h), njegov rok važenja započinje najkasnije 30 dana od datuma uspješno izvršene procjene, pod uslovom da su takođe ispunjeni i zahtjevi u tački (g) (1) i (2).
- (j) Ukoliko rok važenja posebnog ovlašćenja za lokaciju istekne, imalac dozvole mora da uspješno završi program osposobljavanja za posebno ovlaštenje za lokaciju, u skladu sa

zahtjevima koji su utvrđeni u Dijelu ATCO, Poddio D, Odjeljak 3, kako bi se obnovilo to posebno ovlaštenje.

ATCO.B.025 Procedure održavanje stručnosti u jedinicama kontrole letenja

- (a) Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi mora da uspostavi procedure održavanja stručnosti u jedinicama kontrole letenja, koje mora da odobri nadležna vlast. One moraju da obuhvate najmanje sledeće elemente:
- (1) rok važenja posebnog ovlašćenja za lokaciju u skladu sa ATCO.B.020(e);
 - (2) maksimalan kontinuirani period u kom prava vezana za posebno ovlaštenje za lokaciju nisu korišćena u toku njegovog važenja. Ovaj period ne smije da prekorači 90 kalendarskih dana;
 - (3) minimalan broj časova rada za korišćenje prava vezanih za posebno ovlaštenje za lokaciju u definisanom periodu, koji ne smije da prekorači 12 meseci, za potrebe ATCO.B.020(g)(1). Za instruktore za osposobljavanje na radnom mjestu koji koriste prava posebnog ovlašćenja OJTI vrijeme sprovođenja osposobljavanja može da obuhvati maksimum 50% časova koji su potrebni za produženje posebnog ovlašćenja za lokaciju;
 - (4) procedure za slučajeve kada imalac dozvole ne ispunjava zahtjeve propisane u tački (a) (2) i (3);
 - (5) procese za procjenu stručnosti, uključujući procjenu iz predmeta osposobljavanja za osvježenje znanja u skladu sa ATCO.D.080(b);
 - (6) procese za sprovođenje ispita iz teorijskog znanja i razumijevanja, koje je neophodno za korišćenje prava na osnovu ovlašćenja, dodatnih i posebnih ovlašćenja;
 - (7) procese za utvrđivanje tema i podtema, ciljeva i metoda kontinuiranog osposobljavanja;
 - (8) minimalno trajanje i učestalost osposobljavanja osvježenja znanja;
 - (9) procese za sprovođenje ispita iz teorijskog znanja i/ili procjene praktičkih vještina, koje se stiču u toku doosposobljavanja, uključujući prolazne ocjene za ispite;
 - (10) procese u slučaju neuspješnog rezultata na ispitu ili u toku procjene, uključujući procese podnošenja žalbe;
 - (11) kvalifikacije, uloge i odgovornosti osoblja za osposobljavanje;
 - (12) procedure kojima se obezbjeđuje da instruktori praktičnog osposobljavanja vježbaju tehnike u skladu sa ATCO.C.010(b)(3) i ATCO.C.030(b)(3);
 - (13) procedure za proglašenje i upravljanje slučajevima privremene nesposobnosti za korišćenje prava iz dozvole, kao i za obavještanje nadležne vlasti u skladu sa ATCO.A.015(d);
 - (14) utvrđivanje evidencija koje treba da se vode za kontinuirano osposobljavanje i procjene, u skladu sa ATCO.AR.B.015;
 - (15) proces i razloge za preispitivanje i izmjenu i dopunu procedura održavanja stručnosti u jedinicama kontrole letenja i njihovo dostavljanje nadležnoj vlasti. Preispitivanje procedura održavanja stručnosti u jedinicama kontrole letenja mora da se sprovodi najmanje jednom u svake tri godine.
- (b) Da bi bili usaglašeni sa zahtjevima koji su propisani u tački (a)(3), pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi moraju da vode evidenciju o broju časova, tokom kojih svaki imalac dozvole koristi prava njegovog/njenog posebnog ovlašćenja za lokaciju radeći na sektorima, grupi sektora i/ili radnim mjestima u ATC jedinicama i moraju te podatke da dostave nadležnim vlastima i imaocu dozvole na zahtjev.
- (c) Kod uspostavljanja procedura navedenih u tački (a) (4) i (13), pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi moraju da obezbijede primjenu mehanizama koji garantuju pravedan tretman imaoca dozvola u slučajevima kada se važenja njihovih dodatnih i posebnih ovlašćenja ne mogu produžiti.

ATCO.B.030 Posebno jezičko ovlaštenje

- (a) Kontrolori letenja i studenti kontrolori letenja ne smiju da koriste prava iz dozvola ako nemaju važeće posebno jezičko ovlaštenje iz engleskog jezika i, ukoliko je primjenljivo, iz jezika koji zahtijeva država članica iz sigurnosnih razloga u ATC jedinici kako je objavljeno u Zborniku vazduhoplovnih informacija. U posebnom jezičkom ovlaštenju moraju da se navedu jezik(ci), nivo(i) jezičke stručnosti i rok(ovi) važenja.
- (b) Nivo jezičkog znanja se utvrđuje u skladu sa skalom za ocjenu koja je propisana u Dodatku 1 Aneksa I.
- (c) Podnosilac zahtjeva za upis bilo kog posebnog jezičkog ovlaštenja mora da dokaže, u skladu sa skalom za ocjenu koja je navedena u tački(b), barem operativni nivo (nivo četiri) jezičkog znanja.

Da bi se ovo uradilo, podnosilac zahtjeva mora da:

- (1) efektivno komunicira samo u verbalnom (telefonskom/radiotelefonskom) kontaktu i kontaktu licem u lice;
 - (2) precizno i jasno komunicira o uobičajenim, konkretnim temama i temama vezanim za posao;
 - (3) koristi odgovarajuće komunikacijske strategije za razmjenu poruka i da prepozna je i rešava nesporazume u opštem kontekstu vezanom za posao;
 - (4) uspješno i sa relativnom lakoćom savladava jezičke izazove nastale pojavom poteškoća ili neočekivanim obrtom događaja koji se pojavljuju u okviru rutinskih radnih situacija ili komunikacijskog zadatka sa kojim je na drugi način upoznat; i
 - (5) koristi dijalekt ili akcenat koji je razumljiv za vazduhoplovnu zajednicu.
- (d) Izuzetno od tačke (c), pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi može da zahtijeva napredni nivo (nivo pet) skale za procjenu jezičkog znanja koja je propisana u Dodatku 1 Aneksa I, u slučaju kada operativne okolnosti pojedinačnog ovlaštenja ili dodatnog ili posebnog ovlaštenja zahtijevaju viši nivo jezičkog znanja iz sigurnosnih razloga. Ovakav zahtjev mora da bude nediskriminatoran, proporcionalan, transparentan i objektivno opravdan od strane pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi, koji želi da primijeni viši nivo jezičkog znanja i mora da bude odobren od strane nadležne vlasti.
 - (e) Jezičko znanje se dokazuje certifikatom koji potvrđuje rezultat procjene.

ATCO.B.035 Rok važenja posebnog jezičkog ovlaštenja

- (a) Rok važenja posebnog jezičkog ovlaštenja, u zavisnosti od nivoa koji je utvrđen u skladu sa Dodatkom 1 Aneksa II je:
 - (1) za operativni nivo (nivo četiri), tri godine od datuma procjene; ili
 - (2) za napredni nivo (nivo pet), šest godina od datuma procjene;
 - (3) za ekspertski nivo (nivo šest):
 - (i) devet godina od datuma procjene, za engleski jezik;
 - (ii) neograničeno, za svaki drugi jezik koji je naveden u ATCO.B.030(a).
- (b) Rok važenja posebnih jezičkih ovlaštenja kod prvog izdavanja i obnove započinje najkasnije 30 dana od datuma kada je sprovedena uspješna procjena jezičkog znanja.
- (c) Posebna jezička ovlaštenja se produžavaju nakon uspješne procjene jezičkog znanja, koja se sprovede u periodu od tri mjeseca prije isteka roka važenja. U ovakvim slučajevima rok važenja se računa od datuma isteka važenja.
- (d) Ukoliko se posebno jezičko ovlaštenje produži prije perioda koji je naveden u tački(c), rok važenja počinje najkasnije 30 dana od dana kada je sprovedena uspješna procjena jezičkog znanja.
- (e) Kada rok važenja posebnog jezičkog ovlaštenja istekne, imalac dozvole mora da uspješno završi procjenu jezičkog znanja kako bi obnovio/la to ovlaštenje.

ATCO.B.040 Procjena jezičkog znanja

- (a) Dokazivanje jezičkog znanja se vrši kroz metod procjene odobren od nadležne vlasti, koji mora da sadrži:
 - (1) proces na osnovu kog se vrši procjena;
 - (2) kvalifikaciju procjenjivača;
 - (3) proceduru podnošenja žalbi.
- (b) Tijela za procjenu jezičkog znanja moraju da budu usaglašena sa zahtjevima koje su uspostavile nadležne vlasti u skladu sa ATCO.AR.A.010

ATCO.B.045 Osposobljavanje iz jezika

- (a) Pružaoci usluga u vazdušnoj plovidbi moraju da obezbijede osposobljavanje iz jezika za održavanje potrebnog nivoa jezičkog znanja kontrolora letenja za:
 - (1) imaoce posebnog jezičkog ovlašćenja na operativnom nivou (nivo četiri);
 - (2) imaoce dozvole koji nemaju mogućnost da redovno primjenjuju svoje vještine kako bi održavali svoje jezičke vještine.
- (b) Osposobljavanje iz jezika takođe može da se sprovodi u obliku kontinuiranog osposobljavanja.

PODDIO C

ZAHTJEVI ZA INSTRUKTORE I PROCJENJIVAČE

ODJELJAK 1

Instruktori

ATCO.C.001 Instruktori teorijskog osposobljavanja

- (a) Teorijsko osposobljavanje sprovode samo odgovarajuće kvalifikovani instruktori.
- (b) Instruktor teorijskog osposobljavanja je odgovarajuće kvalifikovan ako on/ona:
 - (1) ima dozvolu kontrolora letenja i/ili ima profesionalne kvalifikacije koje odgovaraju predmetu koji predaje i/ili je dokazao/la odgovarajuće znanje i iskustvo organizaciji za osposobljavanje;
 - (2) je dokazao/la sposobnosti podučavanja organizaciji za osposobljavanje.

ATCO.C.005 Instruktori praktičnog osposobljavanja

Lice može da sprovodi praktično osposobljavanje samo ako ima dozvolu kontrolora letenja sa posebnim ovlašćenjem instruktora za osposobljavanje na radnom mjestu (OJTI) ili posebnim ovlašćenjem instruktora za sprovođenje osposobljavanja na sintetičkom uređaju za osposobljavanje (STDI).

ATCO.C.010 Prava instruktora za osposobljavanje na radnom mjestu (OJTI)

- (a) Imaoci posebnog ovlašćenja OJTI imaju pravo da sprovode praktično osposobljavanje i nadzor nad operativnim radnim mjestima za koje imaju važeće posebno ovlašćenje za lokaciju i na sintetičkom uređaju za osposobljavanje u ovlašćenjima koja imaju.
- (b) Imaoci posebnog ovlašćenja OJTI mogu da koriste prava na osnovu posebnog ovlašćenja samo ukoliko su:
 - (1) koristili prava na osnovu ovlašćenja u kom će sprovesti osposobljavanje najmanje dvije godine;
 - (2) koristili prava važećeg posebnog ovlašćenja za lokaciju, na osnovu kog će sprovesti osposobljavanje, neposredno prije sprovođenja osposobljavanja najmanje šest mjeseci;

- (3) vježbali vještine sprovođenja osposobljavanja iz procedura iz kojih treba da sprovode osposobljavanje.

ATCO.C.015 Zahtjev za posebno ovlaštenje instruktora za osposobljavanje na radnom mjestu

Podnosioci zahtjeva za izdavanje posebnog ovlaštenja OJTI moraju:

- (a) da imaju dozvolu kontrolora letenja sa važećim posebnim ovlaštenjem za lokaciju;
- (b) da su koristili prava iz dozvole kontrolora letenja najmanje dvije godine neposredno prije podnošenja zahtjeva. Nadležna vlast može da skрати ovaj period na najmanje jednu godinu kada to zahtjeva organizacija za osposobljavanje; i
- (c) da su, u toku godine koja prethodi podnošenju zahtjeva, uspješno završili program osposobljavanja iz tehnike praktičnog osposobljavanja, u toku kog se predavalo i odgovarajuće procjenjivalo potrebno znanje i pedagoške vještine.

ATCO.C.020 Važenje posebnog ovlaštenja instruktora za osposobljavanje na radnom mjestu

- (a) Posebno ovlaštenje OJTI važi tri godine.
- (b) Posebno ovlaštenje OJTI se može produžiti nakon uspješno završenog osposobljavanja osvježanja znanja iz praktičnih vještina u toku važenja posebnog ovlaštenja OJTI, pod uslovom da su ispunjeni zahtjevi ATCO.C.015 (a) i (b).
- (c) Ako je posebno ovlaštenje OJTI isteklo, ono može da se obnovi nakon:
 - (1) osvježanja znanja iz vještina praktičnog osposobljavanja; i
 - (2) uspješne procjene stručnosti instruktora praktičnog osposobljavanja; u godini koja prethodi podnošenju zahtjeva za obnovu, pod uslovom da su ispunjeni zahtjevi ATCO.C.015 (a) i (b).
- (d) U slučaju prvog izdavanja i obnove, period važenja posebnog ovlaštenja OJTI počinje najkasnije 30 dana od datuma uspješne procjene.
- (e) Ako zahtjevi ATCO.C.015 (a) i (b) nisu ispunjeni, posebno ovlaštenje OJTI se može zamijeniti posebnim ovlaštenjem STDI, pod uslovom da je obezbijedena usaglašenost sa zahtjevima ATCO.C.040 (b) i (c).

ATCO.C.025 Privremena OJTI autorizacija

- (a) Kada usaglašenost sa zahtjevima propisanim u ATCO.C.010(b)(2) nije moguća, nadležna vlast može da izda privremenu OJTI autorizaciju, na osnovu sigurnosne analize pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi.
- (b) Privremena OJTI autorizacija iz tačke (a) može da se izda imaoocu važećeg posebnog ovlaštenja OJTI, koje je izdato u skladu sa ATCO.C.015.
- (c) Privremena OJTI autorizacija iz tačke (a) se ograničava na osposobljavanje koje treba da obuhvati posebne situacije i njeno važenje ne smije da prekorači godinu dana ili rok važenja posebnog ovlaštenja OJTI koje je izdato u skladu sa ATCO.C.015, u zavisnosti od toga šta ističe ranije.

ATCO.C.030 Prava instruktora za osposobljavanje na sintetičkim uređajima (STDI)

- (a) Imaoci posebnog ovlaštenja STDI se ovlašćuju da sprovode praktično osposobljavanje na sintetičkim uređajima za osposobljavanje:
 - (1) za predmete praktične prirode u toku početnog osposobljavanja;
 - (2) za osposobljavanje u jedinici kontrole letenja koja nije OJT; i
 - (3) za kontinuirano osposobljavanje.

Kada STDI sprovodi pre-OJT, mora da ima ili je imao/la odgovarajuće posebno ovlaštenje za lokaciju.

- (b) Imaoci posebnog STDI ovlaštenja mogu da koriste prava tog ovlaštenja samo ukoliko:

- (1) imaju najmanje dvije godine iskustva u ovlaštenju za koje će sprovoditi osposobljavanje;
 - (2) su dokazali znanje iz važeće operativne prakse;
 - (3) su vježbali tehnike osposobljavanja iz procedura iz kojih namjeravaju da sprovede osposobljavanje.
- (c) Izuzetno od tačke (b)(1)
- (1) za potrebu osnovnog osposobljavanja svako ovlaštenje se smatra odgovarajućim;
 - (2) za potrebu osposobljavanja za ovlaštenje, osposobljavanje za posebne i odabrane operativne zadatke može da sprovodi STDI koji/a ima ovlaštenje koje je relevantno za taj poseban i odabran operativni zadatak.

ATCO.C.035 Zahtjev za posebno ovlaštenje instruktora za osposobljavanje na sintetičkom uređaju za osposobljavanje

Podnosioci zahtjeva za izdavanje posebnog ovlaštenja STDI moraju:

- (a) da koriste prava iz dozvole kontrolora letenja u bilo kom ovlaštenju najmanje dvije godine; i
- (b) da, u toku godine koja prethodi podnošenju zahtjeva, uspješno završe program osposobljavanja iz tehnika praktičnog osposobljavanja, u toku koje su predavani potrebno znanje i pedagoške vještine, uz korišćenje teorijskih i praktičnih metoda i da su odgovarajuće procijenjeni.

ATCO.C.040 Važenje posebnog ovlaštenja instruktora za osposobljavanje na sintetičkom uređaju za osposobljavanje

- (a) Posebno ovlaštenje STDI važi tri godine.
- (b) Posebno ovlaštenje STDI se može produžiti nakon uspješno završenog osposobljavanja osveženja znanja iz vještina praktičnog osposobljavanja i postojeće operativne prakse u toku njegovog važenja.
- (c) Ukoliko posebno ovlaštenje STDI istekne, može da se obnovi na osnovu:
 - (1) završenog osposobljavanja osveženja znanja iz vještina praktičnog osposobljavanja i postojeće operativne prakse; i
 - (2) uspješno sprovedene procjene stručnosti instruktora praktičnog osposobljavanja; u toku godine koja prethodi podnošenju zahtjeva za obnovu.
- (d) U slučaju prvog izdavanja i obnove, period važenja posebnog ovlaštenja STDI započinje najkasnije 30 dana od datuma uspješno sprovedene procjene.

**ODJELJAK 2
Procjenjivači**

ATCO.C.045 Prava procjenjivača

- (a) Procjene sprovodi samo lice koje ima posebno ovlaštenje procjenjivača.
- (b) Imaoci posebnog ovlaštenja procjenjivača su ovlašćeni da sprovedu procjene:
 - (1) u toku početnog osposobljavanja za izdavanje dozvole studenta kontrolora letenja ili za izdavanje novog ovlaštenja i/ili dodatnog ovlaštenja, prema potrebi;
 - (2) prethodne stručnosti za potrebe ATCO.B.001(d) i ATCO.B.010(b);
 - (3) studenata kontrole letenja za izdavanje posebnog ovlaštenja za lokaciju i dodatnih ovlaštenja, ukoliko je primjenljivo;
 - (4) kontrolora letenja za izdavanje posebnog ovlaštenja za lokaciju i dodatnih ovlaštenja, ukoliko je primjenljivo, kao i za produženje i obnovu posebnog ovlaštenja za lokaciju;
 - (5) podnosilaca zahtjeva za instruktora praktičnog osposobljavanja ili podnosilaca zahtjeva za procjenjivače kada je obezbijedena ispunjenost zahtjeva iz tačaka (d) od (2) do (4).

- (c) Imaoci posebnog ovlaštenja procjenjivača koriste prava ovlaštenja, samo ukoliko:
- (1) imaju najmanje dvije godine iskustva u ovlaštenju(ima) za koje će vršiti procjene; i
 - (2) su dokazali znanje postojeće operativne prakse.
- (d) Uz zahtjeve koji su propisani u tački (c), imaoi posebnog ovlaštenja procjenjivača koriste prava tog ovlaštenja samo:
- (1) za procjene na osnovu kojih se izdaje, produžava i obnavlja posebno ovlaštenje za lokaciju, ukoliko su takođe imali posebno ovlaštenje za lokaciju koje je povezano sa procjenom u periodu od najmanje godinu dana prije podnošenja prijave.
 - (2) za procjene stručnosti podnosioca zahtjeva za izdavanje ili obnovu posebnog ovlaštenja STDI, ukoliko imaju posebno ovlaštenje STDI ili OJTI i ukoliko su koristili prava na osnovu tog ovlaštenja najmanje tri godine.
 - (3) za procjenu stručnosti podnosioca zahtjeva za izdavanje ili obnovu posebnog ovlaštenja OJTI, ukoliko imaju posebno ovlaštenje OJTI i ukoliko su koristili prava data tim ovlaštenjem najmanje tri godine.
 - (4) za procjenu stručnosti podnosioca zahtjeva za izdavanje ili obnovu posebnog ovlaštenja procjenjivača, ukoliko su koristili prava posebnog ovlaštenja procjenjivača najmanje tri godine.
- (e) Kada vrši procjenu za potrebu izdavanja i obnove posebnog ovlaštenja za lokaciju, i za osiguranje nadzora na operativnom radnom mjestu, procjenjivač mora takođe da ima posebno ovlaštenje OJTI, ili mora da bude prisutan OJTI koji ima važeće posebno ovlaštenje za lokaciju, koje je povezano sa procjenom.

ATCO.C.050 Lični interesi

Procjenjivači ne smiju da vrše procjene kad god može da postoji uticaj na njihovu objektivnost.

ATCO.C.055 Zahtjev za posebno ovlaštenje procjenjivača

Podnosioci zahtjeva za izdavanje posebnog ovlaštenja procjenjivača su morali:

- (a) da koriste prava iz dozvole kontrolora letenja najmanje dvije godine;
- (b) da u toku godine koja prethodi podnošenju zahtjeva uspješno završe program osposobljavanja za procjenjivača, u toku kog se predavalo i na odgovarajući način procjenjivalo potrebno znanje i vještine, uz korišćenje teorijskih i praktičnih metoda.

ATCO.C.060 Važenje posebnog ovlaštenja procjenjivača

- (a) Posebno ovlaštenje procjenjivača važi tri godine.
- (b) Posebno ovlaštenje procjenjivača se može produžiti nakon uspješno završenog osposobljavanja osvježavanja znanja iz vještina procjene i postojeće operativne prakse u toku njegovog važenja.
- (c) Ukoliko posebno ovlaštenje procjenjivača istekne, može se obnoviti nakon:
 - (1) završenog osposobljavanja osvježavanja znanja iz vještina procjene i postojeće operativne prakse; i
 - (2) uspješne procjene stručnosti procjenjivača; u godini koja prethodi podnošenju zahtjeva za obnovu.
- (d) U slučaju prvog izdavanja i obnove, rok važenja posebnog ovlaštenja procjenjivača započinje najkasnije 30 dana od datuma uspješno sprovedene procjene.

ATCO.C.065 Privremena autorizacija procjenjivača

- (a) Kada usaglašenost sa zahtjevima koji su propisani u ATCO.C.045(d)(1) nije moguća, nadležna vlast može da ovlasti imaoce posebnog ovlaštenja procjenjivača koja su izdata u skladu sa ATCO.C.055 da izvrše procjene navedene u ATCO.C.045(b)(3) i (4), kako bi

obuhvatili posebne situacije ili obezbijedili nezavisnost procjene, pod uslovom da su ispunjeni zahtjevi utvrđeni u tačkama (b) i (c).

- (b) U cilju obuhvatanja posebnih situacija, imalac posebnog ovlašćenja procjenjivača mora takođe da ima posebno ovlašćenje za lokaciju sa pratećim ovlašćenjima i, ukoliko je primjenljivo, dodatnim ovlašćenjem, koje je relevantno za procjenu, najmanje godinu dana neposredno prije podnošenja prijave. Autorizacija se ograničava na procjene koje su neophodne da bi se obuhvatile posebne situacije i ne smije da prekorači godinu dana ili rok važenja posebnog ovlašćenja procjenjivača koje je izdato u skladu sa ATCO.C.055, u zavisnosti od toga šta ističe ranije.
- (c) U cilju obezbjeđivanja nezavisnosti procjene zbog periodičnosti, imalac posebnog ovlašćenja procjenjivača takođe mora da ima posebno ovlašćenje za lokaciju sa pratećim ovlašćenjem i, ukoliko je primjenljivo, dodatnim ovlašćenjem, koje je relevantno za procjenu, najmanje godinu dana prije podnošenja prijave. Rok važenja autorizacije utvrđuje nadležna vlast, ali ne smije da prekorači rok važenja posebnog ovlašćenja procjenjivača koje je izdato u skladu sa ATCO.C.055.
- (d) Za izdavanje privremene autorizacije procjenjivača iz razloga koji su navedeni u tačkama (b) i (c), nadležna vlast može da zahtjeva da joj pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi dostavi sigurnosnu analizu.

PODDIO D

OSPOSABLJAVANJE KONTROLORA LETENJA

ODJELJAK 1

Opšti zahtjevi

ATCO.D.001 Ciljevi osposobljavanja kontrolora letenja

Osposobljavanje kontrolora letenja mora da obuhvati cjelokupnost programa teorijskog osposobljavanja, praktičnog osposobljavanja, uključujući simulaciju i osposobljavanje na radnom mjestu koje je potrebno da bi se stekle i održavale vještine za pružanje sigurnih, redovnih i ekspeditivnih usluga kontrole letenja.

ATCO.D.005 Vrste osposobljavanja kontrolora letenja

- (a) Osposobljavanje kontrolora letenja se sastoji od sledećih vrsta osposobljavanja:
 - (1) početnog osposobljavanja, čiji je rezultat izdavanje dozvole studenta kontrolora letenja ili izdavanje novog ovlašćenja i, ukoliko je primjenljivo, dodatnog ovlašćenja, koje pruža:
 - (i) „osnovno osposobljavanje”: teorijsko i praktično osposobljavanje dizajnirano da pruži osnovno znanje i praktične vještine koje se odnose na osnovne operativne procedure;
 - (ii) „osposobljavanje za ovlašćenje”: teorijsko i praktično osposobljavanje dizajnirano da pruži znanje i praktične vještine koje se odnose na određeno ovlašćenje i, ukoliko je primjenljivo, dodatno ovlašćenje;
 - (2) osposobljavanje u jedinici kontrole letenja, čiji je rezultat izdavanje dozvole kontrolora letenja, izdavanje dodatnog ovlašćenja, potvrđivanje važenja ovlašćenja ili dodatnog, odnosno dodatnih ovlašćenja i/ili izdavanje ili obnova posebnog ovlašćenja za lokaciju. Osposobljavanje obuhvata sledeće faze:
 - (i) fazu prelaznog osposobljavanja, dizajniranog primarno za pružanje znanja i razumijevanje operativnih procedura, koje su karakteristične za određenu lokaciju i aspekte koji su karakteristični za zadatak; i

- (ii) fazu osposobljavanja na radnom mjestu, koja je završna faza osposobljavanja u jedinici kontrole letenja u toku koje se prethodno stečene rutine i vještine objedinjavaju u praktičnom radu, pod nadzorom kvalifikovanog instruktora za osposobljavanje na radnom mjestu u živom saobraćaju.
 - (iii) uz tačke (i) i (ii), za posebno ovlašćenje za lokaciju koje zahtijeva vladanje situacijama složenog i gustog saobraćaja, faza pripremnog osposobljavanja je potrebna kako bi se unaprijedile prethodno stečene rutine i vještine vezane za ovlašćenje i kako bi se izvršila priprema za situacije u živom saobraćaju, koje se mogu pojaviti u toj jedinici.
- (3) kontinuirana osposobljavanja, dizajnirana za održavanje dodatnih i posebnih ovlašćenja u dozvoli, koja se sastoji od :
- (i) osposobljavanja osvježenja znanja;
 - (ii) doosposobljavanja, kada je relevantno.
- (b) Uz vrste osposobljavanja koje su navedene u tački (a), kontrolori letenja mogu da pohađaju sledeće vrste osposobljavanja:
- (1) osposobljavanje za instruktore praktičnog osposobljavanja, čiji je rezultat izdavanje, produženje roka važenja ili obnovu posebnog ovlašćenja OJTI ili STDI;
 - (2) osposobljavanje procjenjivača, čiji je rezultat izdavanje, produženje roka važenja ili obnovu posebnog ovlašćenja procjenjivača.

ODJELJAK 2

Zahtjevi za početno osposobljavanje

ATCO.D.010 Sadržaj početnog osposobljavanja

- (a) Početno osposobljavanje, namijenjeno za polaznike osposobljavanja za dozvolu studenta kontrolora letenja ili za izdavanje novog ovlašćenja i/ili, ukoliko je primjenljivo, dodatnog ovlašćenja, mora da se sastoji od:
- (1) osnovnog osposobljavanja, koje obuhvata sve predmete, teme i podteme koje su sadržane u Dodatku 2 Aneksa I; i
 - (2) osposobljavanje za ovlašćenje, koje obuhvata predmete, teme i podteme za najmanje jedno od sledećeg:
 - (i) ovlašćenje aerodromske kontrole vizuelne – ADV, koje je definisano u Dodatku 3 Aneksa I;
 - (ii) ovlašćenje aerodromske kontrole instrumentalne za toranj – ADI (TWR), koje je definisano u Dodatku 4 Aneksa I;
 - (iii) ovlašćenje prilazne kontrole proceduralne – APP, koje je definisano u Dodatku 5 Aneksa I;
 - (iv) ovlašćenje oblasne kontrole proceduralne – ACP, koje je definisano u Dodatku 6 Aneksa I;
 - (v) ovlašćenje prilazne kontrole nadzorne – APS, koje je definisano u Dodatku 7 Aneksa I;
 - (vi) ovlašćenje oblasne kontrole nadzorne – ACS, koje je definisano u Dodatku 8 Aneksa I;
- (b) Osposobljavanje namijenjeno za novo ovlašćenje mora da se sastoji iz predmeta, tema i podtema koje su primjenljive na barem jedno ovlašćenje koja su uspostavljena u tački (a)(2).
- (c) Osposobljavanje namijenjeno za ponovno aktiviranje ovlašćenja posle neuspješne procjene prethodne stručnosti u skladu sa ATCO.B.010(b), mora da bude prilagođeno rezultatu procjene.

- (d) Osposobljavanje namijenjeno za dodatno ovlaštenje osim onog koje je navedeno u ATCO.B.015(a)(3), mora da se sastoji iz predmeta, tema i podtema koje su dizajnirane od strane organizacije za osposobljavanje i mora da bude odobreno kao dio programa osposobljavanja.
- (e) Osnovno i/ili osposobljavanje za ovlaštenje se može dopuniti predmetima, temama i podtemama koje su dodatne ili specifične za funkcionalni blok vazdušnog prostora (FAB) ili nacionalne uslove.

ATCO.D.015 Plan početnog osposobljavanja

Organizacija za osposobljavanje mora da uspostavi plan početnog osposobljavanja koji mora da odobri nadležna vlast. Mora da sadrži najmanje:

- (a) sadržaj programa početnog osposobljavanja koje se sprovodi u skladu sa ATCO.D.010;
- (b) strukturu početnog osposobljavanja koje se sprovodi u skladu sa ATCO.D.020(b);
- (c) proces za sprovođenje programa početnog osposobljavanja;
- (d) metod osposobljavanja;
- (e) minimalno i maksimalno vrijeme trajanja programa početnog osposobljavanja;
- (f) u pogledu ATCO.D.010(b), u procesu prilagođavanja programa početnog osposobljavanja, mora da se uzme u obzir uspješno završen program osnovnog osposobljavanja;
- (g) proces za sprovođenje ispita i procjena u skladu sa ATCO.D.025 i ATCO.D.035, kao i ciljeve učenika u skladu sa ATCO.D.030 i ATCO.D.040;
- (h) kvalifikacije, uloge i odgovornosti osoblja za osposobljavanje;
- (i) proces za rani prekid osposobljavanja;
- (j) proces podnošenja žalbi;
- (k) utvrđivanje evidencija koje treba da se vode za početno osposobljavanje;
- (l) proces i razloge za preispitivanje i izmjenu i dopunu plana početnog osposobljavanja i njegovo dostavljanje nadležnoj vlasti. Preispitivanje plana početnog osposobljavanja mora da se vrši najmanje jednom svake tri godine.

ATCO.D.020 Programi osnovnog osposobljavanja i osposobljavanja za ovlaštenje

- (a) Osnovno osposobljavanje i osposobljavanje za ovlaštenje moraju da se sprovedu kao posebni ili objedinjeni programi osposobljavanja.
- (b) Programe osnovnog osposobljavanja i osposobljavanja za ovlaštenje ili objedinjen program početnog osposobljavanja moraju da izrade i sprovede organizacije za osposobljavanje i mora da ih odobri nadležna vlast.
- (c) Kada se početno osposobljavanje sprovodi kao objedinjen program osposobljavanja, mora da postoji jasna razlika između ispita i procjena za:
 - (1) osnovno osposobljavanje; i
 - (2) svako osposobljavanje za ovlaštenje.
- (d) Uspješni završetak početnog osposobljavanja ili osposobljavanja za ovlaštenje za izdavanje novog ovlaštenja se dokazuje pomoću certifikata koji izdaje organizacija za osposobljavanje.
- (e) Uspješan završetak osnovnog osposobljavanja dokazuje se pomoću certifikata koji izdaje organizacija za osposobljavanje, na zahtjev polaznika osposobljavanja.

ATCO.D.025 Ispiti i procjene kod osnovnog osposobljavanja

- (a) Programi osnovnog osposobljavanja moraju da obuhvate teorijski(e) ispit(e) i procjenu(e).
- (b) Prolazna ocjena kod teorijskog(ih) ispita se daje polazniku osposobljavanja koji ostvari minimum 75% od ukupnog broja bodova koji se dodjeljuju za taj ispit.
- (c) Procjena(e) ciljeva učinka kao što je navedeno u ATCO.D.030, se mora sprovoditi na trenažeru za dio zadatka ili simulatoru.

- (d) Prolazna ocjena kod procjene(a) se dodjeljuje polazniku osposobljavanja koji dosledno dokaže zahtijevani učinak kao što je navedeno u ATCO.D.030 i pokaže ponašanje koje je neophodno za sigurne operacije u okviru pružanja usluge kontrole letenja.

ATCO.D.030 Ciljevi učinka osnovnog osposobljavanja

Procjena(e) mora(ju) da obuhvati(e) evaluaciju sledećih ciljeva učinka:

- (a) provjera i korišćenje uređaja i sistema na radnom mjestu;
- (b) razvijanje i održavanje svijesti o situaciji, praćenjem saobraćaja i identifikovanje vazduhoplova, kada je primjenljivo;
- (c) praćenje i ažuriranje prikaza podataka o letu;
- (d) održavanje kontinuiranog slušanja na odgovarajućoj frekvenciji;
- (e) izdavanje odgovarajućih odobrenja, instrukcija i informacija saobraćaju;
- (f) korišćenje odobrene frazeologije;
- (g) efikasno komuniciranje;
- (h) primjena razdvajanja;
- (i) primjena koordinacije prema potrebi;
- (j) primjena propisanih procedura za simulirani vazdušni prostor;
- (k) otkrivanje potencijalnih konflikata između vazduhoplova;
- (l) davanje prioriteta aktivnostima;
- (m) odabir odgovarajućih metoda razdvajanja.

ATCO.D.035 Ispiti i procjene kod osposobljavanja za ovlašćenje

- (a) Programi osposobljavanja za ovlašćenje moraju da obuhvate teorijski(e) ispit(e) i procjenu(e).
- (b) Prolazna ocjena kod teorijskog(ih) ispita se dodjeljuje polazniku osposobljavanja koji je ostvario minimum 75% od ukupnog broja bodova koji se dodjeljuju za taj ispit.
- (c) Procjena(e) mora da se zasniva na ciljevima učinka osposobljavanja za ovlašćenje koji su opisani u ATCO.D.040.
- (d) Procjena(e) mora(ju) da se sprovodi(e) na simulatoru.
- (e) Prolazna ocjena nakon procjene(a) se dodjeljuje polazniku osposobljavanja koji dosledno dokaže potreban učinak koji je opisan u ATCO.D.040 i koji pokazuje ponašanje, koje je potrebno za sigurne operacije u okviru pružanja usluge kontrole letenja.

ATCO.D.040 Ciljevi učinka osposobljavanja za ovlašćenje

- (a) Ciljevi učinka osposobljavanja za ovlašćenje i zadaci ciljeva učinka moraju da se definišu za svaki program osposobljavanja za ovlašćenje.
- (b) Ciljevi učinka osposobljavanja za ovlašćenje zahtijevaju od polaznika osposobljavanja da:
 - (1) dokaže sposobnost upravljanja vazdušnim saobraćajem na način koji osigurava sigurne, redovne i ekspeditivne usluge; i
 - (2) vlada situacijama složenog i gustog saobraćaja.
- (c) Uz tačku (b), ciljevi učinka kod osposobljavanja za ovlašćenje, za ovlašćenje aerodromske kontrole vizuelne (ADV) i aerodromske kontrole instrumentalne (ADI) moraju da obezbijede da polaznici osposobljavanja:
 - (1) upravljaju radnim opterećenjem i pružaju usluge kontrole letenja u okviru definisanog aerodromskog prostora nadležnosti; i
 - (2) primjenjuju tehnike kontrole na aerodromu i operativne procedure za aerodromski saobraćaj.
- (d) Uz tačku (b), učinak kod osposobljavanja za ovlašćenje prilazne kontrole proceduralne mora da obezbijedi da polaznici osposobljavanja:
 - (1) upravljaju radnim opterećenjem i pružaju usluge kontrole letenja u okviru definisane nadležnosti prilazne kontrole letenja; i

- (2) primjenjuju prilaznu kontrolu proceduralnu, tehnike planiranja i operativne procedure vazduhoplovima u dolasku, na čekanju, u odlasku i u preletu.
- (e) Uz tačku (b), ciljevi učinka kod osposobljavanja za ovlašćenje, za ovlašćenje prilazne kontrole proceduralne moraju da obezbijede da polaznici osposobljavanja:
 - (1) upravljaju radnim opterećenjem i pružaju usluge kontrole letenja u okviru definisane nadležnosti prilazne kontrole letenja; i
 - (2) primjenjuju prilaznu kontrolu nadzornu, tehnike planiranja i operativne procedure vazduhoplovima u dolasku, na čekanju, u odlasku i priletu.
- (f) Uz tačku (b), ciljevi učinka kod osposobljavanja za ovlašćenje, za ovlašćenje oblasne kontrole proceduralne moraju da obezbijede da polaznici osposobljavanja:
 - (1) upravljaju radnim opterećenjem i pružaju usluge kontrole letenja u okviru definisane nadležnosti oblasne kontrole letenja; i
 - (2) primjenjuju oblasnu kontrolu proceduralnu, tehnike planiranja i operativne procedure saobraćaju u zoni oblasne kontrole letenja.
- (g) Uz tačku (b), ciljevi učinka kod osposobljavanja za ovlašćenje, za ovlašćenje oblasne kontrole nadzorne moraju da obezbijede da polaznici osposobljavanja:
 - (1) upravljaju radnim opterećenjem i pružaju usluge kontrole letenja u okviru definisane nadležnosti oblasne kontrole letenja; i
 - (2) primjenjuju oblasnu kontrolu nadzornu, tehnike planiranja i operativne procedure saobraćaju u zoni oblasne kontrole letenja.

ODJELJAK 3

Zahtjevi za osposobljavanje u jedinicama kontrole letenja

ATCO.D.045 Sadržaj osposobljavanja u jedinici kontrole letenja

- (a) Osposobljavanje u jedinici kontrole letenja mora da se sastoji od programa osposobljavanja za svako posebno ovlašćenje za lokaciju koje je uspostavljeno u ATC jedinici, kao što je definisano u planu osposobljavanja jedinice kontrole letenja.
- (b) Organizacije za osposobljavanje moraju da izrade i sprovedu program(e) osposobljavanja za posebno ovlašćenje za lokaciju u skladu sa ATCO.D.060 koji(e) mora da odobri nadležna vlast.
- (c) Osposobljavanje u jedinici kontrole letenja mora da obuhvati:
 - (1) operativne procedure;
 - (2) aspekte specifične za zadatke;
 - (3) neuobičajene i vanredne situacije; i
 - (4) ljudske faktore.

ATCO.D.050 Preduslovi za osposobljavanje u jedinici kontrole letenja

Osposobljavanje u jedinici kontrole letenja mogu da započnu samo lica koja su imaoi:

- (a) dozvole studenta kontrole letenja sa odgovarajućim ovlašćenjima i, ukoliko je primjenljivo, dodatnim ovlašćenjem; ili
- (b) dozvole kontrolora letenja sa odgovarajućim ovlašćenjem i, ukoliko je primjenljivo, dodatnim ovlašćenjem;
pod uslovom da su ispunjeni zahtjevi utvrđeni u ATCO.B.001(d) i ATCO.B.010(b).

ATCO.D.055 Plan osposobljavanja u jedinici kontrole letenja

- (a) Organizacija za osposobljavanje mora da uspostavi plan osposobljavanja u jedinici kontrole letenja za svaku ATC jedinicu, koji mora da odobri nadležna vlast.
- (b) Plan osposobljavanja u jedinici kontrole letenja mora da sadrži najmanje:
 - (1) ovlašćenja, dodatna ovlašćenja i posebna ovlašćenja za koja se osposobljavanje sprovodi;

- (2) strukturu osposobljavanja u jedinici kontrole letenja;
- (3) spisak programa osposobljavanja za posebno ovlaštenje za lokaciju, u skladu sa ATCO.D.060;
- (4) proces za sprovođenje programa osposobljavanja za posebno ovlaštenje za lokaciju;
- (5) metode osposobljavanja;
- (6) minimalno trajanje programa osposobljavanja za posebno ovlaštenje za lokaciju;
- (7) proces za prilagođavanje programa osposobljavanja za posebno ovlaštenje za lokaciju, kako bi se uzela u obzir stečena ovlaštenja i/ili dodatna ovlaštenja i iskustvo polaznika osposobljavanja, kada je relevantno;
- (8) procesi za dokazivanje teorijskog znanja i razumijevanja u skladu sa ATCO.D.065, uključujući broj, učestalost i tip, kao i prolazne ocjene za ispite, koje moraju da iznose minimum 75% od ukupnog broja bodova koji se dodjeljuju za ove ispite;
- (9) procesi za procjenu u skladu sa ATCO.D.070, uključujući broj i učestalost procjena;
- (10) kvalifikacije, uloge i odgovornosti osoblja za osposobljavanje;
- (11) proces za rani prekid osposobljavanja;
- (12) proces podnošenja žalbi;
- (13) utvrđivanje evidencija koje moraju da se vode u skladu sa specifičnostima osposobljavanja u jedinici kontrole letenja;
- (14) spisak utvrđenih neuobičajenih i vanrednih situacija koje su specifične za svako posebno ovlaštenje za lokaciju;
- (15) proces i razloge za preispitavanje i izmjenu i dopunu plana osposobljavanja u jedinici kontrole letenja i njegovo dostavljanje nadležnoj vlasti. Preispitavanje plana osposobljavanja u jedinici kontrole letenja mora da se vrši najmanje jednom svake tri godine.

ATCO.D.060 Program osposobljavanja za posebno ovlaštenje za lokaciju

- (a) Program osposobljavanja za posebno ovlaštenje za lokaciju mora da predstavlja kombinaciju relevantnih faza osposobljavanja u jedinici kontrole letenja za izdavanje ili obnovu posebnog ovlaštenja za lokaciju u dozvoli. Svaki program osposobljavanja mora da sadrži:
 - (1) fazu prelaznog osposobljavanja;
 - (2) fazu osposobljavanja na radnom mjestu.

Faza pripremnog osposobljavanja mora da bude obuhvaćena, ukoliko je potrebno, u skladu sa ATCO.D.005(a)(2).
- (b) Faze osposobljavanja u jedinici kontrole letenja koje su navedene u tački (a), moraju da se sprovede posebno ili na objedinjen način.
- (c) Programi osposobljavanja za posebno ovlaštenje za lokaciju moraju da definišu nastavni plan i ciljeve učinka u skladu sa ATCO.D.045(c), i moraju da se sprovedu u skladu sa planom osposobljavanja u jedinici kontrole letenja.
- (d) Programi osposobljavanja za posebno ovlaštenje za lokaciju koji obuhvataju osposobljavanje za dodatno ovlaštenje(a) u skladu sa ATCO.B.015, moraju da se dopunjavaju dodatnim osposobljavanjem koja omogućava sticanje određenih vještina za dodatno ovlaštenje.
- (e) Osposobljavanje koje je namijenjeno za dodatno ovlaštenje koje se razlikuje od dodatnog ovlaštenja koje je navedeno u ATCO.B.015(a)(3), mora da se sastoji od predmeta, ciljeva predmeta, tema i podtema koje je razvila organizacija za osposobljavanje i koja je odobrena kao dio programa osposobljavanja.
- (f) Programi osposobljavanja za posebno ovlaštenje za lokaciju koji se pohađaju nakon zamjene dozvola moraju da se prilagode, kako bi obuhvatili elemente početnog

osposobljavanja koji su specifični za funkcionalni blok vazdušnog prostora ili nacionalne uslove.

ATCO.D.065 Dokazivanje teorijskog znanja i razumijevanja

Teorijsko znanje i razumijevanje se dokazuje polaganjem ispita.

ATCO.D.070 Procjene u toku programa osposobljavanja za posebno ovlašćenje za lokaciju

- (a) Procjena polaznika osposobljavanja mora da se sprovodi u operativnom okruženju, u normalnim operativnim uslovima, najmanje jednom na kraju osposobljavanja na radnom mjestu.
- (b) Kada program osposobljavanja za posebno ovlašćenje za lokaciju sadrži pripremnu fazu osposobljavanja, vještine polaznika osposobljavanja moraju da se procjenjuju na sintetičkom uređaju za osposobljavanje, najmanje na kraju ove faze.
- (c) Izuzetno od tačke (a), sintetički uređaj za osposobljavanje može da se koristi u toku procjene za posebno ovlašćenje za lokaciju, da bi se u toku procjene dokazala primjena uvježbanih procedura, koje se ne srijeću u operativnim uslovima u toku procjene.

ODJELJAK 4

Zahtjevi za kontinuirano osposobljavanje

ATCO.D.075 Kontinuirano osposobljavanje

Kontinuirano osposobljavanje mora da se sastoji od programa osposobljavanja osvježenja znanja i programa doosposobljavanja i mora da se sprovodi u skladu sa zahtjevima koji su sadržani u procedurama održavanja stručnosti u jedinicama kontrole letenja, u skladu sa ATCO.B.025.

ATCO.D.080 Osposobljavanje osvježenja znanja

- (a) Organizacije za osposobljavanje moraju da izrade i sprovode program(e) osposobljavanja osvježenja znanja, koji(e) mora da odobri nadležna vlast.
- (b) Osposobljavanje osvježenja znanja mora da bude dizajnirano da preispita, ojača ili unaprijedi postojeće znanje i vještine kontrolora letenja, kako bi se osigurao siguran, redovan i ekspeditivan protok vazdušnog saobraćaja i mora da sadrži najmanje:
 - (1) osposobljavanje iz standardne prakse i procedura, uz korišćenje odobrene frazeologije i efikasne komunikacije;
 - (2) osposobljavanje iz neuobičajenih i vanrednih situacija, uz korišćenje odobrene frazeologije i efikasne komunikacije; i
 - (3) osposobljavanje iz ljudskih faktora.
- (c) Mora da se definiše nastavni plan osposobljavanja osvježenja znanja, a tamo gdje se predmetom osvježavaju vještine kontrolora letenja, moraju takođe da se izrade ciljevi učinka.

ATCO.D.085 Doosposobljavanje

- (a) Organizacije za osposobljavanje moraju da razviju i sprovedu program(e) doosposobljavanja, koji(e) mora da odobri nadležna vlast.
- (b) Doosposobljavanje mora da bude dizajnirano da obezbijedi znanja i vještine koji odgovaraju promjeni u operativnim uslovima i mora da bude sprovedeno od strane organizacija za osposobljavanje kada se na osnovu sigurnosne procjene promjene zaključi da postoji potreba za ovakvim osposobljavanjem.
- (c) Programi doosposobljavanja moraju da obuhvate utvrđene:
 - (1) odgovarajuće metode osposobljavanja i trajanje programa osposobljavanja, uzimajući u obzir prirodu i obim promjene; i
 - (2) metode ispita i/ili procjena za doosposobljavanje.
- (d) Doosposobljavanje mora da se sprovede prije korišćenja prava iz dozvole kontrolora letenja u promijenjenim operativnim uslovima.

ODJELJAK 5

Osposobljavanje instruktora i procjenjivača

ATCO.D.090 Osposobljavanje instruktora praktičnog osposobljavanja

- (a) Organizacije za osposobljavanje moraju da izrade i sprovedu osposobljavanje instruktora praktičnog osposobljavanja, koje mora da se sastoji od:
 - (1) programa osposobljavanja iz tehnika praktičnog osposobljavanja za OJTI i/ili STDI, uključujući procjenu;
 - (2) program osposobljavanja osvježenja znanja iz vještina praktičnog osposobljavanja;
 - (3) metodu(e) za procjenu stručnosti instruktora praktičnog osposobljavanja.
- (b) Programe osposobljavanja i metode procjene navedene u tački (a) mora da odobri nadležna vlast.

ATCO.D.095 Osposobljavanje procjenjivača

- (a) Organizacije za osposobljavanje moraju da izrade i sprovedu osposobljavanje procjenjivača koje mora da se sastoji od:
 - (1) programa osposobljavanja procjenjivača, uključujući procjenu;
 - (2) program osposobljavanja osvježenja znanja iz vještine procjene;
 - (3) metodu(e) za procjenu stručnosti procjenjivača.
- (b) Programe osposobljavanja i metode procjene koji su navedeni u tački (a), mora da odobri nadležna vlast.

SKALA OCJENE JEZIČKOG ZNANJA – ZAHTJEVI ZA STRUČNOST IZ JEZIKA

Skala ocjene jezičkog znanja: ekspertski, napredni i operativni nivoi

Nivo	Izgovor	Struktura	Fond riječi	Tecnost izgovora	Razumijevanje	Komunikacija
Ekspertski 6	Koristi dijalekt i/ili akcentat razumljiv za vazduhoplovne korisnike	Relativne gramatičke strukture i modeli rečenice su određene jezičkim funkcijama koje odgovaraju zadatku	Fond riječi i preciznost su dovoljni za uspješnu komunikaciju kod raznih poznatih i nepoznatih tema. Fond riječi je idiomatski, nijansiran i osjetljiv na izbor riječi.	Može da govori opširno, tečno, bez napora. Mijenja tempo govora radi stilskih efekata, npr. da bi istakao pojedinost. Koristi spontano odgovarajuće rečenice, markere i veznike.	Razumjevanje je konzistentno precizno u gotovo svakom kontekstu i obuhvata razumjevanje lingvističkih i kulturoloških finesa.	Komunicira s lakoćom u gotovo svim situacijama. Osjetljiv je na verbalne i neverbalne znakove, i reaguje na njih odgovarajuće.
Napredni 5	Izgovor, akcentat, ritam i intonacija, iako su pod uticajem prvog jezika ili regionalne varijante, gotovo nikad na utiču na lakoću razumijevanja	Osnovne gramatičke strukture i modeli rečenica su konzistentno dobro kontrolisani. Postoji pokušaj upotrebe složenih struktura ali uz greške koje ponekad utiču na značenje	Fond riječi i preciznost su dovoljni za uspješnu komunikaciju kod opštih konkretnih i stručnih tema. Parafrazira konzistentno i uspješno. Fond riječi je ponekad idiomatski.	Može da govori opširno, s relativnom lakoćom o poznatim temama, ali ne može da mijenja tempo govora kao stilsko sredstvo. Može da koristi odgovarajuće rečenične markere ili veznike.	Razumjevanje je precizno kod opštih konkretnih i stručnih tema i uglavnom precizno kada se govornik suočava sa lingvističkim ili situacijskim problemom ili neočekivanim obrtom događaja. Može da razumije niz govornih varijanti (dijalekte i/ili akcentat) ili izbore riječi.	Odgovori su trenutni, odgovarajući i informativni. Efikasno kontroliše odnos govornik slušalac.
Operativni 4	Izgovor, akcentat, ritam i intonacija su pod uticajem prvog jezika ili	Osnovne gramatičke strukture i modeli rečenica se koriste kreativno i	Fond riječi i preciznost su obično dovoljni za uspješnu komunikaciju	Izgovara duže fraze odgovarajućim tempom. Može postojati	Razumjevanje je uglavnom precizno kod opštih konkretnih i stručnih tema	Odgovori su obično trenutni, odgovarajući i informativni. Inicira i održava

	regionalne varijante, ali samo ponekad utiču na lakoću razumijevanja.	obično su dobro kontrolisani. Mogu da se pojave greške, posebno u vanrednim ili neočekivanim okolnostima.	kod opstih konkretnih i stručnih tema. Može često da parafrazira uspješno u nedostatku fonda riječi vanrednim ili neočekivanim okolnostima.	povremeni prekid u tečnom izgovoru prije prelaska sa uvježbanog ili usko stručnog govora na spontanu komunikaciju. Može ograničeno da koristi rečenice markere ili veznike. Poštapalice ne odvlače pažnju.	kada je akcent ili varijanta koja se koristi dovoljno razumljiva za međunarodne vazduhoplovne korisnike. Kada se govornik suoči sa lingvističkim ili situacijskim problemom ili neočekivanim obrtom događaja, razumjevanje može da bude sporije ili da zahtijeva strategije razjašnjenja.	razmjenu podataka čak i kada se radi o neočekivanom obrtu događaja. Adekvatno se nosi sa očiglednim nesporazumima kroz provjeru, potvrdu ili razjašnjenje.
--	---	---	---	--	---	--

Skala ocjene jezičkog znanja: pred-operativni, osnovni i pred-osnovni nivoi

Dodatak 2 Aneksa I

OSNOVNO OSPOSOBLJAVANJE

(Veza: Aneks 1 – Dio ATCO Poddio D, Odjeljak 2, ATCO.D.010(a)(1))

SADRŽAJ

PREDMET 1: UVOD U PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA
PREDMET 2: VAZDUHOPLOVNO PRAVO
PREDMET 3: UPRAVLJANJE VAZDUŠNIM SAOBRAĆAJEM
PREDMET 4: METEOROLOGIJA
PREDMET 5: NAVIGACIJA
PREDMET 6: VAZDUHOPLOVI
PREDMET 7: LJUDSKI FAKTORI
PREDMET 8: UREĐAJI I SISTEMI
PREDMET 9: PROFESIONALNO OKRUŽENJE

PREDMET 1: UVOD U PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA

TEMA INTRB 1 – UPRAVLJANJE PROGRAMOM OSPOSOBLJAVANJA

Podtema INTRB 1.1 – Uvod u program osposobljavanja

Podtema INTRB 1.2 – Vođenje programa osposobljavanja

Podtema INTRB 1.3 – Materijal i dokumentacija za osposobljavanje

TEMA INTRB 2 – UVOĐENJE U PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA ZA
ATC OSPOSOBLJAVANJE

Podtema INTRB 2.1 – Sadržaj programa osposobljavanja i organizacija

Podtema INTRB 2.2 – Načela osposobljavanja

Podtema INTRB 2.3 – Proces procjene

TEMA INTRB 3 – UVOD U KARIJERU KONTROLORA LETENJA

Podtema 3.1 – Perspektive u poslu

PREDMET 2: VAZDUHOPLOVNO PRAVO

TEMA LAWB1 – UVOD U VAZDUHOPLOVNO PRAVO

Podtema LAWB 1.1 – Značaj Vazduhoplovnog prava

TEMA LAWB 2 – MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE

Podtema LAWB 2.1 – ICAO

Podtema LAWB 2.2 – Evropske i druge agencije

Podtema LAWB 2.3 – Vazduhoplovna udruženja

TEMA LAWB 3 – NACIONALNE ORGANIZACIJE

Podtema LAWB 3.1 – Svrha i uloga

Podtema LAWB 3.2 – Nacionalne zakonodavne procedure

Podtema LAWB 3.3 – Nadležna vlast

Podtema LAWB 3.4 – Nacionalna vazduhoplovna udruženja

TEMA LAWB 4 – UPRAVLJANJE SIGURNOŠĆU U ATS

Podtema LAWB 4.1 – Sigurnosna regulativa

Podtema LAWB 4.2 – Sistem upravljanja sigurnošću

TEMA LAWB 5 – PRAVILA I PROPISI

Podtema LAWB 5.1 – Mjerne jedinice

Podtema LAWB 5.2 – ATCO licenciranje/certifikacija

Podtema LAWB 5.3 – Pregled ANS i ATS

Podtema LAWB 5.4 – Pravila letenja

Podtema LAWB 5.5 – Vazdušni prostor i ATS rute

Podtema LAWB 5.6 – Plan leta

Podtema LAWB 5.7 – Aerodromi

Podtema LAWB 5.8 – Navigacioni postupci čekanja za IFR letove

Podtema LAWB 5.9 – Navigacioni postupci čekanja za VFR letove

PREDMET 3: UPRAVLJANJE VAZDUŠNIM SAOBRAĆAJEM

TEMA ATMB 1- UPRAVLJANJE VAZDUŠNIM SAOBRAĆAJEM

Podtema ATMB 1.1 – Primjena mjernih jedinica

Podtema ATMB 1.2 – Usluge kontrole letenja (ATC)

Podtema ATMB 1.3 – Usluga informisanja vazduhoplova u letu (FIS)

Podtema ATMB 1.4 – Usluga uzbunjivanja

Podtema ATMB 1.5 – Savjetodavne usluge u vazdušnom saobraćaju

Podtema ATMB 1.6 – Kapacitet ATS sistema i upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja

Podtema ATMB 1.7 – Upravljanje vazdušnim prostorom (ASM)

TEMA ATMB 2 – PODEŠAVANJE VISINOMJERA I DODJELA

Podtema ATMB 2.1 – Podešavanje visinomjera

Podtema ATMB 2.2 – Prelazni nivo

Podtema ATMB 2.3 – Dodjela nivoa

TEMA ATMB 3 – RADIO-TELEDONIJA (RTF)

Podtema ATMB 3.1 – RTF opšte operativne procedure

TEMA ATMB 4 – ATC ODOBRENJA I ATC INSTRUKCIJE

Podtema ATMB 4.1 – Tip i sadržaj ATC odobrenja

Podtema ATMB 4.2 – ATC instrukcije

TEMA ATMB 5 – KOORDINACIJA

Podtema ATMB 5.1 – Principi, tipovi i sadržaj koordinacije

Podtema ATMB 5.2 – Potreba za koordinacijom

Podtema ATMB 5.3 – Način koordinacije

TEMA ATMB 6 – PRIKAZ PODATAKA
Podtema ATMB 6.1 – Izdavanje podataka
Podtema ATMB 6.2 – Upravljanje podacima

TEMA ATMB 7 – RAZDVAJANJA
Podtema ATMB 7.1 – Vertikalno razdvajanje i procedure
Podtema ATMB 7.2 – Horizontalno razdvajanje i procedure
Podtema ATMB 7.3 – Vizuelno razdvajanje
Podtema ATMB 7.4 – Aerodromsko razdvajanje i procedure
Podtema ATMB 7.5 – Razdvajanje na osnovu ATS nadzornih sistema
Podtema ATMB 7.6 – Razdvajanje uzrokovano vrtložnom turbulencijom

TEMA ATMB 8 – SISTEMI ZA IZBJEGAVANJE SUDARA U VAZDUHU I
SIGURNOSNE MREŽE NA ZEMLJI

Podtema ATMB 8.1 – Sistemi za izbjegavanje sudara u vazduhu
Podtema ATMB 8.2 – Sigurnosne mreže na zemlji

TEMA ATMB 9 – OSNOVNE PRAKTIČNE VJEŠTINE
Podtema ATMB 9.1 – Proces upravljanja saobraćajem
Podtema ATMB 9.2 – Osnovne praktične vještine primjenljive na sva ovlašćenja
Podtema ATMB 9.3 – Osnovne praktične vještine primjenljive na aerodrome
Podtema ATMB 9.4 – Osnovne praktične vještine primjenljive na nadzor

PREDMET 4: METEOROLOGIJA

TEMA METB 1 – UVOD U METEOROLOGIJU
Podtema METAB 1.1 – Primjena mjernih jedinica
Podtema METAB 1.2 – Vazduhoplovstvo i meteorologija
Podtema METAB 1.3 – Organizacija meteorološke službe

TEMA METB 2 – ATMOSFERA
Podtema METAB 2.1 – Sastav i struktura
Podtema METAB 2.2 – Standardna atmosfera
Podtema METAB 2.3 – Toplota i temperatura
Podtema METAB 2.4 – Voda u atmosferi
Podtema METAB 2.5 – Vazdušni pritisak
TEMA METB 3 – CIRKULACIJE ATMOSFERE
Podtema METAB 3.1 – Opšta cirkulacija vazduha
Podtema METAB 3.2 – Vazdušne mase i frontalni sistemi
Podtema METAB 3.3 – Sistemi mezo-razmjera
Podtema METAB 3.4 – Vjetar

TEMA METB 4 – METEOROLOŠKE POJAVE
Podtema METAB 4.1 – Oblaci
Podtema METAB 4.2 – Tipovi padavina

Podtema METAB 4.3 – Vidljivost
Podtema METAB 4.4 – Opasne meteorološke pojave

TEMA METB 5 – METEOROLOŠKE INFORMACIJE ZA VAZDUHOPLOVSTVO

Podtema METAB 5.1 – Poruke i izvještaji

PREDMET 5: NAVIGACIJA

TEMA NAVB 1 – UVOD U NAVIGACIJU

Podtema NAVB 1.1 – Primjena mjernih jedinica

Podtema NAVB 1.2 – Svrha i korišćenje navigacije

TEMA NAVB 2 – ZEMLJA

Podtema NAVB 2.1 – Mjesto i kretanje Zemlje

Podtema NAVB 2.2 – Koordinatni sistem, pravac i odstojanje

Podtema NAVB 2.3 – Magnetizam

TEMA NAVB 3 – MAPE I VAZDUHOPLOVNE KARTE

Podtema NAVB 3.1 – Izrada mapa i projekcije

Podtema NAVB 3.2 – Mape i karte koje se koriste u vazduhoplovstvu

TEMA NAVB 4 – OSNOVE NAVIGACIJE

Podtema NAVB 4.1 – Uticaj vjetra

Podtema NAVB 4.2 – Brzina

Podtema NAVB 4.3 – Vizuelna navigacija

Podtema NAVB 4.4 – Navigacioni aspekti planiranja leta

TEMA NAVB 5 – INSTRUMENTALNA NAVIGACIJA

Podtema NAVB 5.1 – Zemaljska radio-navigaciona sredstva

Podtema NAVB 5.2 – Inercioni navigacioni sistem

Podtema NAVB 5.3 – Satelitski sistemi

Podtema NAVB 5.4 – Navigacioni postupci za instrumentalne dolaske

TEMA NAVB 6 – NAVIGACIJA ZASNOVANA NA PERFORMANSAMA VAZDUHOPLOVA

Podtema NAVB 6.1 – Principi i koristi od prostorne navigacije

Podtema NAVB 6.2 – Uvod u PBN

Podtema NAVB 6.3 – PBN aplikacije

TEMA NAVB 7 – RAZVOJI U NAVIGACIJI

Podtema NAVB 7.1 – Budući razvoji

PREDMET 6: VAZDUHOPLOVI

TEMA ACFTB 1 – UVOD U VAZDUHOPLOVE

Podtema ACFTB 1.1 – Primjena mjernih jedinica
Podtema ACFTB 1.2 – Vazduhoplovstvo i vazduhoplovi

TEMA ACFTB 2 – PRINCIPI LETENJA

Podtema ACFTB 2.1 – Sile koje djeluju na vazduhoplov
Podtema ACFTB 2.2 – Strukturalne komponente i upravljanje vazduhoplovom
Podtema ACFTB 2.3 – Envelopa leta

TEMA ACFTB 3 – KATEGORIJE VAZDUHOPLOVA

Podtema ACFTB 3.1 – Kategorije vazduhoplova
Podtema ACFTB 3.2 – Kategorije vrtložnih turbulencija
Podtema ACFTB 3.3 – Primjena ICAO kategorija prilaza
Podtema ACFTB 3.4 – Ekološke kategorije

TEMA ACFTB 4 – PODACI O VAZDUHOPLOVIMA

Podtema ACFTB 4.1 – Prepoznavanje
Podtema ACFTB 4.2 – Podaci o performansama vazduhoplova

TEMA ACFTB 5 – VAZDUHOPLOVNI MOTORI

Podtema ACFTB 5.1 – Klipni motori
Podtema ACFTB 5.2 – Mlazni motori
Podtema ACFTB 5.3 – Turboelisni motori
Podtema ACFTB 5.4 – Vazduhoplovna goriva

TEMA ACFTB 6 – SISTEMI I INSTRUMENTI U VAZDUHOPLOVIMA

Podtema ACFTB 6.1 – Instrumenti za letenje
Podtema ACFTB 6.2 – Navigacioni instrumenti
Podtema ACFTB 6.3 – Motorski instrumenti
Podtema ACFTB 6.4 – Sistemi vazduhoplova

TEMA ACFTB 7 – FAKTORI KOJI UTIČU NA PERFORMANSE VAZDUHOPLOVA

Podtema ACFTB 7.1 – Faktori pri polijetanju
Podtema ACFTB 7.2 – Faktori pri penjanju
Podtema ACFTB 7.3 – Faktori pri krstarenju
Podtema ACFTB 7.4 – Faktori pri snižavanju i početnom prilaženju
Podtema ACFTB 7.5 – Faktori pri završnom prilaženju i slijetanju
Podtema ACFTB 7.6 – Ekonomski faktori
Podtema ACFTB 7.7 – Ekološki faktori

PREDMET 7: LJUDSKI FAKTORI

TEMA HUMB 1 – UVOD U LJUDSKE FAKTORE

Podtema HUMB 1.1 – Tehnike učenja
Podtema HUMB 1.2 – Relevantnost ljudskih faktora za ATC
Podtema HUMB 1.3 – Ljudski faktori i ATC

TEMA HUMB 2 – LJUDSKE PERFORMANSE

- Podtema HUMB 2.1 – Ponašanje pojedinca
- Podtema HUMB 2.2 – Sigurnosna kultura i profesionalno ponašanje
- Podtema HUMB 2.3 – Zdravlje i samozadovoljstvo
- Podtema HUMB 2.4 – Timski rad
- Podtema HUMB 2.5 – Osnovne potrebe ljudi na radnom mjestu
- Podtema HUMB 2.6 – Stres

TEMA HUMB 3 – LJUDSKA GREŠKA

- Podtema HUMB 3.1 – Opasnosti od greške
- Podtema HUMB 3.2 – Definicija ljudske greške
- Podtema HUMB 3.3 – Klasifikacija ljudske greške
- Podtema HUMB 3.4 – Analiza rizika i upravljanje rizicima

TEMA HUMB 4 – KOMUNIKACIJA

- Podtema HUMB 4.1 – Značaj dobre komunikacije u ATC
- Podtema HUMB 4.2 – Proces komunikacije
- Podtema HUMB 4.3 – Način komunikacije

TEMA HUMB 5 – RADNO OKRUŽENJE

- Podtema HUMB 5.1 – Ergonomija i potreba za dobrim dizajnom
- Podtema HUMB 5.2 – Oprema i pribor za rad
- Podtema HUMB 5.3 - Automatizacija

PREDMET 8: UREĐAJI I SISTEMI

TEMA EQPSB 1 – ATC UREĐAJI

- Podtema EQPSB 1.1 – Osnovni tipovi uređaja

TEMA EQPSB 2 – RADIO UREĐAJI

- Podtema EQPSB 2.1 – Radio-teorija
- Podtema EQPSB 2.2 – Radio-goniometrija

TEMA EQPSB 3 – KOMUNIKACIJSKA OPREMA

- Podtema EQPSB 3.1 – Radio-komunikacija
- Podtema EQPSB 3.2 – Verbalna komunikacija između ATS jedinica/pozicija
- Podtema EQPSB 3.3 – Komunikacija putem data linka
- Podtema EQPSB 3.4 – Komunikacija između avio-prevoznika

TEMA EQPSB 4 – UVOD U NADZOR

- Podtema EQPSB 4.1 – Koncept nadzora u ATS

TEMA EQPSB 5 – RADAR

- Podtema EQPSB 5.1 – Principi rada radara
- Podtema EQPSB 5.2 – Primarni radar

Podtema EQPSB 5.3 – Sekundarni radar
Podtema EQPSB 5.4 – Upotreba radara
Podtema EQPSB 5.5 – Mod S

TEMA EQPSB 6 –AUTOMATSKI ZAVISNI NADZOR
Podtema EQPSB 6.1 – Principi automatskog zavisnog nadzora
Podtema EQPSB 6.2 – Upotreba automatskog zavisnog nadzora

TEMA EQPSB 7 – MULTILATERACIJA
Podtema EQPSB 7.1 – Principi multilateracije
Podtema EQPSB 7.2 – Upotreba multilateracije

TEMA EQPSB 8 – OBRADA PODATAKA NADZORA
Podtema EQPSB 8.1 – Razmjena podataka nadzora
Podtema EQPSB 8.2 – Principi rada razmjene podataka nadzora

TEMA EQPSB 9 – BUDUĆI UREĐAJI
Podtema EQPSB 9.1 – Novi razvoji

TEMA EQPSB 10 – AUTOMATIZACIJA U ATS
Podtema EQPSB 10.1 – Principi automatizacije
Podtema EQPSB 10.2 – Vazduhoplovna fiksna telekomunikaciona mreža
(AFTN)
Podtema EQPSB 10.3 – On-line razmjena podataka
Podtema EQPSB 10.4 – Sistemi koji se koriste za automatsku razmjenu
informacija

TEMAEQPSB 11 – RADNA MJESTA
Podtema EQPSB 11.1 – Oprema na radnom mjestu
Podtema EQPSB 11.2 – Aerodromska kontrola letenja
Podtema EQPSB 11.3 – Prilazna kontrola letenja
Podtema EQPSB 11.4 – Oblasna kontrola letenja

PREDMET 9: PROFESIONALNO OKRUŽENJE

TEMA PENB 1 – UPOZNAVANJE
Podtema PENB 1.1 – ATS i uređaji na aerodromu

TEMA PENB 2 – KORISNICI VAZDUŠNOG PROSTORA
Podtema PENB 2.1 – Civilno vazduhoplovstvo
Podtema PENB 2.2 – Vojno vazduhoplovstvo
Podtema PENB 2.3 – Očekivanja i zahtjevi pilota

TEMA PENB 3 – ODNOSI SA KORISNICIMA USLUGA
Podtema PENB 3.1 – Odnosi sa korisnicima usluga

TEMA PENB 4 – ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE
Podtema 4.1 – Zaštita životne sredine

Dodatak 3 Aneksa 1

OVLAŠĆENJE AERODROMSKE KONTROLE VIZUELNE (ADV)
(Veza: Aneksa 1 – Dio ATCO Poddio D, Odjeljak 2, ATCO.D.010(a)(2)(i))

SADRŽAJ

PREDMET 1: UVOD U PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA
PREDMET 2: VAZDUHOPLOVNO PRAVO
PREDMET 3: UPRAVLJANJE VAZDUŠNIM SAOBRAĆAJEM
PREDMET 4: METEOROLOGIJA
PREDMET 5: NAVIGACIJA
PREDMET 6: VAZDUHOPLOVI
PREDMET 7: LJUDSKI FAKTORI
PREDMET 8: UREĐAJI I SISTEMI
PREDMET 9: PROFESIONALNO OKRUŽENJE
PREDMET 10: NEUOBIČAJENE I VANREDNE SITUACIJE
PREDMET 11: AERODROMI

PREDMET 1: UVOD U PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA

TEMA INTR 1 – UPRAVLJANJE PROGRAMOM OSPOSOBLJAVANJA
Podtema INTR 1.1 – Uvod u program osposobljavanja
Podtema INTR 1.2 – Vođenje programa osposobljavanja
Podtema INTR 1.3 – Materijal i dokumentacija za osposobljavanje

TEMA INTR 2 – UVOD U PROGRAM ATC OSPOSOBLJAVANJA
Podtema INTR 2.1 – Sadržaj programa osposobljavanja i organizacija
Podtema INTR 2.2 – Načela osposobljavanja
Podtema INTR 2.3 – Proces procjene

PREDMET 2: VAZDUHOPLOVNO PRAVO

TEMA LAW 1 – ATCO LICENCIRANJE/CERTIFIKAT O STRUČNOSTI
Podtema LAW 1.1 – Prava i uslovi

TEMA LAW 2 – PRAVILA I PROPISI
Podtema LAW 2.1 – Izvještaji
Podtema LAW 2.2 – Vazdušni prostor

TEMA LAW 3 – UPRAVLJANJE SIGURNOSTI U ATC
Podtema LAW 3.1 – Proces povratnih informacija

Podtema LAW 3.2 – Sigurnosna istraga

PREDMET 3: UPRAVLJANJE VAZDUŠNIM SAOBRAĆAJEM

TEMA ATM 1 – PRUŽANJE USLUGA

Podtema ATM 1.1 – Usluga aerodromske kontrole

Podtema ATM 1.2 – Usluga informisanja vazuhoplova u letu (FIS)

Podtema ATM 1.3 – Usluga uzbunjivanja (ALRS)

Podtema ATM 1.4 – Kapacitet ATS sistema i upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja

TEMA ATM 2 – KOMUNIKACIJA

Podtema ATM 2.1 – Efikasna komunikacija

TEMA ATM 3 – ATC ODOBRENJA I ATC INSTRUKCIJE

Podtema ATM 3.1 – ATC odobrenja

Podtema ATM 3.2 – ATC instrukcije

TEMA ATM 4 – KOORDINACIJA

Podtema ATM 4.1 – Potreba za koordinacijom

Podtema ATM 4.2 – Sredstva i metode komunikacije

Podtema ATM 4.3 – Postupci koordinacije

TEMA ATM 5 – PODEŠAVANJA VISINOMJERA I DODJELA NIVOA

Podtema ATM 5.1 – Podešavanje visinomjera

TEMA ATM 6 – RAZDVAJANJA

Podtema ATM 6.1 – Razdvajanja vazduhoplova u polijetanju

Podtema ATM 6.2 – Razdvajanje vazduhoplova u slijetanju od prethodnog vazduhoplova u slijetanju ili od vazduhoplova u polijetanju

Podtema ATM 6.3 – Vremensko dužinsko razdvajanje uzrokovano vrtložnom turbulencijom

Podtema ATM 6.4 – Smanjeni minimum razdvajanja

TEMA ATM 7 – SISTEMI ZA IZBJEGAVANJE SUDARA U VAZDUHU I SIGURNOSNE MREŽE NA ZEMLJI

Podtema ATM 7.1 – Sistemi za izbjegavanje sudara u vazduhu

Podtema ATM 7.2 – Sigurnosne mreže na zemlji

TEMA ATM 8 – PRIKAZ PODATAKA

Podtema ATM 8.1 – Upravljanje podacima

TEMA ATM 9 – RADNO OKRUŽENJE (SIMULIRANO)

Podtema ATM 9.1 – Integritet radnog okruženja

Podtema ATM 9.2 – Verifikacija aktuelnosti operativnih procedura

Podtema ATM 9.3 – Predaja-preuzimanje

TEMA ATM 10 – PRUŽANJE USLUGA AERODROMSKE KONTROLE LETENJA

Podtema ATM 10.1 – Odgovornost za pružanje usluga

Podtema ATM 10.2 – Funkcije aerodromskog kontrolnog tornja

Podtema ATM 10.3 – Proces upravljanja saobraćajem

Podtema ATM 10.4 – Vazduhoplovna zemaljska svijetla

Podtema ATM 10.5 – Informacije vazduhoplovu od strane aerodromskog kontrolnog tornja

Podtema ATM 10.6 – Kontrola aerodromskog saobraćaja

Podtema ATM 10.7 – Kontrola saobraćaja u aerodromskom krugu

Podtema ATM 10.8 – Poletno-sletna staza u upotrebi

PREDMET 4: METEOROLOGIJA

TEMA MET 1 – METEOROLOŠKE POJAVE

Podtema ATM 1.1. – Meteorološke pojave

TEMA MET 2 – IZVORI METEOROLOŠKIH PODATAKA

Podtema ATM 2.1 – Meteorološki instrumenti

Podtema ATM 2.2 – Ostali izvori meteoroloških podataka

PREDMET 5: NAVIGACIJA

TEMA NAV 1 – MAPE I VAZDUHOPLOVNE KARTE

Podtema NAV 1.1 – Mape i karte

TEMA NAV 2 – INSTRUMENTALNA NAVIGACIJA

Podtema NAV 2.1 – Navigacioni sistemi

Podtema NAV 2.2 – Stabilizovan prilaz

PREDMET 6: VAZDUHOPLOVI

TEMA ACFT 1 – INSTRUMENTI U VAZDUHOPLOVU

Podtema ACFT 1.1 – Instrumenti u vazduhoplovu

TEMA ACFT 2 – KATEGORIJE VAZDUHOPLOVA

Podtema ACFT 2.1 – Vrtložna turbulencija

TEMA ACFT 3 – FAKTORI KOJI UTČU NA PERFORMANSE VAZDUHOPLOVA

Podtema ACFT 3.1 – Faktori pri polijetanju

Podtema ACFT 3.2 – Faktori pri penjanju

Podtema ACFT 3.3 – Faktori pri završnom prilaženju u slijetanju

Podtema ACFT 3.4 – Ekonomski faktori

Podtema ACFT 3.5 – Ekološki faktori

TEMA ACFT 4 – PODACI O VAZDUHOPLOVIMA

Podtema ACFT 4.1 – Prepoznavanje tipova vazduhoplova
Podtema ACFT 4.2 – Podaci o performansama vazduhoplova

PREDMET 7: LJUDSKI FAKTORI

TEMA HUM 1 – PSIHOLOŠKI FAKTORI

Podtema HUM 1.1 – Kognitivni

TEMA HUM 2 – MEDICINSKI I FIZIOLOŠKI FAKTORI

Podtema HUM 2.1 – Zamor

Podtema HUM 2.2 – Psihofizička kondicija

TEMA HUM 3 – SOCIJALNI I ORGANIZACIONI FAKTORI

Podtema HUM 3.1 – Upravljanje timskim resursima (TRM)

Podtema HUM 3.2 – Timski rad i timske uloge

Podtema HUM 3.3 – Odgovorno ponašanje

TEMA HUM 4 – STRES

Podtema HUM 4.1 – Stres

Podtema HUM 4.2 – Upravljanje stresom

TEMA HUM 5 – LJUDSKA GREŠKA

Podtema HUM 5.1 – Ljudska greška

Podtema HUM 5.2 – Kršenje pravila

TEMA HUM 6 – SARADNJA

Podtema HUM 6.1 – Komunikacija

Podtema HUM 6.2 – Saradnja u okviru iste oblasti odgovornosti

Podtema HUM 6.3 – Saradnja u okviru različitih oblasti odgovornosti

Podtema HUM 6.4 – Saradnja između kontrolora letenja/pilota

PREDMET 8: UREĐAJI I SISTEMI

TEMA EQPS 1 – VERBALNE KOMUNIKACIJE

Podtema EQPS 1.1 – Radio-komunikacije

Podtema EQPS 1.2 – Ostale verbalne komunikacije

TEMA EQPS 2 – AUTOMATIZACIJA U ATS

Podtema EQPS 2.1 – Vazduhoplovna fiksna telekomunikaciona mreža (AFTN)

Podtema EQPS 2.2 – Automatska razmjena podataka

TEMA EQPS 3 – RADNO MJESTO KONTROLORA LETENJA

Podtema EQPS 3.1 – Rad i praćenje uređaja

Podtema EQPS 3.2 – Prikazi situacija i informacioni sistemi

Podtema EQPS 3.3 – Sistemi podataka o letu vazduhoplova

TEMA EQPS 4 – BUDUĆI UREĐAJI

Podtema EQPS 4.1 – Novi razvoji

TEMA EQPS 5 – OGRANIČENJA I DEGRADACIJA UREĐAJA I SISTEMA

Podtema EQPS 5.1 – Reakcija na ograničenja

Podtema EQPS 5.2 – Degradacija uređaja za komunikaciju

Podtema EQPS 5.3 – Degradacija uređaja za navigaciju

PREDMET 9: PROFESIONALNO OKRUŽENJE

TEMA PEN 1 – UPOZNAVANJE

Podtema PEN 1.1 – Studijska posjeta aerodromu

TEMA PEN 2 – KORISNICI VAZDUŠNOG PROSTORA

Podtema PEN 2.1 – Učesnici u civilnim ATS operacijama

Podtema PEN 2.2 – Učesnici u vojnim ATS operacijama

TEMA PEN 3 – ODNOSI SA KORISNICIMA USLUGA

Podtema PEN 3.1 – Pružanje usluga i zahtjevi korisnika

TEMA PEN 4 – ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Podtema PEN 4.1 – Zaštita životne sredine

PREDMET 10: NEUOBIČAJENE I VANREDNE SITUACIJE

TEMA ABES 1 – NEUOBIČAJENE I VANREDNE SITUACIJE (ABES)

Podtema ABES 1.1 – Pregled ABES

TEMA ABES 2 – USAVRŠAVANJE VJEŠTINA

Podtema ABES 2.1 – Efikasnost komunikacije

Podtema ABES 2.2 – Izbjegavanje mentalnog preopterećenja

Podtema ABES 2.3 – Saradnja vazduh/zemlja

TEMA ABES 3 – PROCEDURE U NEUOBIČAJENIM I VANREDNIM SITUACIJAMA

Podtema ABES 3.1 – Primjena procedura za ABES

Podtema ABES 3.2 – Prekid radio-veze

Podtema ABES 3.3 – Nezakonito ometanje i prijetnja bombom u vazduhoplovu

Podtema ABES 3.4 – Zalutali ili neidentifikovani vazduhoplov

Podtema ABES 3.5 – Neovlašćeni izlazak na pistu

PREDMET 11: AERODROMI

TEMA AGA 1 – PODACI O AERODROMU, IZGLED I KOORDINACIJA

Podtema AGA 1.1 – Definicije

Podtema AGA 1.2 – Koordinacija

TEMA AGA 2 – POVRŠINE ZA KRETANJE

Podtema AGA 2.1 – Površine za kretanje

Podtema AGA 2.2 – Manevarske površine

Podtema AGA 2.3 – Poletno-sletne staze

TEMA AGA 3 – PREPREKE

Podtema AGA 3.1 – Vazdušni prostor za nadvišavanje prepreka oko aerodroma

TEMA AGA 4 – RAZNOVRJNI UREĐAJI

Podtema AGA 4.1 – Lokacija

Dodatak 4 Aneksa I

OVLAŠĆENJE AERODROMSKE KONTROLE INSTRUMENTALNE ZA TORANJ – ADI (TWR)

(Veza: Aneks I – Dio ATCO Poddio D, Odjeljak 2, ATCO.D.010(a)(2)(ii))

SADRŽAJ

PREDMET 1: UVOD U PROGRAM OSPOSBLJAVANJA

PREDMET 2: VAZDUHOPLOVNO PRAVO

PREDMET 3: UPRAVLJANJE VAZDUŠNIM SAOBRAĆAJEM

PREDMET 4: METEOROLOGIJA

PREDMET 5: NAVIGACIJA

PREDMET 6: VAZDUHOPLOVI

PREDMET 7: LJUDSKI FAKTORI

PREDMET 8: UREĐAJI I SISTEMI

PREDMET 9: PROFESIONALNO OKRUŽENJE

PREDMET 10: NEUOBIČAJENE I VANREDNE SITUACIJE

PREDMET 11: AERODROMI

PREDMET 1: UVOD U PROGRAM OSPOSBLJAVANJA

TEMA INTR 1 – UPRAVLJANJE PROGRAMOM OSPOSBLJAVANJA

Podtema INTR 1.1 – Uvod u program osposobljavanja

Podtema INTR 1.2 – Vođenje programa osposobljavanja

Podtema INTR 1.3 – Materijal i dokumentacija za osposobljavanje

TEMA INTR 2 – UVOD U PROGRAM OSPOSBLJAVANJA

Podtema INTR 2.1 – Sadržaj programa osposobljavanja i organizacija

Podtema INTR 2.2 – Načela osposobljavanja

Podtema INTR 2.3 – Proces procjene

PREDMET 2: VAZDUHOPLOVNO PRAVO

TEMA LAW 1 – ATCO LICENCIRANJE/CERTIFIKAT O STRUČNOSTI

Podtema LAW 1.1 – Prava i uslovi

TEMA LAW 2 – PRAVILA I PROPISI

Podtema LAW 2.1 – Izvještaji

Podtema LAW 2.2 – Vazdušni prostor

TEMA LAW 3 – UPRAVLJANJE SIGURNOŠĆU U ATC

Podtema LAW 3.1 – Proces povratnih informacija

Podtema LAW 3.2 – Sigurnosna istraga

PREDMET 3: UPRAVLJANJE VAZDUŠNIM SAOBRAĆAJEM

TEMA ATM 1 – PRUŽANJE USLUGA

Podtema ATM 1.1 – Usluga aerodromske kontrole letenja

Podtema ATM 1.2 – Usluga informisanja vazduhoplova u letu (FIS)

Podtema ATM 1.3 – Usluga uzbunjivanja (ALRS)

Podtema ATM 1.4 – Kapacitet ATS sistema i upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja

TEMA ATM 2 – KOMUNIKACIJA

Podtema ATM 2.1 – Efikasna komunikacija

TEMA ATM 3 – ATC ODOBRENJA I ATC INSTRUKCIJE

Podtema ATM 3.1 – ATC odobrenja

Podtema ATM 3.2 – ATC instrukcije

TEMA ATM 4 – KOORDINACIJA

Podtema ATM 4.1 – Potreba za koordinacijom

Podtema ATM 4.2 – Sredstva i metode komunikacije

Podtema ATM 4.3 – Procedure koordinacije

TEMA ATM 5 – PODEŠAVANJE VISINOMJERA I DODJELA NIVOA

Podtema ATM 5.1 – Podešavanje visinomjera

Podtema ATM 5.2 – Nadvišavanje terena

TEMA ATM 6 – RAZDVAJANJA

Podtema ATM 6.1 – Razdvajanje vazduhoplova u polijetanju

Podtema ATM 6.2 – Razdvajanje vazduhoplova u poletanju od vazduhoplova u slijetanju

Podtema ATM 6.3 – Razdvajanje vazduhoplova u slijetanju od prethodnog vazduhoplova u slijetanju ili od vazduhoplova u polijetanju

Podtema ATM 6.4 – Vremensko dužinsko razdvajanje uzrokovano vrtložnom turbulencijom

Podtema ATM 6.5 – Smanjeni minimum razdvajanja

TEMA ATM 7 – SISTEMI ZA IZBJEGAVANJE SUDARA U VAZDUHU I SIGURNOSNE MREŽE NA ZEMLJI

Podtema ATM 7.1 – Sistemi za izbjegavanje sudara u vazduhu

Podtema ATM 7.2 – Sigurnosne mreže na zemlji

TEMA ATM 8 – PRIKAZ PODATAKA

Podtema ATM 8.1 – Upravljanje podacima

TEMA ATM 9 – RADNO OKRUŽENJE(SIMULIRANO)

Podtema ATM 9.1 – Integritet radnog okruženja

Podtema ATM 9.2 – Verifikacija aktuelnosti operativnih procedura

Podtema ATM 9.3 – Predaja-preuzimanje

TEMA ATM 10 – PRUŽANJE USLUGA AERODROMSKE KONTROLE LETENJA

Podtema ATM 10.1 – Odgovornost za pružanje usluga

Podtema ATM 10.2 – Funkcije aerodromskog kontrolnog tornja

Podtema ATM 10.3 – Proces upravljanja saobraćajem

Podtema ATM 10.4 – Vazduhoplovna zemaljska svjetla

Podtema ATM 10.5 – Informacije vazduhoplovu od strane aerodromskog kontrolnog tornja

Podtema ATM 10.6 – Kontrola aerodromskog saobraćaja

Podtema ATM 10.7 – Kontrola saobraćaja u aerodromskom krugu

Podtema ATM 10.8 – Poletno-sletna staza u upotrebi

TEMA ATM 11 – PRUŽANJE USLUGA AERODROMSKE KONTROLE LETENJA INSTRUMENTALNE

Podtema ATM 11.1 – Operacije u uslovima smanjene vidljivosti i specijalnog VFR

Podtema ATM 11.2 – Odlazeći saobraćaj

Podtema ATM 11.3 – Dolazeći saobraćaj

Podtema ATM 11.4 – Usluga aerodromske kontrole letenja uz podršku unaprijedenog sistema

PREDMET 4: METEOROLOGIJA

TEMA MET 1 – METEOROLOŠKE POJAVE

Podtema MET 1.1 – Meteorološke pojave

TEMA MET 2 – IZVORI METEOROLOŠKIH PODATAKA

Podtema MET 2.1 – Meteorološki instrumenti

Podtema MET 2.2 – Ostali izvori meteoroloških podataka

PREDMET 5: NAVIGACIJA

TEMA NAV 1 – MAPE I VAZDUHOPLOVNE KARTE
Podtema NAV 1.1 – Mape i karte

TEMA NAV 2 – INSTRUMENTALNA NAVIGACIJA
Podtema NAV 2.1 – Navigacioni sistemi
Podtema MET 2.2 – Stabilizovan prilaz
Podtema MET 2.3 – Instrumentalni odlasci i dolasci
Podtema MET 2.4 – Satelitski sistemi
Podtema MET 2.5 – PBN aplikacije

PREDMET 6: VAZDUHOPLOVI

TEMA ACFT 1 – INSTRUMENTI U VAZDUHOPLOVU
Podtema ACFT 1.1 – Instrumenti u vazduhoplovu

TEMA ACFT 2 – KATEGORIJE VAZDUHOPLOVA
Podtema ACFT 2.1 – Vrtložna turbulencija
Podtema ACFT 2.2 – Primjena ICAO kategorija prilaza

TEMA ACFT 3 – FAKTORI KOJI UTIČU NA PERFORMANSE
VAZDUHOPLOVA

Podtema ACFT 3.1 – Faktori pri polijetanju
Podtema ACFT 3.2 – Faktori pri penjanju
Podtema ACFT 3.3 – Faktori pri završnom prilaženju i sletanju
Podtema ACFT 3.4 – Ekonomski faktori
Podtema ACFT 3.5 – Ekološki faktori

TEMA ACFT 4 – PODACI O VAZDUHOPLOVIMA
Podtema ACFT 4.1 – Prepoznavanje tipova vazduhoplova
Podtema ACFT 4.2 – Podaci o performansama vazduhoplova

PREDMET 7: LJUDSKI FAKTORI

TEMA HUM 1 – PSIHOLOŠKI FAKTORI
Podtema HUM 1.1 – Kognitivni

TEMA HUM 2 – MEDICINSKI I FIZIOLOŠKI FAKTORI
Podtema HUM 2.1 – Zamor
Podtema HUM 2.2 – Psihofizička kondicija

TEMA HUM 3 – SOCIJALNI I ORGANIZACIONI FAKTORI
Podtema HUM 3.1 – Upravljanje timskim resursima
Podtema HUM 3.2 – Timski rad i timske uloge
Podtema HUM 3.3 – Odgovorno ponašanje

TEMA HUM 4 – STRES
Podtema HUM 4.1 – Stres
Podtema HUM 4.2 – Upravljanje stresom

TEMA HUM 5 – LJUDSKA GREŠKA
Podtema HUM 5.1 – Ljudska greška
Podtema HUM 5.2 – Kršenje pravila

TEMA HUM 6 – SARADNJA
Podtema HUM 6.1 – Komunikacija
Podtema HUM 6.2 – Saradnja u okviru iste oblasti
Podtema HUM 6.3 – Saradnja u okviru različitih oblasti
Podtema HUM 6.4 – Saradnja između kontrolora letenja/pilota

PREDMET 8: UREĐAJI I SISTEMI

TEMA EQPS 1 – VERBALNE KOMUNIKACIJE
Podtema EQPS 1.1 – Radio-komunikacije
Podtema EQPS 1.2 – Ostale verbalne komunikacije

TEMA EQPS 2 – AUTOMATIZACIJA U ATS
Podtema EQPS 2.1 – Vazduhoplovna fiksna telekomunikaciona mreža (AFTN)
Podtema EQPS 2.2 – Automatska razmjena podataka

TEMA EQPS 3 – RADNO MJESTO KONTROLORA LETENJA
Podtema EQPS 3.1 – Rad i praćenje uređaja
Podtema EQPS 3.2 – Prikazi situacija i informacioni sistemi
Podtema EQPS 3.3 – Sistemi podataka o letu vazduhoplova

TEMA EQPS 4 – BUDUĆI UREĐAJI
Podtema EQPS 4.1 – Novi razvoji

TEMA EQPS 5 – OGRANIČENJA I DEGRADACIJA UREĐAJA I SISTEMA
Podtema EQPS 5.1 – Reakcija na ograničenja
Podtema EQPS 5.2 – Degradacija uređaja za komunikaciju
Podtema EQPS 5.3 – Degradacija uređaja za navigaciju

PREDMET 9: PROFESIONALNO OKRUŽENJE

TEMA PEN 1 – UPOZNAVANJE
Podtema PEN 1.1 – Studijska posjeta aerodromu

TEMA PEN 2 – KORISNICI VAZDUŠNOG PROSTORA
Podtema PEN 2.1 – Učesnici u civilnim ATS operacijama
Podtema PEN 2.2 – Učesnici u vojnim ATS operacijama

TEMA PEN 3 – ODNOSI SA KORISNICIMA USLUGA

Podtema PEN 3.1 – Pružanje usluga i zahtjevi korisnika

TEMA PEN 4 – ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Podtema PEN 4.1 – Zaštita životne sredine

PREDMET 10: NEUOBIČAJENE I VANREDNE SITUACIJE

TEMA ABES 1 –NEUOBIČAJENE I VANREDNE SITUACIJE (ABES)

Podtema ABES 1.1 – Pregled ABES

TEMA ABES 2 – USAVRŠAVANJE VJEŠTINA

Podtema ABES 2.1 – Efikasnost komunikacije

Podtema ABES 2.2 – Izbjegavanje mentalnog preopterećenja

Podtema ABES 2.3 – Saradnja vazduh/zemlja

TEMA ABES 3 – PROCEDURE ZA NEUOBIČAJENE I VANREDNE SITUACIJE

Podtema ABES 3.1 – Primjena procedura za ABES

Podtema ABES 3.2 – Prekid radio-veze

Podtema ABES 3.3 – Nezakonito ometanje i prijetnja bombom u vazduhoplovu

Podtema ABES 3.4 – Zalutali ili neidentifikovani vazduhoplov

Podtema ABES 3.5 – Neovlašćeni izlazak na poletno-sletnu stazu

PREDMET 11: AERODROMI

TEMA AGA 1 – PODACI O AERODROMU, IZGLED I KOORDINACIJA

Podtema AGA 1.1 – Definicije

Podtema AGA 1.2 – Koordinacija

TEMA AGA 2 – POVRŠINE ZA KRETANJE

Podtema AGA 2.1 – Površine za kretanje

Podtema AGA 2.2 – Manevarske površine

Podtema AGA 2.3 – Poletno-sletne staze

TEMA AGA 3 – PREPREKE

Podtema AGA 3.1 – Vazdušni prostor za nadvišavanje prepreka oko aerodroma

TEMA AGA 4 – RAZNOVRSNSI UREĐAJI

Podtema AGA 4.1 – Lokacija

Dodatak 5 Aneks I

OVLAŠĆENJE PRILAZNE KONTROLE PROCEDURALNE (APP)

(Veza: Aneks I – Dio ATCO Poddio D, Odjeljak 2, ATCO.D.010(a)(2)(iii))

SADRŽAJ

PREDMET 1: UVOD U PROGRAM OSPOSoblJAVANJA
PREDMET 2: VAZDUHOPLOVNO PRAVO
PREDMET 3: UPRAVLJANJE VAZDUŠNIM SAOBRAĆAJEM
PREDMET 4: METEOROLOGIJA
PREDMET 5: NAVIGACIJA
PREDMET 6: VAZDUHOPLOVI
PREDMET 7: LJUDSKI FAKTORI
PREDMET 8: UREĐAJI I SISTEMI
PREDMET 9: PROFESIONALNO OKRUŽENJE
PREDMET 10: NEUOBİČAJENE I VANREDNE SITUACIJE
PREDMET 11: AERODROMI

PREDMET 1: UVOD U PROGRAM OSPOSoblJAVANJA

TEMA INTR 1 – UPRAVLJANJE PROGRAMOM OSPOSoblJAVANJA
Podtema INTR 1.1 – Uvod u program osposobljavanja
Podtema INTR 1.2 – Vođenje programa osposobljavanja
Podtema INTR 1.3 – Materijal i dokumentacija za osposobljavanje

TEMA INTR 2 – UVOD U PROGRAM OSPOSoblJAVANJA
Podtema INTR 2.1 – Sadržaj programa osposobljavanja i organizacija
Podtema INTR 2.2 – Načela osposobljavanja
Podtema INTR 2.3 – Proces procjene

PREDMET 2: VAZDUHOPLOVNO PRAVO

TEMA LAW 1 – ATCO LICENCIRANJE/CERTIFIKAT O STRUČNOSTI
Podtema LAW 1.1 – Prava i uslovi

TEMA LAW 2 – PRAVILA I PROPISI
Podtema LAW 2.1 – Izvještaji
Podtema LAW 2.2 – Vazdušni prostor

TEMA LAW 3 – UPRAVLJANJE SIGURNOŠĆU U ATC
Podtema LAW 3.1 – Proces povratnih informacija
Podtema LAW 3.2 – Sigurnosna istraga

PREDMET 3: UPRAVLJANJE VAZDUŠNIM SAOBRAĆAJEM

TEMA ATM 1 – PRUŽANJE USLUGA
Podtema ATM 1.1 – Usluga aerodromske kontrole letenja

Podtema ATM 1.2 – Usluga informisanja vazduhoplova u letu (FIS)
Podtema ATM 1.3 – Usluga uzbunjivanja (ALRS)
Podtema ATM 1.4 – Kapacitet ATS sistema i upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja

Podtema ATM 1.5 – Upravljanje vazдушnim prostorom (ASM)

TEMA ATM 2 – KOMUNIKACIJA

Podtema ATM 2.1 – Efikasna komunikacija

TEMA ATM 3 – ATC ODOBRENJA I ATC INSTRUKCIJE

Podtema ATM 3.1 – ATC odobrenja

Podtema ATM 3.2 – ATC instrukcije

TEMA ATM 4 – KOORDINACIJA

Podtema ATM 4.1 – Potreba za koordinacijom

Podtema ATM 4.2 – Sredstva i metode komunikacije

Podtema ATM 4.3 – Procedure koordinacije

TEMA ATM 5 – PODEŠAVANJE VISINOMJERA I DODJELA NIVOA

Podtema ATM 5.1 – Podešavanje visinomjera

Podtema ATM 5.2 – Nadvišavanje terena

TEMA ATM 6 – RAZDVAJANJA

Podtema ATM 6.1 – Vertikalno razdvajanje

Podtema ATM 6.2 – Horizontalno razdvajanje

Podtema ATM 6.3 – Delegiranje razdvajanja

TEMA ATM 7 – SISTEMI ZA IZBJEGAVANJE SUDARA U VAZDUHU I SIGURNOSNE MREŽE NA ZEMLJI

Podtema ATM 7.1 – Sistemi za izbjegavanje sudara u vazduhu

TEMA ATM 8 – PRIKAZ PODATAKA

Podtema ATM 8.1 – Upravljanje podacima

TEMA ATM 9 – RADNO OKRUŽENJE (SIMULIRANO)

Podtema ATM 9.1 – Integritet radnog okruženja

Podtema ATM 9.2 – Verifikacija aktuelnosti operativnih procedura

Podtema ATM 9.3 – Predaja-preuzimanje

TEMA ATM 10 – PRUŽANJE USLUGE KONTROLE LETENJA

Podtema ATM 10.1 – Odgovornost i obrada informacija

Podtema ATM 10.2 – Prilazna kontrola letenja

Podtema ATM 10.3 – Proces upravljanja saobraćajem

Podtema ATM 10.4 – Vođenje saobraćaja

TEMA ATM 11 – POSTUPAK ČEKANJA

Podtema ATM 11.1 – Opšte procedure u postupku čekanja
Podtema ATM 11.2 – Vazduhoplov u prilazu

PREDMET 4: METEOROLOGIJA

TEMA MET 1 – METEOROLOŠKE POJAVE
Podtema MET 1.1 – Meteorološke pojave

TEMA MET 2 – IZVORI METEOROLOŠKIH PODATAKA
Podtema MET 2.1 – Izvori meteorološki informacija

PREDMET 5: NAVIGACIJA

TEMA NAV 1 – MAPE I VAZDUHOPLOVNE KARTE
Podtema NAV 1.1 – Mape i karte

TEMA NAV 2 – INSTRUMENTALNA NAVIGACIJA
Podtema NAV 2.1 – Navigacioni sistemi
Podtema MET 2.2 – Stabilizovan prilaz
Podtema MET 2.3 – Instrumentalni odlasci i dolasci
Podtema MET 2.4 – Navigaciona pomoć
Podtema MET 2.5 – Satelitski sistemi
Podtema MET 2.6 – PBN aplikacije

PREDMET 6: VAZDUHOPLOVI

TEMA ACFT 1 – INSTRUMENTI U VAZDUHOPLOVU
Podtema ACFT 1.1 – Instrumenti u vazduhoplovu

TEMA ACFT 2 – KATEGORIJE VAZDUHOPLOVA
Podtema ACFT 2.1 – Vrtložna turbulencija
Podtema ACFT 2.2 – Primjena ICAO kategorija prilaza

TEMA ACFT 3 – FAKTORI KOJI UTIČU NA PERFORMANSE
VAZDUHOPLOVA

Podtema ACFT 3.1 – Faktori pri penjanju
Podtema ACFT 3.2 – Faktori pri krstarenju
Podtema ACFT 3.3 – Faktori pri snižavanju i početnom prilazu
Podtema ACFT 3.4 – Faktori pri završnom prilazu i slijetanju
Podtema ACFT 3.5 – Ekonomski faktori
Podtema ACFT 3.6 – Ekološki faktori

TEMA ACFT 4 – PODACI O VAZDUHOPLOVIMA
Podtema ACFT 4.1 – Podaci o performansama vazduhoplova

PREDMET 7: LJUDSKI FAKTORI

TEMA HUM 1 – PSIHOLOŠKI FAKTORI

Podtema HUM 1.1 – Kognitivni

TEMA HUM 2 – MEDICINSKI I FIZIOLOŠKI FAKTORI

Podtema HUM 2.1 – Zamor

Podtema HUM 2.2 – Psihofizička kondicija

TEMA HUM 3 – SOCIJALNI I ORGANIZACIONI FAKTORI

Podtema HUM 3.1 – Upravljanje timskim resursima (TRM)

Podtema HUM 3.2 – Timski rad i timske uloge

Podtema HUM 3.3 – Odgovorno ponašanje

TEMA HUM 4 – STRES

Podtema HUM 4.1 – Stres

Podtema HUM 4.2 – Upravljanje stresom

TEMA HUM 5 – LJUDSKA GREŠKA

Podtema HUM 5.1 – Ljudska greška

Podtema HUM 5.2 – Kršenje pravila

TEMA HUM 6 – SARADNJA

Podtema HUM 6.1 – Komunikacija

Podtema HUM 6.2 – Saradnja u okviru iste oblasti

Podtema HUM 6.3 – Saradnja u okviru različitih oblasti odgovornosti

Podtema HUM 6.4 – Saradnja između kontrolora letenja/pilota

PREDMET 8: UREĐAJI I SISTEMI

TEMA EQPS 1 – VERBALNE KOMUNIKACIJE

Podtema EQPS 1.1 – Radio-komunikacije

Podtema EQPS 1.2 – Ostale verbalne komunikacije

TEMA EQPS 2 – AUTOMATIZACIJA U ATS

Podtema EQPS 2.1 – Vazduhoplovna fiksna telekomunikaciona mreža (AFTN)

Podtema EQPS 2.2 – Automatska razmjena podataka

TEMA EQPS 3 – RADNO MJESTO KONTROLORA LETENJA

Podtema EQPS 3.1 – Rad i praćenje uređaja

Podtema EQPS 3.2 – Prikazi situacija i informacioni sistemi

Podtema EQPS 3.3 – Sistemi podataka o letu vazduhoplova

TEMA EQPS 4 – BUDUĆI UREĐAJI

Podtema EQPS 4.1 – Novi razvoji

TEMA EQPS 5 – OGRANIČENJA I DEGRADACIJA UREĐAJA I SISTEMA

Podtema EQPS 5.1 – Reakcija na ograničenja

Podtema EQPS 5.2 – Degradacija uređaja za komunikaciju

Podtema EQPS 5.3 – Degradacija uređaja za navigaciju

PREDMET 9: PROFESIONALNO OKRUŽENJE

TEMA PEN 1 – UPOZNAVANJE

Podtema PEN 1.1 – Studijska posjeta jedinici prilazne kontrole letenja

TEMA PEN 2 – KORISNICI VAZDUŠNOG PROSTORA

Podtema PEN 2.1 – Učesnici u civilnim ATS operacijama

Podtema PEN 2.2 – Učesnici u vojnim ATS operacijama

TEMA PEN 3 – ODNOSI SA KORISNICIMA USLUGA

Podtema PEN 3.1 – Pružanje usluga i zahtjevi korisnika

TEMA PEN 4 – ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Podtema PEN 4.1 – Zaštite životne sredine

PREDMET 10: NEUOBIČAJENE I VANREDNE SITUACIJE

TEMA ABES 1 – NEUOBIČAJENE I VANREDNE SITUACIJE (ABES)

Podtema ABES 1.1 – Pregled ABES

TEMA ABES 2 – USAVRŠAVANJE VJEŠTINA

Podtema ABES 2.1 – Efektivnost komunikacije

Podtema ABES 2.2 – Izbjegavanje mentalnog preopterećenja

Podtema ABES 2.3 – Saradnja vazduh/zemlja

TEMA ABES 3 – PROCEDURE ZA NEUOBIČAJENE I VANREDNE SITUACIJE

Podtema ABES 3.1 – Primjena postupaka za ABES

Podtema ABES 3.2 – Prekid radio-veze

Podtema ABES 3.3 – Nezakonito ometanje i prijetnja bombom u vazduhoplovu

Podtema ABES 3.4 – Zalutali ili neidentifikovani vazduhoplov

Podtema ABES 3.5 – Odstupanja

PREDMET 11: AERODROMI

TEMA AGA 1 – PODACI O AERODROMU, IZGLED I KOORDINACIJA

Podtema AGA 1.1 – Definicije

Podtema AGA 1.2 – Koordinacija

TEMA AGA 2 – POVRŠINE ZA KRETANJE

Podtema AGA 2.1 – Površine za kretanje
Podtema AGA 2.2 – Manevarske površine
Podtema AGA 2.3 – Poletno-sletne staze

TEMA AGA 3 – PREPREKE

Podtema AGA 3.1 – Vazdušni prostor za nadvišavanje prepreka oko aerodroma

TEMA AGA 4 – RAZNOVRSNSI UREĐAJI

Podtema AGA 4.1 – Lokacija

Dodatak 6 Aneksa I

OVLAŠĆENJA OBLASNE KONTROLE PROCEDURALNE (ACP)
(Veza: Aneks I – Dio ATCO Poddio D, Odjeljak 2, ATCO.D.010(a)(2)(iv))

SADRŽAJ

PREDMET 1: UVOD U PROGRAM OSPOSoblJAVANJA
PREDMET 2: VAZDUHOPLOVNO PRAVO
PREDMET 3: UPRAVLJANJE VAZDUŠNIM SAOBRAĆAJEM
PREDMET 4: METEOROLOGIJA
PREDMET 5: NAVIGACIJA
PREDMET 6: VAZDUHOPLOVI
PREDMET 7: LJUDSKI FAKTORI
PREDMET 8: UREĐAJI I SISTEMI
PREDMET 9: PROFESIONALNO OKRUŽENJE
PREDMET 10: NEUOBICAJENE I VANREDNE SITUACIJE

PREDMET 1: UVOD U PROGRAM OSPOSoblJAVANJA

TEMA INTR 1 – UPRAVLJANJE PROGRAMOM OSPOSoblJAVANJA

Podtema INTR 1.1 – Uvod u program osposobljavanja

Podtema INTR 1.2 – Vođenje programa osposobljavanja

Podtema INTR 1.3 – Materijal i dokumentacija za osposobljavanje

TEMA INTR 2 – UVOD U PROGRAM ATC OSPOSoblJAVANJA

Podtema INTR 2.1 – Sadržaj programa osposobljavanja i organizacija

Podtema INTR 2.2 – Načela osposobljavanja

Podtema INTR 2.3 – Proces procjene

PREDMET 2: VAZDUHOPLOVNO PRAVO

TEMA LAW 1 – ATCO LICENCIRANJE/CERTIFIKAT O STRUČNOSTI

Podtema LAW 1.1 – Prava i uslovi

TEMA LAW 2 – PRAVILA I PROPISI

Podtema LAW 2.1 – Izveštaji

Podtema LAW 2.2 – Vazdušni prostor

TEMA LAW 3 – UPRAVLJANJE SIGURNOŠĆU U ATC

Podtema LAW 3.1 – Proces povratnih informacija

Podtema LAW 3.2 – Sigurnosna istraga

PREDMET 3: UPRAVLJANJE VAZDUŠNIM SAOBRAĆAJEM

TEMA ATM 1 – PRUŽANJE USLUGA

Podtema ATM 1.1 – Usluga kontrole letenja (ATC)

Podtema ATM 1.2 – Usluga informisanja vazduhoplova u letu (FIS)

Podtema ATM 1.3 – Usluga uzbunjivanja (ALRS)

Podtema ATM 1.4 – Kapacitet ATS sistema i upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja

Podtema ATM 1.5 – Upravljanje vazdušnim prostorom (ASM)

TEMA ATM 2 – KOMUNIKACIJA

Podtema ATM 2.1 – Efikasna komunikacija

TEMA ATM 3 – ATC ODOBRENJA I ATC INSTRUKCIJE

Podtema ATM 3.1 – ATC odobrenja

Podtema ATM 3.2 – ATC instrukcije

TEMA ATM 4 – KOORDINACIJA

Podtema ATM 4.1 – Potreba za koordinacijom

Podtema ATM 4.2 – Sredstva i metode komunikacije

Podtema ATM 4.3 – Postupci koordinacije

TEMA ATM 5 – PODEŠAVANJE VISINOMJERA I DODJELA NIVOA

Podtema ATM 5.1 – Podešavanje visinomjera

Podtema ATM 5.2 – Nadvišavanje terena

TEMA ATM 6 – RAZDVAJANJA

Podtema ATM 6.1 – Vertikalno razdvajanje

Podtema ATM 6.2 – Horizontalno razdvajanje

TEMA ATM 7 – SISTEMI ZA IZBJEGAVANJE SUDARA U VAZDUHU I SIGURNOSNE MREŽE NA ZEMLJI

Podtema ATM 7.1 – Sistemi za izbjegavanje sudara u vazduhu

TEMA ATM 8 – PRIKAZ PODATAKA

Podtema ATM 8.1 – Upravljanje podacima

TEMA ATM 9 – RADNO OKRUŽENJE (SIMULIRANO)

Podtema ATM 9.1 – Integritet radnog okruženja

Podtema ATM 9.2 – Verifikacija aktuelnosti operativnih procedura

Podtema ATM 9.3 – Predaja-preuzimanje

TEMA ATM 10 – PRUŽANJE USLUGA KONTROLE LETENJA

Podtema ATM 10.1 – Odgovornost i obrada informacija

Podtema ATM 10.2 – Oblasna kontrola letenja

Podtema ATM 10.3 – Proces upravljanja saobraćajem

Podtema ATM 10.4 – Vođenje saobraćaja

TEMA ATM 11 –POSTUPAK ČEKANJA

Podtema ATM 11.1 – Opšte procedure u postupku čekanja

Podtema ATM 11.2 – Vazduhoplov u postupku čekanja

PREDMET 4: METEOROLOGIJA

TEMA MET 1 – METEOROLOŠKE POJAVE

Podtema MET 1.1 – Meteorološke pojave

TEMA MET 2 – IZVORI METEOROLOŠKIH PODATAKA

Podtema MET 2.1 – Izvori meteoroloških informacija

PREDMET 5: NAVIGACIJA

TEMA NAV 1 – MAPE I VAZDUHOPLOVNE KARTE

Podtema NAV 1.1 – Mape i karte

TEMA NAV 2 – INSTRUMENTALNA NAVIGACIJA

Podtema NAV 2.1 – Navigacioni sistemi

Podtema NAV 2.2 – Navigaciona pomoć

Podtema MET 2.5 – PBN aplikacije

PREDMET 6: VAZDUHOPLOVI

TEMA ACFT 1 – INSTRUMENTI U VAZDUHOPLOVU

Podtema ACFT 1.1 – Instrumenti u vazduhoplovu

TEMA ACFT 2 – KATEGORIJE VAZDUHOPLOVA

Podtema ACFT 2.1 – Vrtložna turbulencija

TEMA ACFT 3 – FAKTORI KOJI UTIČU NA PERFORMANSE
VAZDUHOPLOVA

Podtema ACFT 3.1 – Faktori pri penjanju
Podtema ACFT 3.2 – Faktori pri krstarenju
Podtema ACFT 3.3 – Faktori pri snižavanju
Podtema ACFT 3.4 – Ekonomski faktori
Podtema ACFT 3.5 – Ekološki faktori

TEMA ACFT 4 – PODACI O VAZDUHOPLOVIMA
Podtema ACFT 4.1 – Podaci o performansama vazduhoplova

PREDMET 7: LJUDSKI FAKTORI

TEMA HUM 1 – PSIHOLOŠKI FAKTORI
Podtema HUM 1.1 – Kognitivni

TEMA HUM 2 – MEDICINSKI I FIZIOLOŠKI FAKTORI
Podtema HUM 2.1 – Zamor
Podtema HUM 2.2 – Psihofizička kondicija

TEMA HUM 3 – SOCIJALNI I ORGANIZACIONI FAKTORI
Podtema HUM 3.1 – Upravljanje timskim resursima (TRM)
Podtema HUM 3.2 – Timski rad i timske uloge
Podtema HUM 3.3 – Odgovorno ponašanje

TEMA HUM 4 – STRES
Podtema HUM 4.1 – Stres
Podtema HUM 4.2 – Upravljanje stresom

TEMA HUM 5 – LJUDSKA GREŠKA
Podtema HUM 5.1 – Ljudska greška
Podtema HUM 5.2 – Kršenje pravila

TEMA HUM 6 – SARADNJA
Podtema HUM 6.1 – Komunikacija
Podtema HUM 6.2 – Saradnja u okviru iste oblasti odgovornosti
Podtema HUM 6.3 – Saradnja u okviru različitih oblasti odgovornosti
Podtema HUM 6.4 – Saradnja između kontrolora letenja/pilota

PREDMET 8: UREĐAJI I SISTEMI

TEMA EQPS 1 – VERBALNE KOMUNIKACIJE
Podtema EQPS 1.1 – Radio-komunikacije
Podtema EQPS 1.2 – Ostale verbalne komunikacije

TEMA EQPS 2 – AUTOMATIZACIJA U ATS
Podtema EQPS 2.1 – Vazduhoplovna fiksna telekomunikaciona mreža (AFTN)
Podtema EQPS 2.2 – Automatska razmjena podataka

TEMA EQPS 3 – RADNO MJESTO KONTROLORA LETENJA

Podtema EQPS 3.1 – Rad i praćenje uređaja

Podtema EQPS 3.2 – Prikazi situacija i informacijski sistemi

Podtema EQPS 3.3 – Sistemi podataka o letu vazduhoplova

TEMA EQPS 4 – BUDUĆI UREĐAJI

Podtema EQPS 4.1 – Novi razvoji

TEMA EQPS 5 – OGRANIČENJA I DEGRADACIJA UREĐAJA I SISTEMA

Podtema EQPS 5.1 – Reakcija na ograničenja

Podtema EQPS 5.2 – Degradacija uređaja za komunikaciju

Podtema EQPS 5.3 – Degradacija uređaja za navigaciju

PREDMET 9: PROFESIONALNO OKRUŽENJE

TEMA PEN 1 – UPOZNAVANJE

Podtema PEN 1.1 – Studijska posjeta oblasnoj kontroli letenja

TEMA PEN 2 – KORISNICI VAZDUŠNOG PROSTORA

Podtema PEN 2.1 – Učesnici u civilnim ATS operacijama

Podtema PEN 2.2 – Učesnici u vojnim ATS operacijama

TEMA PEN 3 – ODNOSI SA KORISNICIMA USLUGA

Podtema PEN 3.1 – Pružanje usluga i zahtjevi korisnika

TEMA PEN 4 – ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Podtema PEN 4.1 – Zaštita životne sredine

PREDMET 10: NEUOBIČAJENE I VANREDNE SITUACIJE

TEMA ABES 1 – NEUOBIČAJENE I VANREDNE SITUACIJE (ABES)

Podtema ABES 1.1 – Pregled ABES

TEMA ABES 2 – USAVRŠAVANJE VJEŠTINA

Podtema ABES 2.1 – Efikasnost komunikacije

Podtema ABES 2.2 – Izbjegavanje mentalnog preopterećenja

Podtema ABES 2.3 – Saradnja vazduh/zemlja

TEMA ABES 3 – PROCEDURE ZA NEUOBIČAJENE I VANREDNE SITUACIJE

Podtema ABES 3.1 – Primjena procedura za ABES

Podtema ABES 3.2 – Prekid radio-veze

Podtema ABES 3.3 – Nezakonito ometanje i prijetnja bombom u vazduhoplovu

Podtema ABES 3.4 – Zalutali ili neidentifikovani vazduhoplov
Podtema ABES 3.5 – Odstupanja

Dodatak 7 Aneksa I

OVLAŠĆENJE PRILAZNE KONTROLE NADZORNE (APS) (Veza: Aneks I – Dio ATCO Poddio D, Odjeljak 2, ATCO.D.010(a)(2)(v))

SADRŽAJ

PREDMET 1: UVOD U PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA
PREDMET 2: VAZDUHOPLOVNO PRAVO
PREDMET 3: UPRAVLJANJE VAZDUŠNIM SAOBRAĆAJEM
PREDMET 4: METEOROLOGIJA
PREDMET 5: NAVIGACIJA
PREDMET 6: VAZDUHOPLOVI
PREDMET 7: LJUDSKI FAKTORI
PREDMET 8: UREĐAJI I SISTEMI
PREDMET 9: PROFESIONALNO OKRUŽENJE
PREDMET 10: NEUOBIČAJENE I VANREDNE SITUACIJE
PREDMET 11: AERODROMI

PREDMET 1: UVOD U PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA

TEMA INTR 1 – UPRAVLJANJE PROGRAMOM OSPOSOBLJAVANJA
Podtema INTR 1.1 – Uvod u program osposobljavanja
Podtema INTR 1.2 – Vođenje programa osposobljavanja
Podtema INTR 1.3 – Materijal i dokumentacija za osposobljavanje

TEMA INTR 2 – UVOD U PROGRAM ATC OSPOSOBLJAVANJA
Podtema INTR 2.1 – Sadržaj programa osposobljavanja i organizacija
Podtema INTR 2.2 – Načela osposobljavanja
Podtema INTR 2.3 – Proces procjene

PREDMET 2: VAZDUHOPLOVNO PRAVO

TEMA LAW 1 – ATCO LICENCIRANJE/CERTIFIKAT O STRUČNOSTI
Podtema LAW 1.1 – Prava i uslovi

TEMA LAW 2 – PRAVILA I PROPISI
Podtema LAW 2.1 – Izvještaji
Podtema LAW 2.2 – Vazdušni prostor

TEMA LAW 3 – UPRAVLJANJE SIGURNOSTI U ATC
Podtema LAW 3.1 – Proces povratnih informacija

Podtema LAW 3.2 – Sigurnosna istraga

PREDMET 3: UPRAVLJANJE VAZDUŠNIM SAOBRAĆAJEM

TEMA ATM 1 – PRUŽANJE USLUGA

Podtema ATM 1.1 – Usluga kontrole letenja (ATC)

Podtema ATM 1.2 – Usluga informisanja vazduhoplova u letu (FIS)

Podtema ATM 1.3 – Usluga uzbunjivanja (ALRS)

Podtema ATM 1.4 – Kapacitet ATS sistema i upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja

Podtema ATM 1.5 – Upravljanje vazdušnim prostorom (ASM)

TEMA ATM 2 – KOMUNIKACIJA

Podtema ATM 2.1 – Efikasna komunikacija

TEMA ATM 3 – ATC ODOBRENJA I ATC INSTRUKCIJE

Podtema ATM 3.1 – ATC odobrenja

Podtema ATM 3.2 – ATC instrukcije

TEMA ATM 4 – KOORDINACIJA

Podtema ATM 4.1 – Potreba za koordinacijom

Podtema ATM 4.2 – Sredstva i metode komunikacije

Podtema ATM 4.3 – Procedure koordinacije

TEMA ATM 5 – PODEŠAVANJE VISINOMJERA I DODJELA NIVOA

Podtema ATM 5.1 – Podešavanje visinomjera

Podtema ATM 5.2 – Nadvišavanje terena

TEMA ATM 6 – RAZDVAJANJA

Podtema ATM 6.1 – Vertikalno razdvajanje

Podtema ATM 6.2 – Dužinsko razdvajanje u nadzornom okruženju

Podtema ATM 6.3 – Delegiranje razdvajanja

Podtema ATM 6.4 – Razdvajanje uzrokovano vrtložnom turbulencijom

Podtema ATM 6.5 – Razdvajanje na osnovu ATS nadzornih sistema

TEMA ATM 7 – SISTEMI ZA IZBJEGAVANJE SUDARA U VAZDUHU I SIGURNOSNE MREŽE NA ZEMLJI

Podtema ATM 7.1 – Sistemi za izbjegavanje sudara u vazduhu

Podtema ATM 7.2 – Sigurnosne mreže na zemlji

TEMA ATM 8 – PRIKAZ PODATAKA

Podtema ATM 8.1 – Upravljanje podacima

TEMA ATM 9 – RADNO OKRUŽENJE (SIMULIRANO)

Podtema ATM 9.1 – Integritet radnog okruženja

Podtema ATM 9.2 – Verifikacija aktuelnosti operativnih procedura

Podtema ATM 9.3 – Prenos-preuzimanje informacija

TEMA ATM 10 – PRUŽANJE USLUGE KONTROLE LETENJA

Podtema ATM 10.1 – Odgovornost i obrada informacija

Podtema ATM 10.2 – ATS nadzorna usluga

Podtema ATM 10.3 – Proces upravljanja saobraćajem

Podtema ATM 10.4 – Vođenje saobraćaja

Podtema ATM 10.5 – Usluga kontrole letenja uz podršku unaprijedenog sistema

TEMA ATM 11 – POSTUPAK ČEKANJA

Podtema ATM 11.1 – Opšte procedure u postupku čekanja

Podtema ATM 11.2 – Vazduhoplov u prilazu

Podtema ATM 11.3 – Vazduhoplov u postupku čekanja u nadzornom okruženju

TEMA ATM 12 – IDENTIFIKACIJA

Podtema ATM 12.1 – Uspostavljanje identifikacije

Podtema ATM 12.2 – Održavanje identifikacije

Podtema ATM 12.3 – Gubitak identiteta

Podtema ATM 12.4 – Informacije o poziciji

Podtema ATM 12.5 – Transfer identiteta

PREDMET 4: METEOROLOGIJA

TEMA MET 1 – METEOROLOŠKE POJAVE

Podtema MET 1.1 – Meteorološke pojave

TEMA MET 2 – IZVORI METEOROLOŠKIH PODATAKA

Podtema MET 2.1 – Izvori meteorološki informacija

PREDMET 5: NAVIGACIJA

TEMA NAV 1 – MAPE I VAZDUHOPLOVNE KARTE

Podtema NAV 1.1 – Mape i karte

TEMA NAV 2 – INSTRUMENTALNA NAVIGACIJA

Podtema NAV 2.1 – Navigacioni sistemi

Podtema MET 2.2 – Stabilizovan prilaz

Podtema MET 2.3 – Instrumentalni odlasci i dolasci

Podtema MET 2.4 – Navigaciona pomoć

Podtema MET 2.5 – Satelitski sistemi

Podtema MET 2.6 – PBN aplikacije

PREDMET 6: VAZDUHOPLOVI

TEMA ACFT 1 – INSTRUMENTI U VAZDUHOPLOVU

Podtema ACFT 1.1 – Instrumenti u vazduhoplovu

TEMA ACFT 2 – KATEGORIJE VAZDUHOPLOVA

Podtema ACFT 2.1 – Vrtložna turbulencija

Podtema ACFT 2.2 – Primjena ICAO kategorija prilaza

TEMA ACFT 3 – FAKTORI KOJI UTIČU NA PERFORMANSE VAZDUHOPLOVA

Podtema ACFT 3.1 – Faktori pri penjanju

Podtema ACFT 3.2 – Faktori pri krstarenju

Podtema ACFT 3.3 – Faktori pri snižavanju i početnom prilazu

Podtema ACFT 3.4 – Faktori pri završnom prilazu i slijetanju

Podtema ACFT 3.5 – Ekonomski faktori

Podtema ACFT 3.6 – Ekološki faktori

TEMA ACFT 4 – PODACI O VAZDUHOPLOVIMA

Podtema ACFT 4.1 – Podaci o performansama vazduhoplova

PREDMET 7: LJUDSKI FAKTORI

TEMA HUM 1 – PSIHOLOŠKI FAKTORI

Podtema HUM 1.1 – Kognitivni

TEMA HUM 2 – MEDICINSKI I FIZIOLOŠKI FAKTORI

Podtema HUM 2.1 – Zamor

Podtema HUM 2.2 – Psihofizička kondicija

TEMA HUM 3 – SOCIJALNI I ORGANIZACIONI FAKTORI

Podtema HUM 3.1 – Upravljanje timskim resursima (TRM)

Podtema HUM 3.2 – Timski rad i timske uloge

Podtema HUM 3.3 – Odgovorno ponašanje

TEMA HUM 4 – STRES

Podtema HUM 4.1 – Stres

Podtema HUM 4.2 – Upravljanje stresom

TEMA HUM 5 – LJUDSKA GREŠKA

Podtema HUM 5.1 – Ljudska greška

Podtema HUM 5.2 – Kršenje pravila

TEMA HUM 6 – SARADNJA

Podtema HUM 6.1 – Komunikacija

Podtema HUM 6.2 – Saradnja u okviru iste oblasti odgovornosti

Podtema HUM 6.3 – Saradnja u okviru različitih oblasti odgovornosti

Podtema HUM 6.4 – Saradnja između kontrolora letenja/pilota

PREDMET 8: UREĐAJI I SISTEMI

TEMA EQPS 1 – VERBALNE KOMUNIKACIJE

Podtema EQPS 1.1 – Radio-komunikacije

Podtema EQPS 1.2 – Ostale verbalne komunikacije

TEMA EQPS 2 – AUTOMATIZACIJA U ATS

Podtema EQPS 2.1 – Vazduhoplovna fiksna telekomunikaciona mreža (AFTN)

Podtema EQPS 2.2 – Automatska razmjena podataka

TEMA EQPS 3 – RADNO MJESTO KONTROLORA LETENJA

Podtema EQPS 3.1 – Rad i praćenje uređaja

Podtema EQPS 3.2 – Prikazi situacija i informacijski sistemi

Podtema EQPS 3.3 – Sistemi podataka o letu vazduhoplova

Podtema EQPS 3.4 – Korišćenje ATS nadzornih sistema

Podtema EQPS 3.5 – Unaprijeđeni sistemi

TEMA EQPS 4 – BUDUĆI UREĐAJI

Podtema EQPS 4.1 – Novi razvoji

TEMA EQPS 5 – OGRANIČENJA I DEGRADACIJA UREĐAJA I SISTEMA

Podtema EQPS 5.1 – Reakcija na ograničenja

Podtema EQPS 5.2 – Degradacija uređaja za komunikaciju

Podtema EQPS 5.3 – Degradacija uređaja za navigaciju

Podtema EQPS 5.4 – Degradacija uređaja za nadzor

Podtema EQPS 5.5 – Degradacija ATC sistema za obradu

PREDMET 9: PROFESIONALNO OKRUŽENJE

TEMA PEN 1 – UPOZNAVANJE

Podtema PEN 1.1 – Studijska posjeta jedinici prilazne kontrole letenja

TEMA PEN 2 – KORISNICI VAZDUŠNOG PROSTORA

Podtema PEN 2.1 – Učesnici u civilnim ATS operacijama

Podtema PEN 2.2 – Učesnici u vojnim ATS operacijama

TEMA PEN 3 – ODNOSI SA KORISNICIMA USLUGA

Podtema PEN 3.1 – Pružanje usluga i zahtjevi korisnika

TEMA PEN 4 – ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Podtema PEN 4.1 – Zaštite životne sredine

PREDMET 10: NEUOBIČAJENE I VANREDNE SITUACIJE

TEMA ABES 1 – NEUOBIČAJENE I VANREDNE SITUACIJE (ABES)

Podtema ABES 1.1 – Pregled ABES

TEMA ABES 2 – USAVRŠAVANJE VJEŠTINA

Podtema ABES 2.1 – Efektivnost komunikacije

Podtema ABES 2.2 – Izbjegavanje mentalnog preopterećenja

Podtema ABES 2.3 – Saradnja vazduh/zemlja

TEMA ABES 3 – PROCEDURE ZA NEUOBIČAJENE I VANREDNE SITUACIJE

Podtema ABES 3.1 – Primjena procedura za ABES

Podtema ABES 3.2 – Prekid radio-veze

Podtema ABES 3.3 – Nezakonito ometanje i prijetnja bombom u vazduhoplovu

Podtema ABES 3.4 – Zalutali ili neidentifikovani vazduhoplov

Podtema ABES 3.5 – Odstupanja

Podtema ABES 3.6 – Otkaz transpondera

PREDMET 11: AERODROMI

TEMA AGA 1 – PODACI O AERODROMU, IZGLED I KOORDINACIJA

Podtema AGA 1.1 – Definicije

Podtema AGA 1.2 – Koordinacija

TEMA AGA 2 – POVRŠINE ZA KRETANJE

Podtema AGA 2.1 – Površine za kretanje

Podtema AGA 2.2 – Manevarske površine

Podtema AGA 2.3 – Poletno-sletne staze

TEMA AGA 3 – PREPREKE

Podtema AGA 3.1 – Vazdušni prostor za nadvišavanje prepreka oko aerodroma

TEMA AGA 4 – RAZNOVRSNSI UREĐAJI

Podtema AGA 4.1 – Lokacija

Dodatak 8 Aneksa I

OVLAŠĆENJA OBLASNE KONTROLE NADZORNE (ACS)

(Veza: Aneks I – Dio ATCO Poddio D, Odjeljak 2, ATCO.D.010(a)(2)(vi))

SADRŽAJ

PREDMET 1: UVOD U PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA

PREDMET 2: VAZDUHOPLOVNO PRAVO

PREDMET 3: UPRAVLJANJE VAZDUŠNIM SAOBRAĆAJEM

PREDMET 4: METEOROLOGIJA

PREDMET 5: NAVIGACIJA

PREDMET 6: VAZDUHOPLOVI

PREDMET 7: LJUDSKI FAKTORI

PREDMET 8: UREĐAJI I SISTEMI

PREDMET 9: PROFESIONALNO OKRUŽENJE

PREDMET 10: NEUOBIČAJENE I VANREDNE SITUACIJE

PREDMET 1: UVOD U PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA

TEMA INTR 1 – UPRAVLJANJE PROGRAMOM OSPOSOBLJAVANJA

Podtema INTR 1.1 – Uvod u program osposobljavanja

Podtema INTR 1.2 – Vođenje programa osposobljavanja

Podtema INTR 1.3 – Materijal i dokumentacija za osposobljavanje

TEMA INTR 2 – UVOD U PROGRAM ATC OSPOSOBLJAVANJA

Podtema INTR 2.1 – Sadržaj programa osposobljavanja i organizacija

Podtema INTR 2.2 – Načela osposobljavanja

Podtema INTR 2.3 – Proces procjene

PREDMET 2: VAZDUHOPLOVNO PRAVO

TEMA LAW 1 – ATCO LICENCIRANJE/CERTIFIKAT O STRUČNOSTI

Podtema LAW 1.1 – Prava i uslovi

TEMA LAW 2 – PRAVILA I PROPISI

Podtema LAW 2.1 – Izvještaji

Podtema LAW 2.2 – Vazdušni prostor

TEMA LAW 3 – UPRAVLJANJE SIGURNOŠĆU U ATC

Podtema LAW 3.1 – Proces povratnih informacija

Podtema LAW 3.2 – Sigurnosna istraga

PREDMET 3: UPRAVLJANJE VAZDUŠNIM SAOBRAĆAJEM

TEMA ATM 1 – PRUŽANJE USLUGA

Podtema ATM 1.1 – Usluga kontrole letenja (ATC)

Podtema ATM 1.2 – Usluga informisanja vazduhoplova u letu (FIS)

Podtema ATM 1.3 – Usluga uzbunjivanja (ALRS)

Podtema ATM 1.4 – Kapacitet ATS sistema i upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja

Podtema ATM 1.5 – Upravljanje vazdušnim prostorom (ASM)

TEMA ATM 2 – KOMUNIKACIJA

Podtema ATM 2.1 – Efikasna komunikacija

TEMA ATM 3 – ATC ODOBRENJA I ATC INSTRUKCIJE

Podtema ATM 3.1 – ATC odobrenja

Podtema ATM 3.2 – ATC instrukcije

TEMA ATM 4 – KOORDINACIJA

Podtema ATM 4.1 – Potreba za koordinacijom

Podtema ATM 4.2 – Sredstva i metode komunikacije

Podtema ATM 4.3 – Postupci koordinacije

TEMA ATM 5 – PODEŠAVANJE VISINOMJERA I DODJELA NIVOVA

Podtema ATM 5.1 – Podešavanje visinomjera

Podtema ATM 5.2 – Nadvišavanje terena

TEMA ATM 6 – RAZDVAJANJA

Podtema ATM 6.1 – Vertikalno razdvajanje

Podtema ATM 6.2 – Uzdužno razdvajanje u uslovima nadzornog okruženja

Podtema ATM 6.3 – Razdvajanje uzrokovano vrtložnom turbulencijom

Podtema ATM 6.4 – Razdvajanje na osnovu ATS nadzornih sistema

TEMA ATM 7 – SISTEMI ZA IZBJEGAVANJE SUDARA U VAZDUHU I SIGURNOSNE MREŽE NA ZEMLJI

Podtema ATM 7.1 – Sistemi za izbjegavanje sudara u vazduhu

Podtema ATM 7.2 – Sigurnosne mreže na zemlji

TEMA ATM 8 – PRIKAZ PODATAKA

Podtema ATM 8.1 – Upravljanje podacima

TEMA ATM 9 – RADNO OKRUŽENJE (SIMULIRANO)

Podtema ATM 9.1 – Integritet radnog okruženja

Podtema ATM 9.2 – Verifikacija aktuelnosti operativnih procedura

Podtema ATM 9.3 – Predaja-preuzimanje

TEMA ATM 10 – PRUŽANJE USLUGA KONTROLE LETENJA

Podtema ATM 10.1 – Odgovornost i obrada informacija

Podtema ATM 10.2 – ATS nadzorna usluga

Podtema ATM 10.3 – Proces upravljanja saobraćajem

Podtema ATM 10.4 – Vođenje saobraćaja

Podtema ATM 10.5 – Usluga kontrole letenja uz podršku unaprijedenog sistema

TEMA ATM 11 – POSTUPAK ČEKANJA

Podtema ATM 11.1 – Opšte procedure u postupku čekanja

Podtema ATM 11.2 – Vazduhoplov u postupku čekanja

Podtema ATM 11.3 – Vazduhoplov u postupku čekanja u nadzornom okruženju

TEMA ATM 12 – IDENTIFIKACIJA

Podtema ATM 12.1 – Uspostavljanje identifikacija

Podtema ATM 12.2 – Održavanje identifikacije

Podtema ATM 12.3 – Gubitak identiteta

Podtema ATM 12.4 – Informacije o poziciji

Podtema ATM 12.5 – Transfer identiteta

PREDMET 4: METEOROLOGIJA

TEMA MET 1 – METEOROLOŠKE POJAVE

Podtema MET 1.1 – Meteorološke pojave

TEMA MET 2 – IZVORI METEOROLOŠKIH PODATAKA

Podtema MET 2.1 – Izvori meteoroloških informacija

PREDMET 5: NAVIGACIJA

TEMA NAV 1 – MAPE I VAZDUHOPLOVNE KARTE

Podtema NAV 1.1 – Mape i karte

TEMA NAV 2 – INSTRUMENTALNA NAVIGACIJA

Podtema NAV 2.1 – Navigacioni sistemi

Podtema NAV 2.2 – Navigaciona pomoć

Podtema MET 2.5 – PBN aplikacije

PREDMET 6: VAZDUHOPLOVI

TEMA ACFT 1 – INSTRUMENTI U VAZDUHOPLOVU

Podtema ACFT 1.1 – Instrumenti u vazduhoplovu

TEMA ACFT 2 – KATEGORIJE VAZDUHOPLOVA

Podtema ACFT 2.1 – Vrtložna turbulencija

TEMA ACFT 3 – FAKTORI KOJI UTIČU NA PERFORMANSE
VAZDUHOPLOVA

Podtema ACFT 3.1 – Faktori pri penjanju

Podtema ACFT 3.2 – Faktori pri krstarenju

Podtema ACFT 3.3 – Faktori pri snižavanju

Podtema ACFT 3.4 – Ekonomski faktori

Podtema ACFT 3.5 – Ekološki faktori

TEMA ACFT 4 – PODACI O VAZDUHOPLOVIMA

Podtema ACFT 4.1 – Podaci o performansama vazduhoplova

PREDMET 7: LJUDSKI FAKTORI

TEMA HUM 1 – PSIHOLOŠKI FAKTORI

Podtema HUM 1.1 – Kognitivni

TEMA HUM 2 – MEDICINSKI I FIZIOLOŠKI FAKTORI

Podtema HUM 2.1 – Zamor

Podtema HUM 2.2 – Psihofizička kondicija

TEMA HUM 3 – SOCIJALNI I ORGANIZACIONI FAKTORI

Podtema HUM 3.1 – Upravljanje timskim resursima (TRM)

Podtema HUM 3.2 – Timski rad i timske uloge

Podtema HUM 3.3 – Odgovorno ponašanje

TEMA HUM 4 – STRES

Podtema HUM 4.1 – Stres

Podtema HUM 4.2 – Upravljanje stresom

TEMA HUM 5 – LJUDSKA GREŠKA

Podtema HUM 5.1 – Ljudska greška

Podtema HUM 5.2 – Kršenje pravila

TEMA HUM 6 – SARADNJA

Podtema HUM 6.1 – Komunikacija

Podtema HUM 6.2 – Saradnja u okviru iste oblasti odgovornosti

Podtema HUM 6.3 – Saradnja u okviru različitih oblasti odgovornosti

Podtema HUM 6.4 – Saradnja između kontrolora letenja/pilota

PREDMET 8: UREĐAJI I SISTEMI

TEMA EQPS 1 – VERBALNE KOMUNIKACIJE

Podtema EQPS 1.1 – Radio-komunikacije

Podtema EQPS 1.2 – Ostale verbalne komunikacije

TEMA EQPS 2 – AUTOMATIZACIJA U ATS

Podtema EQPS 2.1 – Vazduhoplovna fiksna telekomunikaciona mreža (AFTN)

Podtema EQPS 2.2 – Automatska razmjena podataka

TEMA EQPS 3 – RADNO MJESTO KONTROLORA LETENJA

Podtema EQPS 3.1 – Rad i praćenje uređaja

Podtema EQPS 3.2 – Prikazi situacija i informacioni sistemi

Podtema EQPS 3.3 – Sistemi podataka o letu vazduhoplova

Podtema EQPS 3.4 – Korišćenje ATS nadzornog sistema

Podtema EQPS 3.5 – Unaprijeđeni sistemi

TEMA EQPS 4 – BUDUĆI UREĐAJI

Podtema EQPS 4.1 – Novi razvoji

TEMA EQPS 5 – OGRANIČENJA I DEGRADACIJA UREĐAJA I SISTEMA

Podtema EQPS 5.1 – Reakcija na ograničenja

Podtema EQPS 5.2 – Degradacija uređaja za komunikaciju

Podtema EQPS 5.3 – Degradacija uređaja za navigaciju

Podtema EQPS 5.4 – Degradacija uređaja za nadzor

Podtema EQPS 5.5 – Degradacija ATC sistema za obradu

PREDMET 9: PROFESIONALNO OKRUŽENJE

TEMA PEN 1 – UPOZNAVANJE

Podtema PEN 1.1 – Studijska posjeta oblasnoj kontroli letenja

TEMA PEN 2 – KORISNICI VAZDUŠNOG PROSTORA

Podtema PEN 2.1 – Učesnici u civilnim ATS operacijama

Podtema PEN 2.2 – Učesnici u vojnim ATS operacijama

TEMA PEN 3 – ODNOSI SA KORISNICIMA USLUGA

Podtema PEN 3.1 – Pružanje usluga i zahtjevi korisnika

TEMA PEN 4 – ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Podtema PEN 4.1 – Zaštita životne sredine

PREDMET 10: NEUOBIČAJENE I VANREDNE SITUACIJE

TEMA ABES 1 – NEUOBIČAJENE I VANREDNE SITUACIJE (ABES)

Podtema ABES 1.1 – Pregled ABES

TEMA ABES 2 – USAVRŠAVANJE VJEŠTINA

Podtema ABES 2.1 – Efikasnost komunikacije

Podtema ABES 2.2 – Izbjegavanje mentalnog preopterećenja

Podtema ABES 2.3 – Saradnja vazduh/zemlja

TEMA ABES 3 – PROCEDURE ZA NEUOBIČAJENE I VANREDNE SITUACIJE

Podtema ABES 3.1 – Primjena procedura za ABES

Podtema ABES 3.2 – Prekid radio-veze

Podtema ABES 3.3 – Nezakonito ometanje i prijetnja bombom u vazduhoplovu

Podtema ABES 3.4 – Zalutali ili neidentifikovani vazduhoplov

Podtema ABES 3.5 – Odstupanja

Podtema ABES 3.6 – Otkaz transpondera

ANEKS II

DIO ATCO.AR

ZAHTJEVI ZA NADLEŽNE VLASTI

PODDIO A

OPŠTI ZAHTJEVI

ATCO.AR.A.001 Predmet i obim

Ovaj dio, utvrđen u ovom Aneksu, uspostavlja administrativne zahtjeve koji se primjenjuju na nadležne vlasti koje su odgovorne za izdavanje, održavanje, privremeno ukidanje ili ukidanje dozvola, ovlaštenja, dodatnih i posebnih ovlaštenja i ljekarskih uvjerenja za kontrolore letenja i certifikaciju i nadzor organizacija za osposobljavanje i vazduhoplovno-medicinski centara.

ATCO.AR.A.005 Osoblje

- (a) Nadležne vlasti moraju da izrade i ažuriraju svake dvije godine procjenu ljudskih resursa koji su neophodni za sprovođenje funkcija nadzora, na osnovu analize procesa koji se zahtijevaju ovom Uredbom i njihove primjene.
- (b) Osoblje koje je nadležna vlast ovlastila da sprovodi certifikaciju i/ili zadatke vezane za nadzor mora da bude ovlašćeno da obavlja minimum sledeće zadatke:
 - (1) pregleda dokumenta, uključujući dozvole, certifikate, evidencije, podatke, procedure i svaki drugi materijal koji je relevantan za izvršenje zahtjevnog zadatka;
 - (2) uzima kopije ili izvode iz evidencija, podataka, procedura i ostalog materijala;
 - (3) zahtijeva objašnjenja;
 - (4) ulazi u relevantne prostorije i na operativne lokacije;
 - (5) sprovodi provjere i inspekcije, uključujući nenajvljene inspekcije;
 - (6) preduzima ili inicira prinudne mjere, prema potrebi;
- (c) Nadležna vlast može da ovlasti svoje osoblje da vrši procjene za izdavanje, produženje i obnovu posebnog ovlaštenja za lokaciju pod uslovom da ispunjava zahtjeve koji su propisani u ATCO.C.045, sa izuzetkom tačke (d)(1). Međutim, neophodno je obezbijediti poznavanje važećih operativnih postupaka i procedura jedinice u kojoj se vrši procjena.

ATCO.AR.A.010 Zadaci nadležnih vlasti

- (a) Zadaci nadležnih vlasti moraju da obuhvate:
 - (1) izdavanje, privremeno ukidanje i ukidanje dozvola, ovlaštenja, dodatnih i posebnih ovlaštenja i ljekarskih uvjerenja;
 - (2) izdavanje privremenih OJTI autorizacija u skladu sa ATCO.C.025;
 - (3) izdavanje privremenih autorizacija procjenjivača u skladu sa ATCO.C.065;

- (4) produženje i obnovu dodatnih i posebnih ovlaštenja;
- (5) produženje, obnovu i ograničenje ljebarskih uvjerenja nakon komunikacije AME ili AeMC;
- (6) izdavanje, produženje, obnovu i privremeno ukidanje, ukidanje, ograničavanje i izmjenu certifikata ovlaštenih ljebara;
- (7) izdavanje, privremeno ukidanje, ukidanje i ograničavanje certifikata organizacija za osposobljavanje i certifikata vazduhoplovno-medicinskih centara;
- (8) odobravanje programa osposobljavanja, planova osposobljavanja i procedura održavanja stručnosti u jedinicama kontrole letenja, kao i metoda procjene;
- (9) odobravanje metoda procjene za dokazivanje jezičkog znanja i uspostavljanje zahtjeva koji se primjenjuju na tijela za procjenu jezičkog znanja u skladu sa ATCO.B.040;
- (10) odobravanje potrebe za napredni nivo (nivo pet) jezičkog znanja u skladu sa ATCO.B.030(d);
- (11) praćenje organizacija za osposobljavanje, uključujući njihove programe osposobljavanja i planove osposobljavanja;
- (12) odobravanje i praćenje procedura održavanja stručnosti u jedinicama kontrole letenja;
- (13) uspostavljanje odgovarajućih procedura podnošenja žalbi i mehanizama za obavještanje;
- (14) pojednostavljenje priznavanja i zamjene dozvola, uključujući prenos evidencija kontrolora letenja i vraćanje starih dozvola nadležnoj vlasti koja ih je izdala u skladu sa ATCO.A.010;
- (15) pojednostavljenje priznavanja certifikata organizacija za osposobljavanje i odobravanje programa osposobljavanja.

ATCO.AR.A.015 Način usaglašavanja

- (a) Agencija izrađuje prihvatljive načine usaglašavanja (AMC) koji mogu da se koriste za uspostavljanje usaglašenosti sa Uredbom (EZ) br. 216/2008 i njenim pravilima implementacije. Kada postoji usaglašenost sa AMC, prateći zahtjevi pravila implementacije su ispunjeni.
- (b) Alternativni načini usaglašavanja se mogu koristiti za uspostavljanje usaglašenosti sa pravilima implementacije.
- (c) Nadležna vlast mora da uspostavi sistem za doslednu evaluaciju svih alternativnih načina usaglašavanja koje koristi vlast ili organizacije i lica koja su predmet nadzora, koji omogućavaju uspostavljanje usaglašenosti sa Uredbom 216/2008 i njenim pravilima implementacije.
- (d) Nadležna vlast mora da procijeni sve alternativne načine usaglašavanja koje predlaže organizacija u skladu sa ATCO.OR.B.005, analiziranjem dostavljene dokumentacije i, ukoliko smatraju neophodnim, sprovođenjem inspekcije organizacije.
Kada nadležna vlast utvrdi da su alternativni načini usaglašavanja u skladu sa pravilima implementacije, odmah mora da:

- (1) obavijesti podnosioca zahtjeva da alternativni načini usaglašavanja mogu da se implementiraju i, po potrebi, izmijeni i dopuni odobrenje ili certifikat podnosioca zahtjeva u skladu s tim;
 - (2) obavijesti Agenciju o njihovom sadržaju, uključujući kopije cjelokupne relevantne dokumentacije; i
 - (3) obavijesti ostale države članice o alternativnim načinima usaglašavanja koji su prihvaćeni.
- (e) Kada nadležna vlast koristi alternativne načine usaglašavanja kako bi postigla usaglašenost sa Uredbom (EZ) br. 216/2008 i njenim pravilima implementacije, ona mora da:
- (1) ih stavi na raspolaganje svim organizacijama i licima koja su predmet njenog nadzora; i
 - (2) odmah obavijeste agenciju.
- Nadležna vlast mora da dostavi Agenciji kompletan opis alternativnih načina usaglašavanja, uključujući svaku reviziju procedura koja može da bude relevantna, kao i procjenu kojom se dokazuje da su ispunjena pravila implementacije.

ATCO.AR.A.020 Obavješćavanje Agencije

- (a) Nadležna vlast mora odmah da obavijesti Agenciju u slučaju svakog značajnog problema sa implementacijom Uredbe (EZ) br. 216/2008 i ove uredbe.
- (b) Nadležna vlast mora da dostavi Agenciji informacije od značaja za sigurnost, koje proizilaze iz prijava događaja koje je vlast primila.

ATCO.AR.A.025 Neodložna reakcija na sigurnosni problem

- (a) Ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) br. 376/2014 Evropskog Parlamenta i Savjeta, nadležna vlast mora da implementira sistem odgovarajućeg prikupljanja, analize i širenja sigurnosnih informacija.
- (b) Agencija implementira sistem za odgovarajuću analizu svake relevantne sigurnosne informacije koja je primljena i odmah dostavlja državama članicama i Komisiji svaku informaciju, uključujući preporuke ili korektivne mjere koje treba preduzeti, koje su neophodne za blagovremeno reagovanje na sigurnosni problem koji obuhvata proizvode, djelove, uređaje, lica ili organizacije shodno Uredbi (EZ) br. 216/2008 i njenim pravilima implementacije.
- (c) Nakon prijema informacija koje su navedene u tačkama (a) i (b), nadležna vlast mora da preduzme odgovarajuće mjere kako bi riješila sigurnosni problem.
- (d) O mjerama koje su preduzete u skladu sa tačkom (c) moraju da budu obaviještena sva lica ili organizacije koji treba da budu usaglašeni sa njima, shodno Uredbi (EZ) br. 216/2008 i njenim pravilima implementacije. Nadležna vlast mora takođe da obavijesti Agenciju o ovim mjerama i, kada je potrebna udružena aktivnost, ostale države članice koje su u pitanju.

PODDIO B UPRAVLJANJE

ATCO.AR.B.001 Sistem upravljanja

- (a) Nadležna vlast mora da uspostavi i održava sistem upravljanja, koji obuhvata minimum:
- (1) dokumentovanu politiku i procedure kako bi opisala svoju organizaciju, načine i metode za postizanje usaglašenosti sa Uredbom br. 216/2008 i ovom Uredbom. Procedure moraju da budu ažurne i da služe kao osnovna radna dokumenta u okviru nadležne vlasti za sve pripadajuće zadatke;
 - (2) dovoljan broj osoblja, uključujući inspektore za licenciranje i certifikaciju, koji će izvršavati svoje zadatke i odgovornosti. Ovo osoblje mora da bude kvalifikovano da izvršava dodijeljene zadatke i da ima potrebno znanje, iskustvo, početno, praktično i osposobljavanje osvježanja znanja kako bi se obezbijedila stalna stručnost. Mora da bude uspostavljen sistem za planiranje raspolaganja osobljem, kako bi se obezbijedilo odgovarajuće izvršenje svih pripadajućih zadataka;
 - (3) odgovarajuće prostorije i smještaj za izvršenje dodijeljenih zadataka;
 - (4) proces za praćenje usaglašenosti sistema upravljanja sa relevantnim zahtjevima i adekvatnosti procedura, uključujući uspostavljanje procesa internih provjera i procesa upravljanja sigurnosnim rizicim. Praćenje usaglašenosti mora da obuhvati sistem povratnih informacija višem rukovodstvu nadležne vlasti o nalazima utvrđenim tokom provjera, kako bi se obezbijedilo implementiranje korektivnih mjera prema potrebi; i
 - (5) lice ili grupu lica koji su krajnje odgovorni višem rukovodstvu nadležne vlasti za proces praćenja usaglašenosti.
- (b) Nadležna vlast mora, za svaku oblast aktivnosti koja je dio sistema upravljanja, da imenuje jedno ili više lica sa sveobuhvatnom odgovornošću za upravljanje relevantnim zadacima.
- (c) Nadležna vlast mora da uspostavi procedure za učestvovanje u razmjeni svih neophodnih informacija i pomoć ostalim nadležnim vlastima koje su u pitanju, uključujući razmjenu informacija o svim utvrđenim nalazima i aktivnostima naknadne provjere koje se preduzimaju kao rezultat nadzora lica i organizacija koje obavljaju aktivnosti na teritoriji države članice, ali su certifikovani od strane nadležne vlasti druge države članice ili Agencije.
- (d) Kopije procedura koje se odnose na sistem upravljanja i njihove izmjene i dopune moraju da budu na raspolaganju Agenciji za potrebe standardizacije.

ATCO.AR.B.005 Dodjela zadataka kvalifikovanim subjektima

- (a) Ukoliko nadležna vlast dodijeli zadatke koji se odnose na inicijalnu certifikaciju ili kontinuirani nadzor nad licima ili organizacijama, shodno Uredbi (EZ) br. 216/2008 i njenim pravilima implementacije oni se dodjeljuju samo kvalifikovanim subjektima. Kada dodjeljuje zadatke, nadležna vlast mora da obezbijedi da ima:
- (1) uspostavljen sistem za inicijalnu i kontinuiranu procjenu da je kvalifikovani subjekat usaglašen sa Aneksom V Uredbe (EZ) br. 216/2008.

Ovaj sistem i rezultati procjene moraju da budu dokumentovani;

- (2) uspostavljen dokumentovani sporazum sa kvalifikovanim subjektom, odobren obostrano od strane odgovarajućeg nivoa rukovodstva, koji jasno definiše:
 - (i) zadatke koje treba izvršiti;
 - (ii) izjave, izvještaje i evidencije koje treba obezbijediti;
 - (iii) tehničke uslove koji treba da budu ispunjeni u izvršavanju ovih zadataka;
 - (iv) pokrivenost povezane odgovornosti; i
 - (v) zaštitu koja se osigurava za informacije koje su dobijene pri izvršavanju ovakvih zadataka.
- (b) Nadležna vlast mora da obezbijedi da proces internih provjera i proces upravljanja sigurnosnim rizicima, koji se zahtijevaju u ATCO.AR.B.001(a)(4) obuhvate sve zadatke certifikacije ili nadzora, koji se sprovode u njeno ime.

ATCO.AR.B.010 Promjene u sistemu upravljanja

- (a) Nadležna vlast mora da ima uspostavljen sistem za utvrđivanje promjena koje imaju uticaja na njene mogućnosti za izvršavanje zadataka i odgovornosti kao što je definisano u Uredbi (EZ) br. 216/2008 i ovoj Uredbi. Sistem mora da joj omogući da preduzima aktivnosti, prema potrebi, kako bi obezbijedila da sistem upravljanja ostane odgovarajući i efektivan.
- (b) Nadležna vlast mora da ažurira svoj sistem upravljanja kako bi blagovremeno reflektovao svaku promjenu u vezi Uredbe (EZ) br. 216/2008 i ove Uredbe, kako bi se obezbijedila efektivna implementacija.
- (c) Nadležna vlast mora da obavijesti Agenciju o promjenama koje utiču na njenu mogućnost za sprovođenje zadataka i izvršavanje odgovornosti, kao što je definisano u Uredbi (EZ) br. 216/2008 i ovoj Uredbi.

ATCO.AR.B.015 Vodenje evidencije

- (a) Nadležne vlasti moraju da vode spisak certifikata svih organizacija i dozvola i certifikata osoblja koje su izdali.
- (b) Nadležna vlast mora da uspostavi sistem vođenja evidencije koji omogućava odgovarajuće čuvanje, mogućnost pristupa i pouzdano praćenje:
 - (1) dokumentovane politike i procedura sistema upravljanja;
 - (2) osposobljavanja, kvalifikacije i ovlašćenja svog osoblja;
 - (3) dodjele zadataka, koje obuhvataju elemente koji se zahtijevaju u ATCO.AR.B.005 kao i detalja dodijeljenih zadataka;
 - (4) procesa certifikacije i kontinuiranog nadzora certifikovanih organizacija;
 - (5) detalja o programima osposobljavanja koje sprovode organizacije za osposobljavanje;
 - (6) procesa za izdavanje dozvola, ovlašćenja, dodatnih i posebnih ovlašćenja i certifikata, i procesa za kontinuirani nadzor imalaca ovih dozvola, ovlašćenja, dodatnih i posebnih ovlašćenja i certifikata;
 - (7) kontinuiranog nadzora lica i organizacija koji obavljaju aktivnosti u okviru teritorije države članice, ali su certifikovani od strane nadležne vlasti druge države članice kao što je dogovoreno između ovih vlasti;

- (8) nalaza, korektivnih mjera i datuma zatvaranja mjera;
 - (9) preduzetih mjera prinude;
 - (10) sigurnosnih informacija i naknadnih mjera;
 - (11) korišćenja odredaba o fleksibilnosti u skladu sa članom 14 Uredbe (EZ) br. 216/2008; i
 - (12) evaluacije i obavještanja Agencije o alternativnim načinima usaglašavanja koje su predložile organizacije i procjene alternativnih načina usaglašenosti, koje koristi nadležna vlast.
- (c) Evidencije moraju da se čuvaju najmanje pet godina, a evidencije o dozvolama osoblja najmanje deset godina nakon isteka poslednjeg dodatnog ili posebnog ovlašćenja u dozvoli, shodno zakonu o zaštiti podataka koji se primjenjuje.

PODDIO C

NADZOR I MJERE PRINUDE

ATCO.AR.C.001 Nadzor

- (a) Nadležna vlast mora da verifikuje:
- (1) usaglašenost sa zahtjevima koji se primjenjuju na organizacije ili lica prije izdavanja certifikata organizaciji ili dozovle osoblju, certifikata, ovlašćenja ili dodatnog i posebnog ovlašćenja ukoliko je primjenljivo;
 - (2) kontinuiranu usaglašenost sa zahtjevima koji se primjenjuju i uslovima koji se prilažu uz certifikat organizacije za osposobljavanje, kao i zahtjeve koji se primjenjuju na programe osposobljavanja, planove osposobljavanja i procedure održavanja stručnosti koje je odobrila i zahtjeve koji se primjenjuju na osoblje;
 - (3) implementaciju odgovarajućih sigurnosnih mjera koje je naložila nadležna vlast, kao što je definisano u ATCO.AR.A.025(c) i (d).
- (b) Ova verifikacija mora da:
- (1) bude zasnovana na dokumentaciji čija je posebna namjena da obezbijedi uputstvo osoblju koje je odgovorno za sigurnosni nadzor kako bi obavljalo svoje funkcije;
 - (2) obezbijedi dotičnim licima i organizacijama rezultate aktivnosti vezane za sigurnosni nadzor;
 - (3) se zasniva na provjerama i inspekcijama uključujući, prema potrebi, nenajavljene inspekcije; i
 - (4) obezbijedi nadležnoj vlasti dokaze koji su potrebni u slučaju da su neophodne dalje aktivnosti, uključujući mjere koje su predviđene u ATCO.AR.C.010 i ATCO.AR.E.015.
- (c) Obim nadzora mora da se utvrdi na osnovu obima i rezultata ranijih nadzornih aktivnosti i sigurnosnih prioriteta.
- (d) Ne dovodeći u pitanje nadležnosti država članica, obim i rezultat nadzora aktivnosti koje na teritoriji države članice sprovode lica ili organizacije koje su uspostavljene ili se nalaze u drugoj državi članici moraju da se utvrde na osnovu sigurnosnih prioriteta, kao i ranijih nadzornih aktivnosti.

- (e) Kada aktivnost lica ili organizacije uključuje više država članica, nadležna vlast koja je odgovorna za nadzor u skladu sa tačkama (a) - (c) može da dogovori sa drugom(im) nadležnom(im) vlašću(stima) posebne alternativne nadzorne aranžmane. Svako lice ili organizacija shodno ovakvom sporazumu mora da bude obaviješteno o njegovom postojanju i području primjene.

ATCO.AR.C.005 Program nadzora

- (a) Nadležna vlast mora da uspostavi i održava program nadzora koji obuhvata nadzorne aktivnosti koje se zahtijevaju u ATCO.AR.C.001.
- (b) Za organizacije koje je certifikovala nadležna vlast program nadzora mora da se uradi tako da se uzme u obzir specifična priroda organizacije, složenost njenih aktivnosti i ranije certifikacijske i/ili nadzorne aktivnosti. Program nadzora mora da obuhvati u toku svakog ciklusa planiranje nadzora:
- (1) provjere i inspekcije, ukoliko je potrebno, uključujući nenajavljene inspekcije prema potrebi; i
 - (2) sastanke koji se sazivaju između rukovodstva organizacije za osposobljavanje i nadležne vlasti, kako bi se obezbijedilo da obje strane budu obaviještene o značajnim pitanjima.
- (c) Za organizacije koje je certifikovala nadležna vlast, mora da se primijeni ciklus planiranja nadzora koji ne smije da prekorači 24 mjeseca; Ciklus planiranja nadzora može da se smanji, ukoliko postoji dokaz da je sigurnosni učinak organizacije smanjen. Ciklus planiranja nadzora može da se produži na maksimum 36 mjeseci ukoliko je nadležna vlast u toku prethodna 24 mjeseca ustanovila da:
- (1) je organizacija dokazala efektivno utvrđivanje sigurnosnih opasnosti u vazduhoplovstvu i upravljanje pratećim rizicima; i
 - (2) je organizacija kontinuirano dokazivala da shodno ATCO.OR.B.015 ima potpunu kontrolu nad svim promjenama; i
 - (3) nijesu bili otvoreni nalazi nivoa 1; i
 - (4) su sve korektivne mjere bile implementirane u roku koji je prihvaćen ili produžen od strane nadležne vlasti, kao što je definisano u ATCO.AR.E.015.
- Ciklus planiranja nadzora može dalje da se produži na maksimum 48 mjeseci ukoliko je, uz gore navedeno, organizacija uspostavila, a nadležna vlast odobrila, efektivan sistem kontinuiranog izvještavanja nadležne vlasti o sigurnosnom učinku i regulatornoj usaglašenosti organizacije.
- (d) Program nadzora za organizacije za osposobljavanje mora da obuhvati praćenje standarda osposobljavanja, uključujući uzorkovanje sprovođenja osposobljavanja ako je potrebno.
- (e) Za lica koja imaju dozvole, ovlašćenja ili dodatna i posebna ovlašćenja koja je izdala nadležna vlast, program nadzora mora da obuhvati inspekcije, uključujući nenajavljene inspekcije, ako je potrebno.

ATCO.AR.C.010 Nalazi i prinudne mjere za osoblje

- (a) Ukoliko u toku nadzora ili na bilo koji drugi način nadležna vlast, koja je odgovorna za nadzor, u skladu sa ATCO.AR.C.001, pronađe dokaz koji

pokazuje neusaglašenost sa važećim zahtjevima od strane lica koje ima dozvolu koja je izdata u skladu sa ovom Uredbom, nadležna vlast mora da otvori nalaz, evidentira ga i u pisanoj formi dostavi ga imaocu dozvole kao i da dostavi nalaz poslodavcu, ukoliko je primjenljivo.

- (b) Kada je nadležna vlast koja je otvorila nalaz nadležna vlast koja je odgovorna za izdavanje dozvole, ona:
 - (1) može da privremeno ukine ili ukine dozvolu, ovlašćenje ili dodatno i posebno ovlašćenje, ukoliko je primjenljivo, kada se utvrdi sigurnosni problem; i
 - (2) mora da preduzme svaku dalju prinudnu mjeru koja je neophodna, kako bi se spriječio nastavak neusaglašenosti.
- (c) Kada nadležna vlast koja je otvorila nalaz nije nadležna vlast koja je odgovorna za izdavanje dozvola, ona mora da obavijesti nadležnu vlast koja je izdala tu dozvolu. U ovom slučaju, nadležna vlast koja je izdala dozvolu mora da preduzme mjere u skladu sa tačkom (b) i mora da obavijesti nadležnu vlast koja je otvorila nalaz.

PODDIO D

IZDAVANJE, PRODUŽENJE, OBNOVA, PRIVREMENO UKIDANJE I UKIDANJE DOZVOLA, OVLAŠĆENJA I DODATNIH I POSEBNIH OVLAŠĆENJA

ATCO.AR.D.001 Procedura za izdavanje, produženje i obnovu dozvola, ovlašćenja i dodatnih i posebnih ovlašćenja i autorizacija

- (a) Nadležna vlast mora da uspostavi procedure za podnošenje zahtjeva, izdavanje i zamjenu dozvola, izdavanje ovlašćenja i dodatnih i posebnih ovlašćenja, kao i produženje i obnovu dodatnih i posebnih ovlašćenja. Ove procedure mogu da obuhvate:
 - (1) izdavanje privremene OJTI autorizacije i privremene autorizacije procjenjivača; i
 - (2) ukoliko je primjenljivo, odobrenja za procjenjivače za produženje i obnovu posebnih ovlašćenja za lokaciju, pri čemu procjenjivači moraju da dostave sve evidencije, izvještaje i svaku drugu informaciju nadležnoj vlasti kako je definisano u procedurama.
- (b) Nakon prijema zahtjeva i, ukoliko je relevantno, ostale prateće dokumentacije, nadležna vlast mora da utvrdi da li je zahtjev potpun i da li podnosilac zahtjeva ispunjava primjenljive zahtjeve koji su propisani u Aneksu I.
- (c) Ako podnosilac zahtjeva ispunjava primjenljive zahtjeve, nadležna vlast izdaje, produžava ili obnavlja, kada je to potrebno, odgovarajuću dozvolu, ovlašćenje(a) ili dodatno(a) i posebno(a) ovlašćenje(a), koristeći obrasce dozvola utvrđene u

Dodatku 1 Aneksa II. Privremena OJTI autorizacija koja je navedena u ATCO.C.025 i privremena autorizacija procjenjivača koja je navedena u ATCO.C.065 izdaju se kao odvojeni dokument pri čemu se navode prava imaoca kao i rok važenja autorizacije.

- (d) Za potrebe smanjenja nepotrebnog administrativnog tereta, nadležna vlast može da uspostavi procedure koje daju mogućnost uspostavljanja jedinstvenog datuma važenja za nekoliko dodatnih i posebnih ovlašćenja. U svakom slučaju, ne smiju da se prekorače periodi važenja dodatnih i posebnih ovlašćenja koja su u pitanju.
- (e) Nadležna vlast mijenja dozvolu kontrolora letenja ukoliko je potrebno iz administrativnih razloga i kada je tačka (XIIa) u dozvoli popunjena i nema više prostora. Datum prvog izdavanja ovlašćenja i dodatnih ovlašćenja se prenosi u novu dozvolu.

ATCO.AR.D.005 Ukidanje i privremeno ukidanje dozvola, ovlašćenja i dodatnih i posebnih ovlašćenja

- (a) Za potrebe ATCO.A.020 nadležna vlast mora da uspostavi administrativne procedure za privremeno ukidanje i ukidanje dozvola, ovlašćenja i dodatnih i posebnih ovlašćenja.
- (b) Nadležna vlast može da privremeno ukine dozvolu u slučaju privremene nesposobnosti koja nije prestala u skladu sa procedurama koje su navedene u ATCO.A.015 (e).
- (c) Nadležna vlast privremeno ukida ili ukida dozvolu, ovlašćenje ili dodatno ili posebno ovlašćenje u skladu sa ATCO.AR.C.010 u sledećim okolnostima:
 - (1) korišćenje prava iz dozvole kada imalac dozvole više ne ispunjava primjenljive zahtjeve ove Uredbe;
 - (2) dobijanje dozvole studenta kontrolora letenja ili kontrolora letenja, ovlašćenja, dodatnog i posebnog ovlašćenja ili sertifikata na osnovu dostavljene falsifikovane dokumentacije;
 - (3) falsifikovanje evidencija o dozvoli ili sertifikata;
 - (4) korišćenje prava iz dozvole, prava datih ovlašćenjem(ima) ili dodatnim i posebnim ovlašćenjem(ima) pod uticajem psihoaktivnih supstanci;
- (d) U slučaju privremenog ukidanja ili ukidanja dozvola, ovlašćenja i dodatnih i posebnih ovlašćenja, nadležna vlast mora da obavijesti imaoca dozvole pisanim putem o ovoj odluci i njegovim pravima podnošenja žalbe, u skladu sa procedurama koje su uspostavljene u ATCO.AR.A.010(a)(14). Takođe bi trebalo da o privremenom ukidanju ili ukidanju posebnog ovlašćenja procjenjivača bude obaviješten i relevantan pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi.
- (e) Nadležna vlast takođe privremeno ukida ili ukida dozvolu, ovlašćenje ili dodatno ili posebno ovlašćenje na osnovu pisanog zahtjeva imaoca dozvole.

PODDIO E

PROCEDURA CERTIFIKACIJE ZA ORGANIZACIJE ZA OSPOSOBLJAVANJE KONTROLORA LETENJA I ODOBRAVANJE PROGRAMA OSPOSOBLJAVANJA

ATCO.AR.E.001 Podnošenje zahtjeva i procedura certifikacije organizacija za osposobljavanje

- (a) Nakon prijema zahtjeva za izdavanje certifikata organizaciji za osposobljavanje, nadležna vlast mora da verifikuje usaglašenost organizacije za osposobljavanje sa primjenljivim zahtjevima koji su propisani u Aneksu III.
- (b) Ako organizacija za osposobljavanje koja je podnijela zahtjev ispunjava primjenljive zahtjeve, nadležna vlast izdaje certifikat koristeći obrazac koji je propisan u Dodatku 2 Aneksa II.
- (c) Da bi omogućila organizaciji da implementira promjene bez prethodnog odobrenja od strane nadležne vlasti u skladu sa ATCO.OR.B.015 i ATCO.AR.E.010(c), nadležna vlast mora da odobri proceduru koju je dostavila organizacija koja definiše obim ovih promjena i način upravljanja ovim promjenama i obavještavanja.

ATCO.AR.E.005 Odobravanje programa osposobljavanja i planova osposobljavanja

- (a) Nadležna vlast mora da odobri programe osposobljavanja i planove osposobljavanja koji su izgrađeni u skladu sa zahtjevima koji su propisani u ATCO.OR.D.001.
- (b) Nakon zamjene dozvole u skladu sa ATCO.A.010, nadležna vlast mora da odobri ili odbije program osposobljavanja za posebno ovlašćenje za lokaciju koji je uspostavljen u skladu sa ATCO.B.020 (b) i (c), najkasnije šest nedelja nakon dostavljanja zahtjeva za odobrenje programa osposobljavanja, i mora da obezbijedi da se poštuju principi nediskriminacije i proporcionalnosti.

ATCO.AR.E.010 Promjene u organizacijama za osposobljavanje

- (a) Nakon prijema zahtjeva za promjenu koja zahtijeva prethodno odobrenje u skladu sa ATCO.OR.E.015, nadležna vlast verifikuje usaglašenost organizacije za osposobljavanje sa primjenljivim zahtjevima koji su propisani u Aneksu III, prije izdavanja odobrenja. Nadležna vlast odobrava uslove pod kojima organizacija može da radi u toku promjene osim ako nadležna vlast ne utvrdi da promjena ne može da se implementira. Nakon što verifikuje da je organizacija za osposobljavanje usaglašena sa primjenljivim zahtjevima, nadležna vlast odobrava promjenu.
- (b) Ne dovodeći u pitanje dodatne prinudne mjere u skladu sa ATCO.AR.E.015, kada organizacija implementira promjene koje zahtijevaju prethodno odobrenje bez dobijanja odobrenja od strane nadležne vlasti kako je definisano u tački (a), nadležna vlast odmah preduzima odgovarajuću mjeru.
- (c) Za promjene koje ne zahtijevaju prethodno odobrenje nadležna vlast odobrava proceduru koju je izradila organizacija za osposobljavanje u skladu sa ATCO.OR.B.015, koja definiše obim ovih promjena i njihovo upravljanje i mehanizam obavještavanja. U procesu kontinuiranog nadzora nadležna vlast vrši procjenu informacija koje su dostavljene u obavještenju, kako bi verifikovala da li su preduzete mjere usaglašene sa odobrenim procedurama i primjenljivim zahtjevima.

ATCO.AR.E.015 Nalazi i korektivne mjere

- (a) Nadležna vlast mora da ima sistem za analizu nalaza sa stanovišta njihovog značaja za sigurnost.
- (b) Nadležna vlast otvara nalaz nivoa 1 kada se otkrije svaka značajna neusaglašenost sa primjenljivim zahtjevima Uredbe (EZ) br. 216/2008 i ovom Uredbom, u procedurama i priručnicima organizacija za osposobljavanje, u vrsti(ama) osposobljavanja i/ili usluzi(gama) koje se pružaju ili certifikatu(ima) koja umanjuje ili ozbiljno ugrožava sigurnost i/ili rezultira značajnim pogoršanjem osposobljavanja koje se sprovodi.
- Nalaz nivoa 1 mora da obuhvati, ali ne smije da bude ograničen na:
- (1) zabranu pristupa nadležnoj vlasti prostorijama organizacije za osposobljavanje kako je definisano u ATCO.OR.B.025 u toku normalnog radnog vremena i nakon dva pisana zahtjeva;
 - (2) dobijanje ili održavanje važenja certifikata organizacije za osposobljavanje na osnovu dostavljene falsifikovane dokumentacije;
 - (3) dokaz zloupotrebe ili lažnog korišćenja certifikata organizacije za osposobljavanje; i
 - (4) nepostojanje odgovornog rukovodioca.
- (c) Nadležna vlast otvara nalaz nivoa 2 kada se otkrije bilo koja neusaglašenost sa primjenljivim zahtjevima Uredbe (EZ) br. 216/2008 i ove Uredbe, u procedurama i priručnicima organizacije za osposobljavanje, u vrsti(ama) osposobljavanja i/ili usluzi(gama) koje se pružaju ili certifikatu(ima), koja bi mogla da umanjiti ili ugrozi sigurnost i/ili koja bi mogla da rezultira pogoršanjem osposobljavanja koje se sprovodi.
- (d) Kada se otkrije nalaz u toku nadzora ili na bilo koji drugi način, nadležna vlast mora, ne dovodeći u pitanje ni jednu dodatnu mjeru koja se zahtijeva Uredbom (EZ) br. 216/2008 i ovom Uredbom, da o nalazu obavijesti organizaciju za osposobljavanje u pisanoj formi i da zahtijeva korektivnu mjeru za utvrđenu(e) neusaglašenost(i).
- (1) U slučaju nalaza nivoa 1, nadležna vlast mora odmah da preduzme odgovarajuću mjeru kako bi zabranila ili ograničila aktivnosti, i ukoliko je odgovarajuće, mora da preduzme mjeru da ukine certifikat ili da ograniči ili privremeno ukine certifikat u cjelosti ili djelimično, u zavisnosti od obima nalaza, dok organizacija za osposobljavanje ne implementira uspješnu korektivnu mjeru.
 - (2) U slučaju nalaza nivoa 2, nadležna vlast mora da:
 - (i) dozvoli organizaciji za osposobljavanje period za implementaciju korektivne mjere koji je obuhvaćen akcionim planom koji odgovara prirodi nalaza; i
 - (ii) procijeni korektivnu mjeru i plan implementacije koji je predložila organizacija za osposobljavanje i da ih, ukoliko se na osnovu procjene zaključi da su dovoljni da otklone neusaglašenost, prihvati.
 - (3) Kada organizacija za osposobljavanje ne dostavi prihvatljiv akcioni plan korektivne mjere, ili ne implementira korektivnu mjeru u prihvaćenom ili

- produženom roku od strane nadležne vlasti, nalaz se otvara kao nalaz nivoa 1, i moraju da se preduzmu mjere koje su propisane u tački (d)(1).
- (e) Nadležna vlast mora da vodi evidenciju svih nalaza koje je otvorila i, gde je moguće, prinudne mjere koje je primijenila, kao i svih korektivnih mjera i datuma zatvaranja mjera.

PODDIO F

POSEBNI ZAHTJEVI ZA VAZDUHOPLOVNO-MEDICINSKU CERTIFIKACIJU

ODJELjAK I

Opšti zahtjevi

ATCO.AR.F.001 Vazduhoplovno-medicinski centri i vazduhoplovno-medicinska sertifikacija

Odstupajući od Poddjelova A, B i C, u pogledu vazduhoplovno-medicinskih centara (AeMCs) i vazduhoplovno-medicinske sertifikacije, nadležna vlast mora da primijeni sledeće odredbe Aneksa VI Uredbe Komisije (EU) br. 1178/2011 (Uredba o posadi vazduhoplova), bez pozivanja na reference koje se odnose na ljekare specijaliste opšte medicine (GMPs):

- Poddio ARA.GEN;
- Poddio ARA.AeMC;
- ARA.MED.120 Medicinski ocjenjivači;
- ARA.MED.125 Upućivanje na vlast za izdavanje dozvola;
- ARA.MED.150 Vođenje evidencije;
- ARA.MED.200 Procedura za izdavanje, produženje, obnovu ili izmjenu AME certifikata;
- ARA.MED.245 Stalan nadzor;
- ARA.MED.250 Ograničenje, privremeno ukidanje ili ukidanje AME certifikata;
- ARA.MED.255 Prinudne mjere;
- ARA.MED.315 Razmatranje ljekarskih izvještaja; i
- ARA.MED.325 Procedura drugostepenog pregleda.

ODJELjAK II

Dokumentacija

ATCO.AR.F.005 Ljekarsko uvjerenje

Ljekarsko uvjerenje mora da odgovara sledećim specifikacijama:

- (a) Sadržaj
 - (1) Država u kojoj je ATCO dozvola izdata ili u kojoj je podniet zahtjev za dozvolu (I);
 - (2) Klasa ljekarskog uvjerenja (II);
 - (3) Broj uvjerenja koje počinje oznakom države UN u kojoj je ATCO dozvola izdata ili u kojoj je podniet zahtjev za izdavanje, iza kog slijedi oznaka sastavljena od arapskih brojeva i/ili slova na latiničnom pismu (III);
 - (4) Ime imaoca (IV);
 - (5) Državljanstvo imaoca (VI);
 - (6) Datum rođenja imaoca (XIV);
 - (7) Potpis imaoca (VII);
 - (8) Ograničenje(a) (XIII);
 - (9) Datum isteka ljekarskog uvjerenja klase 3 (IX);
 - (10) Datum pregleda;
 - (11) Datum poslednjeg elektrokardiograma;
 - (12) Datum poslednjeg audiograma;
 - (13) Datum izdavanja i potpis AME ili medicinskog ocjenjivača koji je izdao ljekarsko uvjerenje (X);
 - (14) Pečat ili žig;
- (b) Materijal: Papir ili drugi materijal koji se koristi mora da spriječi ili jasno prikaže svaku izmjenu ili brisanje. Nadležna vlast mora da jasno odobri svaki unos ili brisanje u obrascu.
- (c) Jezik: Ljekarska uvjerenja moraju da budu napisana na nacionalnom jeziku i na engleskom i jezicima za koje nadležna vlast smatra da su odgovarajući.
- (d) Svi datumi u ljekarskom uvjerenju moraju da budu napisani u formatu dd/mm/gggg.

ATCO.AR.F.010 AME certifikat

Kada utvrdi da je AME usaglašen sa primjenljivim zahtjevima, nadležna vlast izdaje, produžava, obnavlja ili mijenja AME certifikat koristeći obrazac koji je utvrđen u Dodatku 3 Aneksa II.

ATCO.AR.F.015 AeMC certifikat

Kada utvrdi da je AeMC usaglašen sa primjenljivim zahtjevima, nadležna vlast izdaje, produžava, obnavlja ili mijenja AeMC certifikat koristeći obrazac koji je utvrđen u Dodatku 4 Aneksa II.

ATCO.AR.F.020 Vazduhoplovno-medicinski obrasci

Nadležna vlast mora da obezbijedi obrasce za AMEs i AeMCs koji će se koristiti za:

- (a) podnošenje zahtjeva za ljekarska uvjerenja; i
- (b) ljekarski izvještaj za podnosioca zahtjeva klase 3.

Dodatak I Aneksa II

Obrazac dozvole

DOZVOLA KONTROLORA LETENJA

Dozvola kontrolora letenja izdata u skladu sa ovom Uredbom mora da bude usaglašena sa sledećim specifikacijama:

(a) Sadržaj. Broj rubrike mora uvijek da bude odštampan u skladu sa nazivom rubrike. Rubrike od I do XI su „stalne” rubrike, a rubrike od XII do XIV su „promjenljive” rubrike koje mogu da se pojave na posebnom ili odvojenom dijelu glavnog obrasca kao što je propisano u tekstu koji slijedi. Svaki poseban ili odvojen dio mora da bude jasno prepoznatljiv kao dio dozvole.

1. Stalne rubrike:

- (I) država izdavanja;
- (II) naziv dozvole;
- (III) serijski broj dozvole sa oznakom države Ujedinjenih nacija (UN) u kojoj je dozvola izdata iza kog slijedi „dozvola (studenta) kontrolora letenja” i oznaka sastavljena od arapskih brojeva i/ili slova na latiničnom pismu;
- (IV) puno ime imaoca (latiničnim pismom, čak i ako pismo nacionalnog jezika nije latinično);
- (IVa) datum rođenja;
- (V) adresa imaoca, ukoliko zahtijeva nadležna vlast;
- (VI) državljanstvo imaoca;
- (VII) potpis imaoca;
- (VIII) nadležna vlast;
- (IX) potvrda roka važenja i odobrena prava iz dozvole, uključujući datume prvog izdavanja;
- (X) potpis službenog lica koje izdaje dozvolu i datum izdavanja;
- (XI) pečat ili žig nadležne vlasti.

2. Promjenljive rubrike:

- (XII) ovlašćenja, dodatna i posebna ovlašćenja sa datumom isteka;
- (XIII) primjedbe: posebna jezička ovlašćenja; i
- (XIV) svaki drugi detalj koji zahtijeva nadležna vlast.

(b) Uz dozvolu se koristi važeće ljekarsko uvjerenje, osim u slučaju kada se koriste samo STDI prava.

(c) Materijal. Mora da se koristi papir visokog kvaliteta i/ili drugi odgovarajući materijal, uključujući plastične kartice, kako bi se spriječila ili bila vidljiva svaka izmjena ili brisanje. Nadležna vlast mora jasno da odobri svaki upis ili brisanje u obrascu.

(d) Jezik. Dozvole moraju da budu napisane na engleskom jeziku i, ukoliko država članica želi, na nacionalnom jeziku i drugim jezicima ukoliko se smatra potrebnim.

Naziv nadležne vlasti i logo <i>Competent authority's name and logo</i>	Zahtjevi^(*)
---	-------------------------------

<p>DOZVOLA (STUDENTA) KONTROLORA LETENJA (STUDENT) AIR TRAFFIC CONTROLLER LICENCE</p> <p>Izdana u skladu sa Uredbom Komisije (EU) 2015/340 <i>Issued in accordance with Commission Regulation (EU) 2015/340</i></p> <p>Ova dozvola ispunjava ICAO standard <i>This licence complies with the ICAO Standards</i></p> <p>EASA obrazac 152 – Izdanje 1 EASA Form 152 – Issue 1</p>	<p>Veličina svake strane mora da bude jedna osmina formata A4.</p>
---	---

0

I	Država izdavanja: <i>State of issue:</i>	Zahtjevi:
II	Naziv dozvole: <i>Title of licence:</i>	
III	Serijski broj dozvole: <i>Serial number of the licence:</i>	Serijski broj dozvole uvijek počinje sa oznakom države UN koja je izdala dozvolu nakon čega slijedi "Dozvola (studenta) kontrolora letenja"
IV	Ime i prezime imaoca: <i>Name of the holder in full:</i>	
IV a	Datum rođenja: <i>Date of birth:</i>	Koristi se standardni format datuma, npr. dan/mjesec/godina (npr. 31.01.2010)

⁽¹⁾Zahtjevi:

Strane koje se odnose na uputstva o načinu popunjavanja dozvole (studenta) kontrolora letenja su namijenjene za nadležnu vlast ili procjenjivača koji je posebno ovlašten da produžava ili obnavlja posebna ovlaštenja za lokaciju. Inicijalno izdavanje ovlaštenja, dodatnih ovlaštenja, posebnih jezičkih ovlaštenja, posebnog ovlaštenja instruktora i procjenjivača uvijek unosi nadležna vlast. Produženje ili obnovu posebnog ovlaštenja za lokaciju unosi nadležna vlast ili ovlašteni procjenjivači.

--	--	--

XIIa Ovlašćenja i dodatna i posebna ovlašćenja sa datumima isteka

Imalac ima pravo da obavlja poslove na osnovu sledećeg(ih) ovlašćenja i dodatnog(ih) ovlašćenja u jedinici(ama) kontrole letenja za koje ima važeće posebno ovlašćenje(a) za lokaciju kao što je detaljno navedeno dolje, samo ako imalac ima važeće ljeakarsko uvjerenje:

XIIa Ratings and endorsements with expiry dates

The holder is entitled to exercise the privileges of the following rating(s) and rating endorsement(s) at the air traffic service unit(s) for which current unit endorsement(s) is (are) held as detailed bellow, only if the holder has a valid medical certificate:

ICAO lokacijski indikator jedinice (*) <i>Unit ICAO indicator (*)</i>	Sektor/pozicija (*) <i>Sector/Position (*)</i>	Ovlašćenje/Dodatno ovlašćenje <i>Rating/Endorsement</i>	Datum isteka(*) <i>Expiry date(*)</i>	Potpis/pečat vlasti ili broj dozvole i potpis procjenjivača <i>Signature/stamp of authority or licence number and signature of the assessor</i>

(*)Nije primjenljivo na dozvolu studenta kontrolora letenja.

(*)*Not applicable for Student ATCO Licence.*

Strana 5

b	XII Ostala posebna ovlašćenja: Imalac ima pravo da obavlja poslove na osnovu sledećeg(ih) posebnog(ih) ovlašćenja <i>Other endorsements: The holder is entitled to exercise the privileges of the following endorsement(s)</i>	Zahtjevi: nije primjenljivo.	
	<table border="1"> <tr> <td>Posebno ovlašćenje</td> <td>Datum isteka <i>Expiry date</i></td> </tr> </table>	Posebno ovlašćenje	Datum isteka <i>Expiry date</i>
Posebno ovlašćenje	Datum isteka <i>Expiry date</i>		

	OJTI/STDI/ procjenjivača OJTI/STDI/ Assessor endorment		

II	XI	Primjedbe: Posebno jezičko ovlaštenje(a): [jezik(ici)/nivo/datum isteka] <i>Remarks:</i> Language proficiency endorsement(s): [language(s)/level/expiry date]	Mora da bude obuhvaćeno posebno jezičko(a) ovlaštenje(a), nivo i datum isteka. Sve dodatne informacije za licenciranje treba unijeti ovdje.
-----------	-----------	---	--

Skraćenice/ Abbreviations

Ovlaštenja kontrolora letenja <i>Air traffic controller ratings</i>	
ADV	Aerodromska kontrola vizuelna <i>Aerodrome Control Visual</i>
ADI	Aerodromska kontrola instrumentalna <i>Aerodrome Control Instrument</i>
APP	Prilazna kontrola proceduralna <i>Approach Control Procedural</i>
APS	Prilazna kontrola nadzorna <i>Approach Control Surveillance</i>
ACP	Oblasna kontrola proceduralna <i>Area Control Procedural</i>
ACS	Oblasna kontrola nadzorna <i>Area Control Surveillance</i>
Dodatna ovlaštenja <i>Rating endorsements</i>	
AIR	Kontrola u vazduhu <i>Air control</i>
GMC	Kontrola kretanja na zemlji <i>Ground Movement Control</i>
TWR	Toranjska kontrola <i>Tower control</i>
GMS	Kontrola kretanja po manevarskim površinama sa nadzorom <i>Ground Movement Surveillance</i>
RAD	Aerodromska radarska kontrola <i>Aerodrome Radar Control</i>
PAR	Precizni prilazni radar <i>Precision Approach Radar</i>
SRA	Prilaz po nadzornom radaru <i>Surveillance Radar Approach</i>
TCL	Terminalna kontrola <i>Terminal Control</i>
OCN	Okeanska kontrola <i>Oceanic Control</i>
Posebna ovlaštenja dozvole <i>Licence endorsements</i>	
OJTI	Instruktor za osposobljavanje na radnom mjestu <i>On-the-job training instructor</i>
STDI	Instruktor za osposobljavanje na sintetičkom uređaju za osposobljavanje <i>Synthetic training device instructor</i>
Procjenji vač	Procjenjivač <i>Assesor</i>

Dodatak 2 Aneksa II

**CERTIFIKAT ZA ORGANIZACIJE ZA OSPOSOBLJAVANJE
KONTROLORA LETENJA (ATCO TOs)
CERTIFICATE FOR AIR TRAFFIC CONTROLLER TRAINING
ORGANIZATIONS (ATCO TOs)**

Nadležna vlast
Competent authority

**CERTIFIKAT ORGANIZACIJE ZA OSPOSOBLJAVANJE KONTROLORA
LETENJA
(BROJ CERTIFIKATA/VEZA)
AIR TRAFFIC CONTROLLERS TRAINING ORGANISATION CERTIFICATE
(CERTIFICATE NUMBER/REFERENCE)**

U skladu sa Uredbom Komisije (EU) br. 2015/340 i shodno uslovima koji su navedeni dolje, [nadležna vlast] ovim potvrđuje

Pursuant to Commission Regulation (EU) No 2015/340 and subject to the conditions specified below, the [competent authority] hereby certifies

[NAZIV ORGANIZACIJE ZA OSPOSOBLJAVANJE]
[NAME OF THE TRAINING ORGANISATION]

[ADRESA ORGANIZACIJE ZA OSPOSOBLJAVANJE]
[ADDRESS OF THE TRAINING ORGANISATION]

organizacija za osposobljavanje je certifikovana u skladu sa Dijelom ATCO.OR sa pravom da sprovodi osposobljavanje u skladu sa Dijelom ATCO, kao što je navedeno u priloženom odobrenju za osposobljavanje.

as a Part ATCO.OR certified training organization with the privilege to provide Part ATCO training, as listed in the attached training approval.

Uslovi odobrenja i prava:
Terms of approval and privileges:

Ovaj certifikat je ograničen na prava i obim sprovođenja osposobljavanja kao što je navedeno u odobrenju za osposobljavanje.
This certificate is limited to the privileges and the scope of providing training as listed in the attached training approval.

Ovaj certifikat važi dok je certifikovana organizacija usaglašena sa Dijelom ATCO.OR, Dijelom ATCO i ostalim važećim propisima.
This certificate is valid whilst the certified organization remains in compliance with Part ATCO.OR, Part ATCO and other applicable regulations.

Ovaj certifikat važi shodno usaglašenosti sa prethodno navedenim uslovima odobrenja i pravima, osim u slučaju kada je certifikat vraćen, zamijenjen, ograničen, suspendovan ili stavljen van snage.
Subject to compliance with the foregoing terms of approval and privileges, this certificate shall remain valid unless the certificate has been surrendered, superseded, limited, suspended or revoked.

Datum
Date of issue:

izdavanja:

Potpisao:
Signed: [Competent authority]⁰

[Nadležna

vlast]

**CERTIFIKAT ORGANIZACIJE ZA OSPOSOBLJAVANJE
KONTROLORA LETENJA
ODOBRENJE ZA OSPOSOBLJAVANJE
AIR TRAFFIC CONTROLLERS TRAINING ORGANISATION CERTIFICATE
TRAINING APPROVAL**

Prilog uz broj ATCO TO certifikata:
Attachment to ATCO TO certificate number:

[BROJ CERTIFIKATA/VEZA]
[CERTIFICATE NUMBER/REFERENCE]
[NAZIV ORGANIZACIJE ZA OSPOSOBLJAVANJE]
[NAME OF THE TRAINING ORGANISATION]

je dobila prava da sprovodi sledeće osposobljavanje u skladu sa Dijelom ATCO:
has obtained the privileges to provide and conduct the following training in
accordance with Part ATCO:

VRSTA(E) OSPOSOBLJAVANJA TYPE(S) OF TRAINING			
Vrsta osposobljavanja Type training	Program osposobljavanja Course	Dodatna ovlašćenja Rating endorsement⁽¹⁾	(2) Primjedbe Remarks⁽²⁾
☐ Početno osposobljavanje KL ATCO Initial Training	☐ Osnovno osposobljavanje Basic training	nije primjenljivo n/a	
	☐ Osposobljavanje za ovlašćenja ⁽³⁾ Rating trainings ⁽³⁾		
☐ Osposobljava nje KL u jedinici ATCO Unit training	(4)		
☐ Kontinuirano osposobljavanje KL ATCO Continuation training	☐ Osposobljavanje osvježenja znanja KL ATCO Refreshing training	nije primjenljivo n/a	
	☐ Doosposobljavanje KL ⁽⁵⁾ ATCO ⁽³⁾ Conversion training	nije primjenljivo n/a	
☐ Osposobljava nje instruktora za praktično osposobljavanje Practical instructor training	nije primjenljivo n/a	nije primjenljivo n/a	
		nije primjenljivo n/a	

☐ Osposobljava nje procjenjivača <i>Assessor training</i>	nije primjenljivo <i>n/a</i>	nije primjenljivo <i>n/a</i>	
		nije primjenljivo <i>n/a</i>	

Odobrenje za ovaj program osposobljavanja važi dok:

- (a) ATCO TO certifikat nije vraćen, zamijenjen, ograničen, privremeno ukinut ili ukinut; i
- (b) se sve aktivnosti sprovode u skladu sa Dijelom ATCO.OR, Dijelom ATCO, drugim primjenljivim propisima, i, kada je relevantno, sa procedurama u dokumentaciji organizacije kao što se zahtijeva Dijelom ATCO.OR.

This training course approval is valid as long as:

- (a) the ATCO TO certificate has not been surrendered, superseded, limited, suspended or revoked; and*
- (b) all operations are conducted in compliance with Part ATCO.OR, Part ATCO, other applicable regulations, and, when relevant, with the procedures in the organisation's documentation as required by Part ATCO.OR.*

Datum izdavanja:

Potpisao:

[Nadležna

vlast]

Date of issue:

Signed: [Competent authority]

Dodatak 3 Aneksa II

CERTIFIKAT ZA OVLAŠĆENE LJEKARE (AMEs)
CERTIFICATE FOR AERO-MEDICAL EXAMINERS (AMEs)

Nadležna vlast
Competent authority

CERTIFIKAT OVLAŠĆENOG LJEKARA
AERO-MEDICAL EXAMINER CERTIFICATE

CERTIFIKAT [BROJ/VEZA]:
CERTIFICATE [NUMBER/REFERENCE]:

U skladu sa Uredbom Komisije (EU) br. 2015/340 i shodno dolje navedenim
uslovima, [nadležna vlast] ovim potvrđuje
*Pursuant to Commission Regulation (EU) No 2015/340 and subject to the conditions
specified below, the [competent authority] hereby certifies*

[IME I PREZIME OVLAŠĆENOG LJEKARA]
[NAME OF THE AERO-MEDICAL EXAMINER]

[ADRESA OVLAŠĆENOG LJEKARA]
[ADDRESS OF THE AERO-MEDICAL EXAMINER]

kao ovlašćeni ljekar
as aero-medical examiner

USLOVI:

1. Ovaj certifikat je ograničen na prava koja su navedena u prilogu uz ovaj AME certifikat.
2. Ovaj certifikat zahtijeva usaglašenost sa pravilima za imeplementaciju i procedurama koje su navedene u Dijelu MED i/ili ATCO.MED prema potrebi.

⁽¹⁾Nadležna vlast mora da navede dodatna ovlašćenja u skladu sa *ATCO.B.015* za koje se sprovodi osposobljavanje, ukoliko je odgovarajuće.

⁽²⁾Kad god je potrebno.

⁽³⁾Nadležna vlast mora da navede ovlašćenja u skladu sa *ATCO.B.010* za koja se sprovodi osposobljavanje.

⁽⁴⁾Nadležna vlast mora da navede posebno ovlašćenje(a) za lokaciju za koje se sprovodi osposobljavanje.

⁽⁵⁾Nije opšto osposobljavanje; sprovodi se prema potrebi nakon posebnog odobrenja od nadležne vlasti.

3. Ovaj certifikat važi tri godine do [dd/mm/gggg] shodno usaglašenosti sa zahtjevima Dijela MED i/ili Dijela ATCO.MED prema potrebi osim u slučaju kada je vraćen, zamijenjen, privremeno ukinut ili ukinut.

CONDITIONS:

1. *This certificate is limited to the privileges specified in the attachment to this AME certificate;*

2. *This certificate requires compliance with the implementing rules and procedures specified in Part MED and/or ATCO.MED as appropriate.*

3. *This certificate shall remain valid for a period of three years until [xx/yy/zzzz] subject to compliance with the requirements of Part MED and/or Part ATCO.MED as appropriate unless it has been surrendered, superseded, suspended or revoked.*

Datum izdavanja:

Potpis:

[Nadležna

vlast]

Date of issue:

Signature: [Competent authority]

o

Dodatak 3 Aneksa II

**CERTIFIKAT ZA OVLAŠĆENE LJEKARE (AMEs)
CERTIFICATE FOR AERO-MEDICAL EXAMINERS (AMEs)**

Prilog uz AME certifikat broj:
Attachment to AME certificate number:

**PRAVA I OBIM
PRIVILEGES AND SCOPE**

[Ime i akademska titula ovlašćenog ljekara] je stekao pravo(a) da obavlja vazduhoplovno-medicinske preglede i ocjene za izdavanje ljekarskih uvjerenja kao što je navedeno u tabeli dolje i da izdaje ova ljekarska uvjerenja za:

[Name and academic title of the aero-medical examiner] has obtained the privilege(s) to undertake aero-medical examinations and assessments for the issuance of medical certificates as stated in the table below and to issue these medical certificates for:

LAPL	[da/datum]
LAPL	[yes/date]
Klasa 2	[da/datum]
Class 2	[yes/date]

Produženje/obnova klase 1 <i>Class 1 revalidation/renewal</i>	[da/datum] [ne] [yes/date] [no]
Produženje/obnova klase 3 <i>Class 3 revalidation/renewal</i>	[da/datum] [ne] [yes/date] [no]

Datum izdavanja:

Potpis: [Nadležna vlast]

Date of issue:

Signature:[Competent authority]

Dodatak 4 Aneksa II

CERTIFIKAT ZA VAZDUHOPLOVNO-MEDICINSKE CENTRE (AeMCs)
CERTIFICATE FOR AERO-MEDICAL CENTRES (AeMCs)

Nadležna vlast
Competent authority

CERTIFIKAT VAZDUHOPLOVNO-MEDICINSKOG CENTRA
AERO-MEDICAL CENTRE CERTIFICATE

VEZA:

U skladu sa Uredbom Komisije (EU) br. 2015/340 i shodno uslovima navedenim
dolje,

[nadležna vlast] ovim potvrđuje

REFERENCE:

*Pursuant to Commission Regulation (EU) No 2015/340 and subject to the conditions
specified below,
the [competent authority] hereby certifies*

[NAZIV ORGANIZACIJE]
[NAME OF THE ORGANISATION]

[ADRESA ORGANIZACIJE]
[ADDRESS OF THE ORGANISATION]

vazduhoplovno-medicinski centar je certifikovan u skladu sa Dijelom ORA sa pravima i obimom aktivnosti kao što je navedeno u priloženim uslovima odobrenja.
as a Part ORA certified aero-medical centre with the privileges and the scope of activities as listed in the attached terms of approval.

USLOVI:

(1) Ovaj certifikat je ograničen na obim odjeljka odobrenja odobrenog priručnika organizacije.

(2) Ovaj certifikat zahtijeva usaglašenost sa procedurama koje su navedene u dokumentaciji organizacije u skladu sa zahtjevima Dijela ORA.

(3) Ovaj certifikat važi shodno usaglašenosti sa zahtjevima Dijela ORA osim u slučaju kada je vraćen, zamijenjen, privremeno ukinut ili ukinut.

CONDITIONS:

(1) *This certificate is limited to the scope of approval section of the approved organisation manual.*

(2) *This certificate requires compliance with the procedures specified in the organisation documentation as required by Part ORA.*

(3) *This certificate shall remain valid subject to compliance with the requirements of Part ORA unless it has been surrendered, superseded, suspended or revoked.*

Datum izdavanja:

Potpis:

[Nadležna

vlast]

Date of issue:

Signature: [Competent authority]

0

ANEKS III

DIO ATCO.OR

**ZAHTJEVI ZA ORGANIZACIJE ZA OSPOSOBLJAVANJE
KONTROLORA LETENJA I VAZDUHOPLOVNO-MEDICINSKE CENTRE**

PODDIO A

OPŠTI ZAHTJEVI

ATCO.OR.A.001 Obim

Ovaj dio, propisan u ovom Aneksu, utvrđuje zahtjeve koji se primjenjuju na organizacije za osposobljavanje kontrolora letenja i vazduhoplovno-medicinske centre kako bi se dobio i održavao certifikat u skladu sa Uredbom (EZ) br. 216/2008 i ovom Uredbom.

PODDIO B

ZAHTJEVI ZA ORGANIZACIJE ZA OSPOSABLJAVANJE KONTROLORA LETENJA

ATCO.OR.B.001 Podnošenje zahtjeva za certifikat organizacije za osposobljavanje

- (a) Zahtjevi za certifikat organizacije za osposobljavanje moraju da se dostave blagovremeno nadležnoj vlasti kako bi se omogućilo nadležnoj vlasti da izvrši procjenu zahtjeva. Zahtjev se dostavlja u skladu sa procedurom koju je uspostavila nadležna vlast.
- (b) Podnosioci zahtjeva za inicijalnu certifikaciju moraju da dokažu nadležnoj vlasti kako će ispuniti zahtjeve koji su utvrđeni u Uredbi (EZ) br. 216/2008 i ovoj Uredbi.
- (c) Zahtjev za certifikat organizacije za osposobljavanje mora da sadrži sledeće informacije:
 - (1) ime i adresu podnosioca zahtjeva;
 - (2) adresu(e) poslovnog sjedišta (uključujući, gde je relevantno, spisak ATC jedinica) ukoliko se adresa razlikuje od adrese podnosioca zahtjeva koja je navedena u stavu (a) gore;
 - (3) imena i kontakt detalje:
 - (i) odgovornog rukovodioca;
 - (ii) rukovodioca organizacije za osposobljavanje, ukoliko nije lice navedeno pod (i) gore;
 - (iii) lice(a) koje je imenovala organizacija za osposobljavanje kao koordinatora(e) za komunikaciju sa nadležnom vlašću;
 - (4) datum početka aktivnosti ili promjene;
 - (5) spisak vrsta osposobljavanja koje će se sprovesti i najmanje po jedan program osposobljavanja za svaku vrstu osposobljavanja koja namjerava da se sprovodi;
 - (6) izjavu o usaglašenosti sa primjenljivim zahtjevima mora da potpiše odgovorni rukovodilac, uz navođenje ispunjenosti uslova organizacije za osposobljavanje sa zahtjevima za svo vrijeme;
 - (7) procese sistema upravljanja; i
 - (8) datum primjene.

ATCO.OR.B.005 Načini usaglašavanja

- (a) Organizacija može da koristi alternativne načine usaglašavanja u odnosu na AMC koje je usvojila Agencija, kako bi uspostavila usaglašenost sa Uredbom (EZ) br. 216/2008 i ovom Uredbom.
- (b) Kada organizacija želi da koristi alternativne načine usaglašavanja, mora, prije njihove implementacije, da dostavi nadležnoj vlasti kompletan opis alternativnih načina usaglašavanja. Opis mora da obuhvati bilo koje izmjene priručnika ili procedura koje mogu biti relevantne, kao i procjenu koja dokazuje da su ispunjeni zahtjevi iz Uredbe (EZ) br. 216/2008 i pravila implementacije.
- (c) Organizacija može da implementira ove alternativne načine usaglašavanja uz prethodno odobrenje nadležne vlasti i nakon prijema obaveštenja, kao što je propisano u ATCO.AR.A.015 (d).

ATCO.OR.B.010 Uslovi odobrenja i prava organizacije za osposobljavanje na osnovu certifikata

- (a) Organizacije za osposobljavanje moraju da budu usaglašene sa obimom i pravima koja su definisana u uslovima odobrenja koje je priloženo uz certifikat organizacije.
- (b) Da bi se obezbijedilo da su ispunjeni primjenljivi zahtjevi iz Poddijela D Aneksa I (Dio ATCO), pravo na sprovođenje osposobljavanja u jedinicama kontrole letenja i kontinuiranog osposobljavanja se daje samo organizacijama koje:
 - (1) imaju certifikat za pružanje usluga kontrole letenja; ili
 - (2) su zaključile poseban sporazum sa ATC pružaocem usluga.

ATCO.OR.B.015 Promjene u organizaciji za osposobljavanje

- (a) Promjene u organizaciji koje imaju uticaja na certifikat ili uslove odobrenja organizacije za osposobljavanje ili neki relevantan element sistema upravljanja organizacijom za osposobljavanje zahtijevaju prethodno odobrenje od nadležne vlasti.
- (b) Organizacije za osposobljavanje moraju da se dogovore sa nadležnom vlašću o promjenama koje zahtijevaju prethodno odobrenje uz one koje su navedene u tački (a).
- (c) Za svaku promjenu koja zahtijeva prethodno odobrenje u skladu sa tačkama (a) i (b), organizacija za osposobljavanje mora da podnese zahtjev za dobijanje odobrenja koje izdaje nadležna vlast. Zahtjev mora da se dostavi prije sprovođenja svake ovakve promjene, kako bi se omogućilo nadležnoj vlasti da utvrdi kontinuiranu usaglašenost sa ovom Uredbom i da izmijeni, prema potrebi, certifikat organizacije za osposobljavanje i odgovarajuće uslove odobrenja koje se prilaže uz njega.

Organizacije za osposobljavanje moraju da dostave nadležnoj vlasti svu relevantnu dokumentaciju.

Promjena se može implementirati samo po prijemu zvaničnog odobrenja od nadležne vlasti u skladu sa ATCO.AR.E.010.

- Organizacije za osposobljavanje moraju da rade u uslovima koje je propisala nadležna vlast u toku ovakvih promjena, ukoliko je primjenljivo.
- (d) Nadležna vlast mora odmah da bude obaviještena o promjenama u elementima koji su navedeni u tački (a) usled nepredviđenih okolnosti, kako bi se dobilo odobrenje po potrebi.
 - (e) Svim promjenama koje ne zahtijevaju prethodno odobrenje mora da se upravlja i o njima mora da bude obaviještena nadležna vlast, kako je definisano u proceduri koju je odobrila nadležna vlast u skladu sa ATCO.AR.E.010.
 - (f) Organizacije za osposobljavanje moraju da obavijeste nadležnu vlast kada prekinu sa svojim aktivnostima.

ATCO.OR.B.020 Neograničeno važenje

- (a) Certifikacija organizacije za osposobljavanje se smatra važećom sve dok certifikat nije vraćen ili ukinut i sve dok organizacija za osposobljavanje ostaje usaglašena sa zahtjevima Uredbe (EZ) 216/2008 i ove Uredbe, uzimajući u obzir odredbe koje se odnose na postupanje sa nalazima u skladu sa ATCO.OR.B.030.
- (b) Certifikat mora da se vrati nadležnoj vlasti odmah nakon njegovog ukidanja ili prestanka svih aktivnosti.

ATCO.OR.B.025 Pristup prostorijama i podacima organizacija za osposobljavanje

Organizacije za osposobljavanje i podnosioci zahtjeva za certifikate organizacija za osposobljavanje moraju da omoguće pristup svakom licu koje je ovlašćeno ili koje djeluje u ime nadležne vlasti u odgovarajuće prostorije, kako bi ono pregledalo potrebnu evidenciju, podatke, procedure i drugi materijal primjereno izvršavanju zadataka nadležne vlasti.

ATCO.OR.B.030 Nalazi

Nakon prijema obaveštenja o nalazima koje je izdala nadležna vlast u skladu sa ATCO.AR.E.015, organizacija za osposobljavanje mora da:

- (a) utvrdi uzrok nalaza;
- (b) definiše akcioni plan korektivnih mera; i
- (c) dokaže nadležnoj vlasti da su korektivne mjere odgovarajuće implementirane u roku koji je dogovoren sa tom vlašću, kao što je definisano u ATCO.AR.E.015.

ATCO.OR.B.035 Trenutna reakcija na sigurnosni problem

Organizacija za osposobljavanje mora da implementira svaku sigurnosnu mjeru koju je naložila nadležna vlast u skladu sa ATCO.AR.C.001(a)(3) za aktivnosti organizacija za osposobljavanje.

ATCO.OR.B.040 Prijave događaja

- (a) Organizacije za osposobljavanje koje sprovode osposobljavanje na radnom mjestu moraju da prijavljuju nadležnoj vlasti i svakoj drugoj organizaciji za koju država operatera zahtijeva da bude obaviještena svaki udes, ozbiljnu nezgodu i

dogadjaj, kao što je definisano u Uredbi (EU) br. 996/2010 Evropskog parlamenta i Saveta i Uredbi (EU) br. 376/2014, koji proizilaze iz njihovih aktivnosti osposobljavanja.

- (b) Prijave moraju da budu dostavljene što je prije moguće, ali u svakom slučaju u roku od 72 časa od kada je organizacija za osposobljavanje utvrdila stanje na koje se prijava odnosi, osim u slučaju kada izuzetne okolnosti ovo sprječavaju.
- (c) Ako je to relevantno, organizacije za osposobljavanje moraju da izrade dodatni izvještaj u kojem navode detalje o mjerama koje namjeravaju da preduzmu kako bi se spriječili slični događaji u budućnosti, čim se utvrde ove mjere.
- (d) Ne dovodeći u pitanje Uredbu (EU) br. 996/2010 i Uredbu (EU) br. 376/2014, prijave navedene u tačkama (a), (b) i (c) moraju da budu urađene u obliku i na način koji je uspostavila nadležna vlast i moraju da sadrže sve važne informacije o stanju o kom organizacija za osposobljavanje ima saznanje.

PODDIO C

UPRAVLJAČKA STRUKTURA ORGANIZACIJA ZA OSPOSOBLJAVANJE KONTROLORA LETENJA

ATCO.OR.C.001 Sistem upavljanja organizacija za osposobljavanje

Organizacije za osposobljavanje moraju da uspostave, implementiraju i održavaju sistem upavljanja koji obuhvata:

- (a) jasno definisane linije dužnosti i odgovornosti u cijeloj organizaciji, uključujući neposrednu odgovornost za sigurnost odgovornog rukovodioca;
- (b) opis cjelokupnih principa organizacije u pogledu sigurnosti, kroz politiku sigurnosti;
- (c) utvrđivanje opasnosti po vazduhoplovnu sigurnost koje su posledica aktivnosti organizacije za osposobljavanje, njihovu ocjenu i upravljanje pratećim rizicima, uključujući aktivnosti za umanjenje rizika i verifikaciju njihove efektivnosti;
- (d) održavanje osposobljenosti i stručnosti osoblja za izvršavanje njihovih zadataka;
- (e) dokumentaciju o svim ključnim procesima sistema upavljanja, uključujući proces upoznavanja osoblja sa njihovim odgovornostima i procedurom za izmjenu i dopunu ove dokumentacije;
- (f) proces praćenja usaglašenosti organizacije sa relevantnim zahtjevima. Praćenje usaglašenosti mora da obuhvati sistem povratnih informacija o

nalazima odgovornom rukovodiocu, kako bi se obezbijedilo efektivno implementiranje korektivnih mjera prema potrebi;

- (g) sistem upravljanja mora da bude proporcionalan veličini organizacije i njenih aktivnosti, uzimajući u obzir opasnosti i prateće rizike koji su svojstveni za ove aktivnosti.

ATCO.OR.C.005 Ugovorene aktivnosti

- (a) Organizacije za osposobljavanje moraju da obezbijede, kada ugovaraju ili kupuju neki dio svojih aktivnosti, da ugovorena ili kupljena aktivnost ili dio aktivnosti bude usaglašen sa primjenljivim zahtjevima.
- (b) Kada organizacija za osposobljavanje ugovara neki dio svojih aktivnosti sa organizacijom koja nije certifikovana u skladu sa ovom Uredbom za obavljanje takvih aktivnosti, ugovorna organizacija mora da radi prema uslovima odobrenja koje je dio certifikata koji je izdat ugovornoj organizaciji za osposobljavanje. Ugovorna organizacija za osposobljavanje mora da obezbijedi da se nadležnoj vlasti omogući pristup ugovornoj organizaciji, kako bi utvrdila kontinuiranu usaglašenost sa primjenljivim zahtjevima.

ATCO.OR.C.010 Zahtjevi za osoblje

- (a) Organizacije za osposobljavanje moraju da imenuju odgovornog rukovodioca.
- (b) Organizacija za osposobljavanje mora da imenuje lice ili lica koja su odgovorna za osposobljavanje. Ovakvo lice ili lica moraju da budu krajnje odgovorna odgovornom rukovodiocu.
- (c) Organizacije za osposobljavanje moraju da imaju dovoljno kvalifikovanog osoblja za planirane zadatke i aktivnosti koji treba da se obavljaju u skladu sa primjenljivim zahtjevima.
- (d) Organizacije za osposobljavanje moraju da vode evidenciju o instruktorima teorijskog osposobljavanja, koja obuhvata njihove relevantne profesionalne kvalifikacije, odgovarajuće znanje i iskustvo, kao i dokaze o tome, procjenu njihovih tehnika osposobljavanja i predmete koje imaju pravo da predaju.
- (e) Organizacije za osposobljavanje moraju da uspostave proceduru za održavanje stručnosti instruktora teorijskog osposobljavanja.
- (f) Organizacije za osposobljavanje moraju da obezbijede da instruktori praktičnog osposobljavanja i procjenjivači uspješno završe osposobljavanje osvježanja znanja kako bi mogli da produže ta ovlaštenja.
- (g) Organizacije za osposobljavanje moraju da vode evidenciju o licima koja su kvalifikovana za procjenu stručnosti instruktora praktičnog osposobljavanja i stručnosti procjenjivača, u skladu sa ATCO.C.045, sa njihovim odgovarajućim ovlaštenjima.

ATCO.OR.C.015 Prostorije i oprema

- (a) Organizacije za osposobljavanje moraju da imaju prostorije koje im omogućavaju izvođenje i upravljanje planiranim zadacima i aktivnostima u skladu sa ovom Uredbom.

- (b) Organizacije za osposobljavanje moraju da obezbijede da sintetički uređaji za osposobljavanje budu usaglašeni sa primjenljivim specifikacijama i zahtjevima koji su odgovarajući za zadatak.
- (c) U toku osposobljavanja na radnom mjestu, organizacija za osposobljavanje mora da obezbijedi da instruktor ima istu informaciju kao i lice koje je na OJT obuci i mehanizme da odmah interveniše.

ATCO.OR.C.020 Vođenje evidencije

- (a) Organizacije za osposobljavanje moraju da čuvaju detaljnu evidenciju o licima koja se osposobljavaju ili koja su se osposobljavala, kako bi pokazali da su svi zahtjevi programa osposobljavanja ispunjeni.
- (b) Organizacije za osposobljavanje moraju da uspostave i održavaju sistem za vođenje evidencije o profesionalnim kvalifikacijama i procjenama instruktora i procjenjivača iz tehnika osposobljavanja, kao i o predmetima koje imaju pravo da predaju, ukoliko je primjenljivo.
- (c) Evidencije koje se zahtijevaju u tačkama (a) i (b) moraju da se čuvaju najmanje pet godina shodno primjenljivom nacionalnom zakonu o zaštiti podataka:
 - (1) nakon što lice koje se osposobljava završi program osposobljavanja; i
 - (2) nakon što instruktor ili procjenjivač prestane da obavlja posao za organizaciju za osposobljavanje, ukoliko je primjenljivo.
- (d) Proces arhiviranja, uključujući format evidencija mora da bude precizno naveden u sistemu upravljanja organizacije za osposobljavanje.
- (e) Evidencija mora da se čuva na bezbjedan način.

ATCO.OR.C.025 Finansiranje i osiguranje

Organizacije za osposobljavanje moraju da dokažu da imaju dovoljno finansijskih sredstava na raspolaganju, kako bi mogle da sprovode osposobljavanje u skladu sa ovom Uredbom i da aktivnosti imaju dovoljno pokrića za osiguranje od štete u skladu sa prirodom osposobljavanja koju sprovode i da se sve aktivnosti mogu sprovesti u skladu sa ovom Uredbom.

PODDIO D

ZAHTJEVI ZA PROGRAME OSPOSOBLJAVANJA I PLANOVE OSPOSOBLJAVANJA

ATCO.OR.D.001 Zahtjevi za programe osposobljavanja i planove osposobljavanja

Organizacije za osposobljavanje moraju da izrade:

- (a) planove osposobljavanja i programe osposobljavanja koji su povezani sa vrstom(ama) osposobljavanja koje(a) se sprovodi(e) u skladu sa zahtjevima koji su propisani u Aneksu I (Dio ATCO), Poddio D;
- (b) predmete, ciljeve predmeta, teme i podteme za dodatna ovlašćenja u skladu sa zahtjevima koji su propisani u Aneksu I (Dio ATCO);
- (c) metode procjene u skladu sa ATCO.D.090(a)(3) i ATCO.D.095(a)(3).

ATCO.OR.D.005 Rezultati ispita i procjena i certifikati

- (a) Organizacija za osposobljavanje mora da omogući uvid kandidatu u njegove/njene rezultate ispita i procjena i da, na zahtjev kandidata, izda certifikat sa njegovim/njenim rezultatima ispita i procjena.
- (b) Po uspješnom završetku početnog osposobljavanja, ili osposobljavanja za ovlaštenje za izdavanje novog ovlaštenja, organizacija za osposobljavanje mora da izda certifikat.
- (c) Certifikat o završetku osnovnog osposobljavanja se izdaje samo na zahtjev kandidata ukoliko su svi predmeti, teme i podteme sadržani u Dodatku 2 Aneksa I završeni i ukoliko je kandidat uspješno položio prateće ispite i procjene.

PODDIO E

ZAHTJEVI ZA VAZDUHOPLOVNO-MEDICINSKE CENTRE

ATCO.OR.E.001 Vazduhoplovno-medicinski centri

Vazduhoplovno-medicinski centri (AeMCs) moraju da primjenjuju odredbe Poddjelova ORA.GEN i ORA.AeMC Aneksa VII Uredbe Komisije (EU) br. 290/2012, s tim:

- (a) što se sva upućivanja na klasu 1 zamjenjuju klasom 3; i
- (b) što se sva upućivanja na dio MED zamjenjuju dijelom ATCO.MED.

ANEKS IV

DIO ATCO.MED

ZDRAVSTVENI ZAHTJEVI ZA KONTROLORE LETENJA

PODDIO A

OPŠTI ZAHTJEVI

ODJELJAK 1

Opšte

ATCO.MED.A.001

Nadležna

vlast

Za potrebe ovog dijela, nadležna vlast je:

- (a) za vazduhoplovno-medicinske centre (AeMCs):
 - (1) vlast koju je imenovala država članica u kojoj AeMC ima svoje poslovno sjedište;
 - (2) Agencija, kada se AeMC nalazi u trećoj zemlji;
- (b) za ovlaštene ljekare (AMEs):

- (1) vlast koju je imenovala država članica u kojoj AMEs obavljaju praksu;
- (2) vlast koju je imenovala država članica u kojoj AME koji obavlja praksu u trećoj zemlji podnosi zahtjev za izdavanje certifikata.

ATCO.MED.A.005 Obim

Ovaj dio, propisan u ovom Aneksu, utvrđuje zahtjeve za:

- (a) izdavanje, važenje, produženje i obnovu ljekarskog uvjerenja koje je potrebno za korišćenje prava iz dozvole kontrolora letenja ili dozvole studenta kontrolora letenja sa izuzetkom instruktora za osposobljavanje na sintetičkom uređaju za osposobljavanje; i
- (b) certifikaciju AMEs za izdavanje ljekarskih uvjerenja klase 3.

ATCO.MED.A.010

Definicije

Za potrebe ovog dijela, primjenjuju se sledeće definicije:

- (a) „Akreditovan ljekarski zaključak” označava zaključak dobijen od jednog ili više medicinskih eksperata koji je prihvatljiv za vlast za licenciranje, na osnovu objektivnih i nediskriminatornih kriterijuma, za potrebe slučaja koji je u pitanju, uz konsultaciju sa operativnim ekspertima ili drugim ekspertima, ukoliko je potrebno, uključujući procjenu operativnog rizika;
- (b) „Vazduhoplovno-medicinska ocjena” označava zaključak o zdravstvenoj sposobnosti kandidata na osnovu procjene medicinske anamneze kandidata i/ili vazduhoplovno-medicinskih pregleda koji se zahtijevaju u ovom dijelu i dalje preglede i medicinska ispitivanja, ukoliko je potrebno;
- (c) „Vazduhoplovno-medicinski pregled” označava inspekciju, palpaciju, perkusiju, auskultaciju ili drugi način ispitivanja posebno za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za korišćenje prava iz dozvole;
- (d) „Očni specijalista” označava oftalmologa ili kvalifikovanog optometristu koji je osposobljen da prepozna patološka stanja;
- (e) „Ispitivanje” označava ocjenu suspektnih patoloških stanja kandidata na osnovu pregleda i ispitivanja u cilju verifikacije njihovog prisustva ili odsustva;
- (f) „Vlast za licenciranje” označava nadležnu vlast države članice koja je izdala dozvolu ili kojoj lice podnosi zahtjev za izdavanje dozvole, ili, kada lice još uvijek nije podnijelo zahtjev za izdavanje dozvole, nadležnu vlast u skladu sa ovim dijelom;
- (g) „Ograničenje” označava stanje navedeno u ljekarskom uvjerenju u skladu s kojim mora da se postupa u toku korišćenja prava iz dozvole;
- (h) „Greška refrakcije” označava odstupanje od emetropije koja se mjeri u dioptrijama većeg ametropnog meridijana, mjereno standardnim metodama.
- (i) „Značajno” označava stepen zdravstvenog stanja, čiji bi uticaj mogao da spriječi sigurno korišćenje prava iz dozvole.

ATCO.MED.A.015 Ljekarska tajna

Sva lica uključena u vazduhoplovno-medicinski pregled, vazduhoplovno-medicinsku ocjenu i certifikaciju moraju da obezbijede da se ljekarska tajna poštuje u svakom trenutku.

ATCO.MED.A.020 Umanjenje zdravstvene sposobnosti

- (a) Imaoci dozvole ne smiju nikad da koriste prava iz dozvole ako:
- (1) su svjesni umanjenja svoje zdravstvene sposobnosti koje ih može onemogućiti da sigurno koriste ova prava;
 - (2) uzimaju ili koriste neki prepisan ili neprepisan lijek koji može da utiče na sigurno korišćenje prava iz dozvole;
 - (3) su podvrgnuti nekom medicinskom, hirurškom ili drugom tretmanu koji može da utiče na sigurno korišćenje prava iz dozvole.
- (b) Uz to, imaoци ljekarskog uvjerenja klase 3 moraju, odmah i prije korišćenja prava iz dozvole, da zatraže vazduhoplovno-medicinski savjet kada su:
- (1) bili podvrgnuti hirurškoj operaciji ili invazivnoj proceduri;
 - (2) započeli redovno korišćenje lijeka;
 - (3) imali neku značajnu ličnu povredu koja uključuje nesposobnost za korišćenje prava iz dozvole;
 - (4) imali neku značajnu bolest koja uključuje nesposobnost za korišćenje prava iz dozvole;
 - (5) u drugom stanju;
 - (6) primljeni u bolnicu ili na kliniku;
 - (7) im po prvi put potrebna korektivna sočiva.

U ovim slučajevima AeMC ili AME mora da ocijeni zdravstvenu sposobnost imaoца dozvole ili studenta kontrolora letenja i da odluči da li su sposobni da nastave da obavljaju svoje poslove.

ATCO.MED.A.025 Obaveze AeMC i AME

- (a) Prilikom obavljanja vazduhoplovno-medicinskih pregleda i/ili ocjena kako se zahtijeva u ovom dijelu, AeMC ili AME moraju da:
- (1) omogućе da se uspostavi komunikacija sa kandidatom bez jezičkih prepreka;
 - (2) upoznaju kandidata sa posledicama iznošenja nepotpune, netačne ili lažne izjave o svojoj medicinskoj anamnezi;
 - (3) obavijeste vlast za licenciranje da li kandidat iznosi nepotpune, netačne ili lažne izjave o svojoj medicinskoj anamnezi;
 - (4) obavijeste vlast za licenciranje da li je kandidat povukao zahtjev za ljekarsko uvjerenje u bilo kojoj fazi procesa.
- (b) Nakon završetka vazduhoplovno-medicinskog pregleda i ocjene, AeMC i AME moraju da:
- (1) obavijeste kandidata da li je sposoban, nesposoban ili se upućuje na vlast za licenciranje;
 - (2) obavijeste kandidata o svim ograničenjima u ljekarskom uvjerenju; i
 - (3) ukoliko je kandidat ocijenjen kao nesposoban, obavijeste ga/je o njegovom/njenom pravu na preispitivanje odluke; i
 - (4) odmah dostave vlasti za licenciranje potpisan ili elektronski ovjeren izvještaj koji sadrži detaljne rezultate vazduhoplovno-medicinskog pregleda i ocjene za ljekarsko uvjerenje i kopiju zahtjeva, ljekarskog izvještaja i ljekarskog uvjerenja; i

- (5) obavijeste kandidata o njegovoj odgovornosti u slučaju umanjenja zdravstvene sposobnosti, kao što je navedeno u ATCO.MED.A.020.
- (c) AeMCs i AMEs moraju da vode evidenciju sa detaljima o izvršenim vazduhoplovno-medicinskim pregledima i ocjenama koji se obavljaju u skladu sa ovim dijelom i njihovim rezultatima u periodu od najmanje 10 godina, ili u periodu koji je utvrdilo nacionalno zakonodavstvo ukoliko je ovaj period duži.
- (d) AeMCs i AMEs moraju da dostave medicinskom ocjenjivaču nadležne vlasti, na zahtjev, sve vazduhoplovno-medicinske podatke i izvještaje, kao i sve druge relevantne informacije kada je potrebno za:
- (1) izdavanje ljekarskog uvjerenja;
 - (2) poslove nadzora.

ODJELJAK 2

Zahtjevi za ljekarska uvjerenja

ATCO.MED.A.030 Ljekarska uvjerenja

- (a) Kandidati za sticanje i imaoци dozvole kontrolora letenja ili dozvole studenta kontrolora letenja moraju da imaju ljekarsko uvjerenje klase 3.
- (b) Imalac dozvole ne smije nikad da ima više od jednog ljekarskog uvjerenja koje je izdato u skladu sa ovim dijelom.

ATCO.MED.A.035 Zahtjev za ljekarsko uvjerenje

- (a) Zahtjevi za ljekarsko uvjerenje podnose se na obrascu koji je uspostavila nadležna vlast.
- (b) Kandidati za ljekarsko uvjerenje moraju da dostave AeMC ili AME:
- (1) dokaz identiteta;
 - (2) potpisanu izjavu:
 - (i) o medicinskim činjenicama koje se odnose na medicinsku anamnezu;
 - (ii) da li su ranije podnosili zahtjev za ljekarsko uvjerenje ili da li su bili podvrgnuti vazduhoplovno-medicinskom pregledu za ljekarsko uvjerenje i, ukoliko jesu, ko je obavio pregled i sa kojim rezultatom;
 - (iii) da li su ikada bili ocijenjeni kao nesposobni ili da li im je ljekarsko uvjerenje bilo privremeno ukinuto ili ukinuto.
- (c) Prilikom podnošenja zahtjeva za produženje ili obnovu ljekarskog uvjerenja, kandidati prije početka odgovarajućeg vazduhoplovno-medicinskog pregleda moraju da dostave poslednje ljekarsko uvjerenje AeMC ili AME.

ATCO.MED.A.040 Izdavanje, produženje i obnova ljekarskih uvjerenja

- (a) Ljekarsko uvjerenje se izdaje, obnavlja ili produžava samo nakon završetka zahtijevanih vazduhoplovno-medicinskih pregleda i ocjena i nakon donošenja ocjene da je kandidat sposoban.

- (b) Inicijalno izdavanje:
Inicijalna ljekarska uvjerenja klase 3 izdaje AeMC.
- (c) Produženje i obnova:
Ljekarska uvjerenja klase 3 produžava ili obnavlja AeMC ili AME.
- (d) Samo AeMC ili AME izdaje, produžava ili obnavlja ljekarsko uvjerenje ako je:
 - (1) kandidat dostavio kompletnu medicinsku anamnezu i, ukoliko AeMC ili AME zahtijeva, rezultate vazduhoplovno-medicinskih pregleda i ispitivanja koje je obavio izabrani ljekar kandidata ili neki drugi ljekar specijalista;
 - (2) AeMC ili AME izvršio vazduhoplovno-medicinsku ocjenu na osnovu vazduhoplovno-medicinskih pregleda i ispitivanja koji se zahtijevaju kako bi verifikovao da kandidat ispunjava sve relevantne zahtjeve ovog dijela.
- (e) AME, AeMC ili, u slučaju upućivanja, vlast za licenciranje može da zahtijeva da se kandidat podvrgne dodatnim medicinskim pregledima i ispitivanjima kada je to klinički indikovano, prije izdavanja, produženja ili obnove ljekarskog uvjerenja.
- (f) Vlast za licenciranje može, u zavisnosti šta je primjenljivo, da izda ili ponovo izda ljekarsko uvjerenje:
 - (1) ako joj je slučaj upućen;
 - (2) ako je utvrdila da su potrebne korekcije informacija u ljekarskom uvjerenju, pri čemu se netačno ljekarsko uvjerenje ukida.

ATCO.MED.A.045 Važenje, produženje i obnova ljekarskih uvjerenja

- (a) Važenje:
 - (1) Ljekarska uvjerenja klase 3 važe 24 meseca.
 - (2) Rok važenja ljekarskih uvjerenja klase 3 se skraćuje na 12 mjeseci imaoćima dozvola koji su napunili 40 godina. Ljekarska uvjerenja izdata prije napunjenih 40 godina prestaju da važe kada imalac dozvole napuni 41 godinu.
 - (3) Rok važenja ljekarskog uvjerenja, uključujući neki prateći pregled ili posebno ispitivanje se:
 - (i) određuje u zavisnosti od starosti kandidata na dan obavljanja vazduhoplovno-medicinskog pregleda;
 - (ii) računa od dana obavljanja vazduhoplovno-medicinskog pregleda u slučaju inicijalnog izdavanja i obnove, i od datuma isteka važenja prethodnog ljekarskog uvjerenja u slučaju produženja.
- (b) Produženje:
Vazduhoplovno-medicinski pregledi i ocjene za produženje ljekarskog uvjerenja mogu da budu obavljani do 45 dana prije datuma isteka važenja ljekarskog uvjerenja.
- (c) Obnova:
 - (1) Ako imalac ljekarskog uvjerenja ne ispunjava uslove navedene u tački (b), potrebno je zahtijevati vazduhoplovno-medicinski pregled i ocjenu za obnovu.
 - (2) U slučaju isteka roka ljekarskog uvjerenja:

- (i) manje od dvije godine, mora da se obavi rutinski vazduhoplovno-medicinski pregled za produženje;
- (ii) više od dvije godine, AeMC ili AME mora da, nakon ocjene vazduhoplovno-medicinskih podataka kandidata, obavi samo vazduhoplovno-medicinski pregled za obnovu;
- (iii) više od pet godina, primjenjuju se zahtjevi za vazduhoplovno-medicinske preglede za inicijalno izdavanje, a ocjena mora da se zasniva na zahtjevima za produženje.

ATCO.MED.A.046 Privremeno ukidanje ili ukidanje ljekarskog uvjerenja

- (a) Nakon ukidanja ljekarskog uvjerenja, imalac mora odmah da vrati ljekarsko uvjerenje vlasti za licenciranje.
- (b) Nakon privremenog ukidanja ljekarskog uvjerenja, imalac mora odmah da vrati ljekarsko uvjerenje vlasti za licenciranje, na zahtjev vlasti.

ATCO.MED.A.050 Upućivanje

Ako je kandidat za ljekarsko uvjerenje klase 3 upućen na vlast za licenciranje u skladu sa ATCO.MED.B.001, AeMC ili AME mora da proslijedi vlasti za licenciranje odgovarajuću medicinsku dokumentaciju.

PODDIO B

ZAHTEVI ZA LJEKARSKA UVJERENJA ZA KONTROLORE LETENJA

ODJELJAK 1

OPŠTE

ATCO.MED.B.001 Ograničenja ljekarskih uvjerenja

- (a) Ograničenja ljekarskih uvjerenja klase 3
 - (1) Ako kandidat ne ispunjava u potpunosti zahtjeve za ljekarsko uvjerenje klase 3, ali se smatra da ne ugrožava sigurno korišćenje prava iz dozvole, AeMC ili AME mora da:
 - (i) uputi kandidata na vlast za licenciranje radi donošenja odluke o njegovoj zdravstvenoj sposobnosti, kao što je navedeno u ovom poddjelju;
 - (ii) u slučajevima kada upućivanje na vlast za licenciranje nije definisano u ovom poddjelju, procijeni da li je kandidat sposoban da sigurno obavlja svoje dužnosti u skladu sa jednim ili više ograničenja koja su navedena u ljekarskom uvjerenju i prema potrebi izda ljekarsko uvjerenje sa ograničenjem, odnosno ograničenjima;
 - (2) AeMC ili AME može da produži ili obnovi ljekarsko uvjerenje sa istim ograničenjem bez upućivanja kandidata na vlast za licenciranje.
- (b) Prilikom ocjene da li je ograničenje potrebno, posebno treba razmotriti:

- (1) da li akreditovani ljekarski zaključak ukazuje da u posebnim okolnostima kandidat ne ispunjava neki od zahtjeva, brojčani ili drugi, na način da korišćenje prava iz dozvole ne ugrožava sigurno korišćenje prava iz dozvole;
 - (2) iskustvo kandidata koje je relevantno za posao koji treba da obavlja.
- (c) Operativna ograničenja
- (1) Nadležna vlast, zajedno sa pružaocem usluga u vazdušnoj plovidbi, mora da utvrdi operativna ograničenja koja su primjenljiva u specifičnim operativnim uslovima koji su u pitanju.
 - (2) Samo vlast za licenciranje unosi odgovarajuća operativna ograničenja u ljekarsko uvjerenje.
- (d) Svako drugo ograničenje se može uvesti imaocu ljekarskog uvjerenja ukoliko je potrebno kako bi se osiguralo sigurno korišćenje prava iz dozvole.
- (e) Svako ograničenje koje je uvedeno imaocu ljekarskog uvjerenja mora da bude navedeno u ljekarskom uvjerenju.

ODJELJAK 2

Zdravstveni zahtjevi za ljekarska uvjerenja klase 3

ATCO.MED.B.005 Opšte

Kandidati za ljekarsko uvjerenje ne smiju da imaju nijedno od navedenog što bi izazvalo određeni stepen funkcionalne nesposobnosti koja bi uticala na sigurno obavljanje poslova ili koja bi mogla da iznenada onesposobi kandidata da sigurno koristi prava iz dozvole:

- (1) abnormalnost, urođenu ili stečenu;
- (2) aktivno, latentno, akutno ili hronično oboljenje ili nesposobnost;
- (3) ranu, povredu ili posledicu operacije;
- (4) dejstvo ili neželjeni efekat nekih prepisanih ili neprepisanih terapijskih, dijagnostičkih ili preventivnih lijekova koje koriste.

ATCO.MED.B.010 Kardiovaskularni sistem

(a) Pregled

- (1) Standardni 12-kanalni elektrokardiogram (ECG) u mirovanju i izvještaj moraju da se urade prilikom pregleda za inicijalno izdavanje ljekarskog uvjerenja, i zatim:
 - (i) svake četiri godine do navršениh 30 godina;
 - (ii) nakon toga prilikom svakog pregleda za produženje ili obnovu;
 - (iii) kada je klinički indikovano.
- (2) kompletna kardiovaskularna ocjena mora da se uradi:
 - (i) prilikom pregleda za prvo produženje ili obnovu nakon navršениh 65 godina;
 - (ii) posle toga svake četiri godine;
 - (iii) kada je klinički indikovano.

- (3) Procjena serum lipida, uključujući kolesterol, mora da se zahtijeva prilikom pregleda za inicijalno izdavanje ljekarskog uvjerenja, prilikom prvog pregleda nakon navršenih 40 godina i kada je klinički indikovano.
- (b) Kardiovaskularni sistem - Opšte
- (1) Kandidati za ljekarsko uvjerenje klase 3 sa nekim od dolje navedenih stanja moraju da budu ocijenjeni kao nesposobni:
- (i) aneurizma grudne ili nadbubrežne aorte prije operacije;
 - (ii) značajna funkcionalna ili simptomatska abnormalnost bilo kog srčanog zaliska;
 - (iii) transplantacija srca ili srca/pluća.
- (2) Kandidati za ljekarsko uvjerenje klase 3 sa ustanovljenom anamnezom ili dijagnozom nekog od dolje navedenih stanja moraju da budu upućeni na vlast za licenciranje prije donošenja ocjene sposoban:
- (i) bolest perifernih arterija, prije ili posle operacije;
 - (ii) aneurizma grudne ili nadbubrežne aorte posle operacije;
 - (iii) aneurizma infra-renalne abdominalne aorte prije ili posle operacije;
 - (iv) funkcionalno beznačajna abnormalnost srčanih zalistaka;
 - (v) nakon operacije srčanih zalistaka;
 - (vi) abnormalnost perikarda, miokarda ili endokarda;
 - (vii) urođena srčana mana, prije ili posle korektivne operacije;
 - (viii) povratna vazovagalna sinkopa;
 - (ix) tromboza arterija ili vena;
 - (x) plućna embolija;
 - (xi) kardiovaskularno stanje koje zahtijeva sistematsku antikoagulantnu terapiju.
- (c) Krvni pritisak
- (1) Krvni pritisak mora da bude izmjeren prilikom svakog pregleda.
- (2) Krvni pritisak kandidata mora da bude u normalnim granicama.
- (3) Kandidati moraju da budu ocijenjeni kao nesposobni kada:
- (i) imaju simptomatsku hipotenziju, ili
 - (ii) čiji krvni pritisak prilikom pregleda konstantno prelazi 160 mmHg sistolni i/ili 95 mmHg dijastolni, sa ili bez terapije.
- (4) Iniciranje terapijske kontrole krvnog pritiska mora da zahtijeva period ocjene privremene nesposobnosti radi utvrđivanja odsustva značajnih neželjenih efekata.
- (d) Bolest koronarnih artetija
- (1) Kandidati sa nekim od sledećih stanja moraju da budu ocijenjeni kao nesposobni:
- (i) simptomatska bolest koronarnih arterija;
 - (ii) simptomi bolesti koronarnih arterija kontrolisani ljekovima.
- (2) Kandidati sa nekim od sledećih stanja moraju da budu upućeni na vlast za licenciranje i moraju da prođu kardiološku procjenu u cilju isključivanja ishemije miokarda prije donošenja ocjene sposoban:
- (i) suspektna ishemija miokarda,

- (ii) asimptomatsko manje oboljenje koronarnih arterija koje ne zahtijeva anti-anginalno liječenje.
- (3) Kandidati sa anamnezom ili dijagnozama nekih od sledećih stanja moraju da budu upućeni na vlast za licenciranje i moraju da prođu kardiološku procjenu prije donošenja ocjene sposoban:
 - (i) ishemija miokarda;
 - (ii) infarkt miokarda;
 - (iii) revaskularizacija i stentovanje zbog bolesti koronarnih arterija.
- (e) Poremećaji ritma/sprovođenja
 - (1) Kandidati za ljekarsko uvjerenje klase 3 koji imaju neki značajan poremećaj srčanog sprovođenja ili ritma, povremen ili stalan, uključujući neki od dolje navedenih slučajeva, moraju da budu upućeni na vlast za licenciranje i moraju da prođu kardiološku procjenu sa zadovoljavajućim rezultatima prije donošenja ocjene sposoban:
 - (i) smetnje supraventrikularnog ritma, uključujući povremenu ili stalnu sinoatrijalnu disfunkciju, atrijalnu fibrilaciju i/ili flater i/ili asimptomatsku sinus pauzu;
 - (ii) kompletan blok lijeve grane;
 - (iii) Mobitz 2 atrioventrikularni blok;
 - (iv) opsežna i/ili kratka kompleksna tahikardija;
 - (v) ventrikularna pre-ekscitacija;
 - (vi) asimptomatski produženi QT interval;
 - (vii) elektrokardiografski dokazan Brugada sindrom.
 - (2) Kandidati sa nekim od navedenih stanja u tačkama (i)-(viii) mogu da se ocijene kao sposobni, ukoliko ne postoje druge abnormalnosti i uz zadovoljavajuću kardiološku procjenu:
 - (i) nekompletan blok lijeve grane;
 - (ii) kompletan blok desne grane;
 - (iii) stabilna devijacija lijeve ose;
 - (iv) asimptomatska sinus bradikardija;
 - (v) asimptomatska sinus tahikardija;
 - (vi) asimptomatski izolovani uniformni supraventrikularni ili ventrikularni ektopični kompleksi;
 - (vii) atrioventrikularni blok prvog stepena;
 - (viii) Mobitz 1 atrioventrikularni blok;
 - (3) Kandidati sa anamnezom nekog od navedenih stanja moraju da budu upućeni na vlast za licenciranje i da prođu kardiovaskularnu procjenu sa zadovoljavajućim rezultatima prije donošenja ocjene sposoban:
 - (i) ablaciona terapija;
 - (ii) ugrađen pejsmejker;
 - (4) Kandidati sa nekim od navedenih stanja moraju da budu ocijenjeni kao nesposobni:
 - (i) simptomatska sinoatrijalna bolest;
 - (ii) kompletan atrioventrikularni blok;
 - (iii) simptomatski produženi QT interval;

- (iv) automatski implantabilni sistem defibrilacije;
- (v) ventrikularni anti-tahikardni pejsmejker.

ATCO.MED.B.015 Respiratorni sistem

- (a) Kandidati sa značajnim oštećenjem plućnih funkcija moraju da budu upućeni na vlast za licenciranje za vazduhoplovno-medicinsku ocjenu. Kada se plućna funkcija uspostavi i kada je zadovoljavajuća donosi se ocjena sposoban.
- (b) Pregled:
Ispitivanja plućne funkcije su potrebna prilikom inicijalnog pregleda i na osnovu kliničke indikacije.
- (c) Kandidati sa anamnezom ili utvrđenom dijagnozom astme koja zahtijeva liječenje moraju da prođu uspješnu respiratornu procjenu. Ukoliko je kandidat asimptomatičan i liječenje ne utiče na sigurnost može se ocijeniti kao sposoban.
- (d) Kandidati sa anamnezom ili utvrđenom nekom od sledećih dijagnoza moraju da budu upućeni na vlast za licenciranje i moraju da prođu respiratornu procjenu sa zadovoljavajućim rezultatom prije donošenja ocjene sposoban:
 - (1) aktivno inflamatorno oboljenje respiratornog sistema;
 - (2) aktivna sarkoidoza;
 - (3) pneumotoraks;
 - (4) sindrom prekida disanja u spavanju;
 - (5) veća operacije grudnog koša;
 - (6) hronična obstruktivna pulmonarna bolesti;
 - (7) transplatacija pluća.

ATCO.MED.B.020 Digestivni sistem

- (a) Kandidati sa nekom posledicom bolesti ili hirurškog zahvata u bilo kom dijelu digestivnog sistema ili njegovih adneksa koja bi mogla da izazove gubitak sposobnosti, posebno nekom vrstom opstrukcije koja je nastala usled strikture ili kompresije, moraju da budu ocijenjeni kao nesposobni.
- (b) Kandidati ne smiju da imaju herniju koja bi mogla da dovede do simptoma gubitka sposobnosti.
- (c) Kandidati sa poremećajem digestivnog sistema, uključujući one u tačkama (1)-(5) mogu da budu ocijenjeni kao sposobni shodno zadovoljavajućoj gastroenterološkoj procjeni nakon uspješnog liječenja ili potpunog oporavka posle operacije:
 - (1) rekurentni dispeptički poremećaj kontrolisan lijekovima;
 - (2) pankreatitis;
 - (3) simptomatski kamenci u žučnoj kesi;
 - (4) utvrđena dijagnoza ili anamneza hronične inflamatorne bolesti crijeva;
 - (5) stanje posle operacije na digestivnom sistemu ili njegovim adneksima, uključujući operaciju delimičnog ili potpunog odvajanja ili odstranjivanja bilo kog navedenog organa.

ATCO.MED.B.025 Metabolički i endokrini sistem

- (a) Kandidati sa metaboličkom, nutritivnom ili endokrinom disfunkcijom mogu da budu ocijenjeni kao sposobni shodno stabilnom stanju i zadovoljavajućoj vazduhoplovno-medicinskoj procjeni.
- (b) Šećerna bolest:
 - (1) Kandidati koji imaju šećernu bolest koja zahtijeva insulin moraju da budu ocijenjeni kao nesposobni.
 - (2) Kandidati koji imaju šećernu bolest koja zahtijeva korišćenje drugih lijekova za kontrolu šećera u krvi moraju da budu upućeni na vlast za licenciranje. Ukoliko se pokaže da je kontrola šećera u krvi postignuta i stabilna kandidat se može ocijeniti kao sposoban.

ATCO.MED.B.030 Hematologija

- (a) Testiranje krvi, ukoliko je potrebno, utvrđuje AME ili AeMC uzimajući u obzir medicinsku anamnezu i nakon fizičkog pregleda.
- (b) Kandidati sa hematološkim stanjem, kao što je:
 - (1) poremećaj koagulacije, hemoragija ili tromboza;
 - (2) hronična leukemija;
 - (3) poremećaj hemoglobina, koji uključuje ali nije ograničen na anemiju, eritrocitozu ili hemoglobinopatiju;
 - (4) značajno uvećanje limfnih žlijezda;
 - (5) uvećanje slezine,moraju da budu upućeni na vlast za licenciranje. Mogu da budu ocijenjeni kao sposobni nakon zadovoljavajuće vazduhoplovno-medicinske procjene.
- (c) Kandidati sa stanjem akutne leukemije moraju da budu ocijenjeni kao nesposobni.

ATCO.MED.B.035 Genitourinarni sistem

- (a) Analiza urina mora da bude dio svakog vazduhoplovno-medicinskog pregleda. Urin ne smije da sadrži nijedan patološki značajan abnormalni element.
- (b) Kandidati sa nekom posledicom bolesti ili hirurškog zahvata na genitourinarnom sistemu ili njegovim adneksima koja bi mogla da izazove gubitak sposobnosti, posebno sa nekom opstrukcijom usled strikture ili kompresije, moraju da budu ocijenjeni kao nesposobni.
- (c) Kandidati sa genitourinarnim poremećajima, kao što su:
 - (1) oboljenje bubrega;
 - (2) jedan ili više kamenaca u bubregu,moraju da budu ocijenjeni kao sposobni nakon zadovoljavajuće nefrološke/urološke procjene.
- (d) Kandidati koji su bili podvrgnuti:
 - (1) većoj operaciji na genitourinarnom sistemu ili njegovim adneksima koji uključuju djelimično ili potpuno odvajanje ili odstranjivanje nekog od njegovih organa; ili
 - (2) većoj urološkoj operaciji,

moraju da budu upućeni na vlast za izdavanje dozvola na vazduhoplovno-medicinsku ocjenu nakon potpunog oporavka prije nego što budu ocijenjeni kao sposobni.

ATCO.MED.B.040 Infektivne bolesti

(a) Kandidati koji su HIV pozitivni moraju da budu upućeni na vlast za licenciranje i mogu da budu ocijenjeni kao sposobni nakon zadovoljavajuće specijalističke procjene i pod uslovom da vlast za licenciranje ima dovoljno dokaza da terapija ne ugrožava sigurno korišćenje prava iz dozvole.

(b) Kandidati koji imaju dijagnozu ili simptome infektivne bolesti kao što su:

- (1) akutni sifilis;
- (2) aktivna tuberkuloza;
- (3) infektivni hepatitis;
- (4) tropske bolesti,

moraju da budu upućeni na vlast za licenciranje na vazduhoplovno-medicinsku ocjenu. Kandidati mogu da budu ocijenjeni kao sposobni nakon potpunog oporavka i procjene specijaliste pod uslovom da vlast za licenciranje ima dovoljno dokaza da terapija ne ugrožava sigurno korišćenje prava iz dozvole.

ATCO.MED.B.045 Akušerstvo i ginekologija

(a) Kandidatkinje koje su bile podvrgnute većoj ginekološkoj operaciji moraju da budu ocijenjene kao nesposobne do potpunog oporavka.

(b) Trudnoća

U slučaju trudnoće, ako AeMC ili AME smatra da je imalac dozvole sposoban da koristi prava, on/ona mora da ograniči rok važenja ljekarskog uvjerenja do kraja 34. nedelje trudnoće. Imalac dozvole mora da prođe vazduhoplovno-medicinski pregled ili ocjenu za produženje nakon potpunog oporavka posle trudnoće.

ATCO.MED.B.050 Mišićno-skeletni sistem

(a) Kandidati moraju da imaju zadovoljavajući nivo funkcionalnosti mišićno-skeletnog sistema koji im omogućava sigurno korišćenje prava iz dozvole.

(b) Kandidati koji imaju statička ili progresivna mišićno-skeletna ili reumatološka stanja koja bi mogla da utiču na sigurno korišćenje prava iz dozvole moraju da budu upućeni na vlast za licenciranje. Kandidat može da bude ocijenjen kao sposoban nakon zadovoljavajuće procjene specijaliste.

ATCO.MED.B.055 Psihijatrija

(a) Kandidati sa mentalnim ili poremećajem u ponašanju koje je uslovljeno upotrebom alkohola ili zloupotrebom psihoaktivnih supstanci, uključujući rekreativne droge sa ili bez zavisnosti, moraju da budu ocijenjeni

kao nesposobni do dokumentovanog oporavka ili prestanka upotrebe ili zloupotrebe supstanci i do dobijanja zadovoljavajuće psihijatrijske procjene nakon uspješnog liječenja. Kandidati moraju da budu upućeni na vlast za licenciranje.

- (b) Kandidati sa psihijatrijskim stanjem kao što je:
 - (1) poremećaj raspoloženja;
 - (2) neurotski poremećaj;
 - (3) poremećaj ličnosti;
 - (4) mentalni ili poremećaj ponašanja,moraju da prođu zadovoljavajuću psihijatrijsku procjenu prije donošenja ocjene sposoban. Kandidati moraju da budu upućeni na vlast za licenciranje radi ocjene njihove zdravstvene sposobnosti.
- (c) Kandidati sa anamnestičkim podatkom o pojedinačnim ili ponavljanim aktima samopovređivanja moraju da budu ocijenjeni kao nesposobni. Kandidati moraju da budu upućeni na vlast za licenciranje i moraju da prođu zadovoljavajuću psihijatrijsku procjenu prije donošenja ocjene sposoban.
- (d) Kandidati sa anamnestičkim podatkom ili kliničkom dijagnozom šizofrenije, šizopatskih poremećaja, poremećaja sa sumanutošću ili manijama moraju da budu ocijenjeni kao nesposobni.

ATCO.MED.B.060 Psihologija

- (a) Kandidati koji imaju simptome stresa koji bi mogli da utiču na sposobnost sigurnog korišćenja prava iz dozvole moraju da budu upućeni na vlast za licenciranje. Mogu da budu ocijenjeni kao sposobni nakon psihološke i/ili psihijatrijske procjene koja pokazuje da se kandidat oporavio od simptoma stresa.
- (b) Psihološka procjena može da se zahtijeva kao dio ili dopuna specijalističkog psihijatrijskog ili neurološkog pregleda.

ATCO.MED.B.065 Neurologija

- (a) Kandidati sa anamnezom ili kliničkom dijagnozom nekog od sledećih stanja moraju da budu ocijenjeni kao nesposobni:
 - (1) epilepsije, osim u slučajevima koji su navedeni u tačkama (b)(1) i (2) koje slijede;
 - (2) ponovljenih poremećaja svijesti nepoznatog uzroka;
 - (3) stanja sklonosti ka cerebralnom poremećaju.
- (b) Kandidati sa anamnezom ili kliničkom dijagnozom nekog od sledećih stanja moraju da budu upućeni na vlast za licenciranje i moraju da prođu dodatnu procjenu prije nego što budu ocijenjeni kao sposobni:
 - (1) epilepsija bez recidiva nakon navršenih pet godina;
 - (2) epilepsija bez recidiva i bez medicinskog tretmana duže od 10 godina;
 - (3) epileptiformne EEG abnormalnosti i spori fokalni talasi;
 - (4) progresivne ili neprogresivne bolesti nervnog sistema;
 - (5) jedna epizoda poremećaja ili gubitka svijesti;

- (6) povreda mozga;
- (7) povreda spinalnih ili perifernih nerava;
- (8) poremećaj nervnog sistema usled vaskularnih nedostataka uključujući hemoragijske i ishemijske događaje.

ATCO.MED.B.070 Oftalmologija

(a) Pregled:

- (1) Sveobuhvatan oftalmološki pregled mora da bude dio inicijalnog pregleda i sproveden periodično u zavisnosti od refrakcije i vidnih funkcija;
 - (2) Rutinski pregled oka mora da bude dio svakog pregleda za produženje i obnovu.
 - (3) Kandidati moraju da prođu tonometriju prilikom pregleda za prvo produženje nakon 40 godina starosti, kod kliničke indikacije i ukoliko je indikovano porodičnom anamnezom.
 - (4) Kandidati moraju da dostave AeMC ili AME izvještaj o oftalmološkom pregledu u slučajevima kada:
 - (i) vidne funkcije pokazuju značajne promjene;
 - (ii) vizuelni standardi na daljinu mogu da se postignu samo sa korektivnim sočivima;
 - (5) Kandidati sa velikom refraktivnom greškom moraju da budu upućeni na vlast za licenciranje.
- (b) Oštrina vida na daljinu, sa ili bez korekcije, mora da bude 6/9 (0,7) ili bolja na svakom oku posebno, a oštrina vida sa oba oka mora da bude 6/6 (1,0) ili bolja.
- (c) Kandidati kod inicijalnog pregleda koji imaju monokularni ili funkcionalni monokularni vid, uključujući probleme sa balansom mišića oka, moraju da budu ocijenjeni kao nesposobni. Kod pregleda prilikom produženja ili obnove kandidat može biti ocijenjen kao sposoban pod uslovom da je oftalmološki pregled zadovoljavajući. Kandidat mora da bude upućen na vlast za licenciranje.
- (d) Kandidati za izdavanje inicijalnog ljekarskog uvjerenja sa stečenim substandardnim vidom jednog oka moraju da budu ocijenjeni kao nesposobni. Prilikom pregleda za produženje ili obnovu kandidat mora da bude upućen na vlast za licenciranje i može da bude ocijenjen kao sposoban pod uslovom da je oftalmološki pregled zadovoljavajući.
- (e) Kandidati moraju da budu u mogućnosti da pročitaju N5 tablicu ili ekvivalent na udaljenosti od 30-50 cm i N14 tablicu ili ekvivalent na udaljenosti od 60-100 cm, sa korekcijom, ukoliko je potrebna.
- (f) Kandidati moraju da imaju normalna vidna polja i normalnu binokularnu funkciju.
- (g) Kandidati koji su imali operaciju oka moraju da budu ocijenjeni kao nesposobni do potpunog oporavka vidnih funkcija. Vlast za licenciranje može da donese ocjenu sposoban nakon uspješne oftalmološke procjene.
- (h) Kandidati sa kliničkom dijagnozom keratokonusa moraju da budu upućeni na vlast za licenciranje i mogu da budu ocijenjeni kao sposobni nakon zadovoljavajućeg pregleda oftalmologa.
- (i) Kandidati sa diplopijom moraju da budu ocijenjeni kao nesposobni.
- (j) Naočare i kontaktna sočiva

- (1) Ukoliko se zadovoljavajuća oštrina vida za određene dužnosti postiže samo uz upotrebu korekcije, naočare ili kontaktna sočiva moraju da obezbijede optimalnu funkciju vida, da se dobro podnose i da budu odgovarajuće za potrebe kontrolora letenja.
- (2) Ne smije da se koristi više od jednog para naočara, tokom korišćenja prava iz dozvole, kako bi se ispunili zahtjevi za oštrinu vida na svim udaljenostima.
- (3) Rezervni komplet sličnih korektivnih naočara mora da bude na raspolaganju za trenutnu upotrebu tokom korišćenja prava iz dozvole;
- (4) Kontaktna sočiva koja se nose tokom korišćenja prava iz dozvole, moraju da budu monofokalna, bezbojna i ne smiju da budu ortokeratologijska.
- (5) Kandidati sa velikom greškom refrakcije moraju da koriste kontaktna sočiva ili naočare sa staklima velikog indeksa prelamanja.

ATCO.MED.B.075

Kolorni

vid

Kandidati moraju da budu normalni trihromati.

ATCO.MED.B.080 Otorinolaringologija

(a) Pregled

- (1) Rutinski otorinolaringološki pregled mora da bude dio pregleda za inicijalno izdavanje ljekarskog uvjerenja, produženje i obnovu.
- (2) Sluh mora da se testira na svakom pregledu. Kandidat mora jasno da razumije konverzacijski govor kada se testira svako uvo na udaljenosti od dva metra od i sa leđima okrenutim prema AME.
- (3) Sluh mora da se testira čistom tonalnom audiometrijom na inicijalnom pregledu i na svakom sledećem pregledu za produženje ili obnovu svake četiri godine do navršenih 40 godina starosti i svake dvije godine nakon toga.
- (4) Čista tonalna audiometrija:
 - (i) Kandidati za ljekarsko uvjerenje klase 3 ne smiju da imaju gubitak sluha, na bilo kom uvu odvojeno, veći od 35 dB na frekvencijama od 500, 1.000 i 2.000 Hz, ili više od 50 dB na frekvenciji od 3.000 Hz.
 - (ii) Kandidati koji ne ispunjavaju kriterijume sluha koji su naprijed navedeni moraju da budu upućeni na vlast za licenciranje i da prođu ocjenu specijaliste prije nego što budu ocijenjeni kao sposobni. Prilikom inicijalnog pregleda moraju da prođu test razlikovanja govora. Kandidati za produženje ili obnovu ljekarskog uvjerenja klase 3 moraju da prođu test funkcionalne sposobnosti sluha u radnim uslovima.
- (5) Slušni aparati:
 - (i) Inicijalni pregled: potreba za slušnim aparatima u cilju ispunjenja zahtjeva za sposobnost sluha ima za posledicu ocjenu nesposoban.
 - (ii) Pregledi za produženje i obnovu: kandidat može da bude ocijenjen kao sposoban ukoliko korišćenje aparata za sluh ili odgovarajućeg protetičkog sredstva poboljša sluh tako da se postiže normalan standard kao i kod ocjene pomoću kompletnog funkcionalnog testiranja u radnim uslovima.

(iii)Ukoliko je potrebno protetičko sredstvo da bi se postigao normalan standard sluha, rezervni komplet uređaja ili pribora, kao što su baterije, mora da bude na raspolaganju kada se koriste prava iz dozvole.

(b) Kandidati sa:

- (1) aktivnim hroničnim patološkim procesom unutrašnjeg ili srednjeg uva;
 - (2) nezaraslom perforacijom ili disfunkcijom bubne opne;
 - (3) poremećajem vestibularne funkcije;
 - (4) značajnom malformacijom ili značajnom hroničnom infekcijom usne duplje ili gornjih disajnih puteva;
 - (5) značajnim poremećajem govora ili glasa što umanjuje mogućnost razumijevanja;
- moraju da budu upućeni na vlast za licenciranje i prođu dodatni ORL pregled i ocjenu kako bi se utvrdilo da to stanje ne utiče na sigurno korišćenje prava iz dozvole.

ATCO.MED.B.085 Dermatologija

Kandidati ne smiju da imaju ni jedno utvrđeno dermatološko stanje koje bi moglo da utiče na sigurno korišćenje prava iz dozvole.

ATCO.MED.B.090 Onkologija

- (a) Nakon dijagnoze primarne ili sekundarne maligne bolesti, kandidati moraju da budu upućeni na vlast za licenciranje i da prođu zadovoljavajuću onkološku procjenu prije nego što budu ocijenjeni kao sposobni.
- (b) Kandidati sa utvrđenom anamnezom ili kliničkom dijagnozom intracerebralnog malignog tumora moraju da budu ocijenjeni kao nesposobni.

PODDIO C

OVLAŠĆENI LJEKARI (AMEs)

ATCO.MED.C.001 Prava

- (a) U skladu sa ovim dijelom, prava AME su da produžava i obnavlja ljekarska uvjerenja klase 3 i da obavlja odgovarajuće vazduhoplovno-medicinske preglede i ocjene.
- (b) Predmet i obim prava AME, i svakog uslova koji iz njih proistekne, mora da bude naveden u uvjerenju.
- (c) Imaoci AME certifikata ne smiju da obavljaju vazduhoplovno-medicinske preglede i ocjene u državi članici koja nije država članica koja im je izdala certifikat, osim u slučaju kada:
 - (1) im ta druga država članica odobri da izvršavaju svoje profesionalne aktivnosti kao ljekari specijalisti;
 - (2) obavijeste nadležnu vlast druge države članice o svojoj namjeri da obavljaju vazduhoplovno-medicinske preglede i ocjene i da izdaju ljekarska uvjerenja u okviru prava AME; i
 - (3) dobiju instrukcije od nadležne vlasti druge države članice.

ATCO.MED.C.005 Podnošenje zahtjeva

- (a) Zahtjev za dobijanje AME certifikata se podnosi u skladu sa procedurom koju je uspostavila nadležna vlast.
- (b) Podnosioci zahtjeva za dobijanje AME certifikata moraju da dostave nadležnoj vlasti:
 - (1) lične podatke i adresu poslodavca;
 - (2) dokumentaciju kojom potvrđuju da ispunjavaju uslove utvrđene u ATCO.MED.C.010, uključujući uvjerenje o završenim programima osposobljavanja iz oblasti vazduhoplovne medicine koja odgovara pravima za koja podnose zahtjev;
 - (3) pisanu izjavu da će AME izdavati ljekarska uvjerenja na osnovu zahtjeva navedenih u ovom dijelu.
- (c) Kada AME obavlja vazduhoplovno-medicinske preglede na više lokacija, mora da dostavi nadležnoj vlasti odgovarajuće informacije koje se odnose na sve lokacije na kojima obavlja praksu.

ATCO.MED.C.010 Zahtjevi za izdavanje AME certifikata

Kandidati za AME certifikat sa pravima za produženje i obnovu ljekarskih uvjerenja klase 3 moraju da:

- (a) budu potpuno kvalifikovani i licencirani za medicinsku praksu i moraju da imaju diplomu ili dokaz o završenoj specijalizaciji;
- (b) imaju završene programe osnovnog i naprednog osposobljavanja iz vazduhoplovne medicine, uključujući posebne module za vazduhoplovno-medicinsku ocjenu kontrolora letenja i posebne uslove u kontroli letenja;
- (c) dokažu nadležnoj vlasti da:
 - (1) imaju odgovarajuće prostorije, procedure, dokumentaciju i funkcionalnu opremu za vazduhoplovno-medicinske preglede; i
 - (2) imaju uspostavljene potrebne procedure i uslove kako bi se poštovala ljekarska tajna.

ATCO.MED.C.015 Programi osposobljavanja iz vazduhoplovne medicine

- (a) Programe osposobljavanja iz vazduhoplovne medicine mora da odobri nadležna vlast države članice u kojoj organizacija koja je sprovodi osposobljavanje ima svoje poslovno sedište. Organizacija koja sprovodi osposobljavanje mora da dokaže da program osposobljavanja sadrži ciljeve osposobljavanja za sticanje potrebne stručnosti i da lica koja su zadužena za sprovođenje osposobljavanja imaju odgovarajuće znanje i iskustvo.
- (b) Osim u slučaju osposobljavanja za osvježanje znanja, programi osposobljavanja moraju da se završavaju ispitom u pisanoj formi iz predmeta koji su obuhvaćeni sadržajem programa osposobljavanja.
- (c) Organizacija za osposobljavanje mora da izda certifikat o završetku osposobljavanja kandidatu koji je položio ispit.

ATCO.MED.C.020 Izmjene AME certifikata

- (a) AMEs moraju da obavijeste nadležnu vlast o sledećim okolnostima koje mogu da utiču na njihove certifikate:
 - (1) kada je protiv AME pokrenut disciplinski postupak ili istraga od strane medicinskog regulatornog tijela;
 - (2) kada postoje promjene u uslovima pod kojima je certifikat izdat, uključujući sadržaj izjava datih prilikom podnošenja zahtjeva;
 - (3) kada više ne ispunjava zahtjeve za izdavanje AME certifikata;
 - (4) kada je došlo do promjene lokacije na kojoj se obavlja vazduhoplovno-medicinska praksa ili je promijenjena kontakt adresa.
- (b) Propust da se obavijesti nadležna vlast mora da ima za posledicu suspenziju ili stavljanje van snage prava dobijenih AME certifikatom, na osnovu odluke nadležne vlasti koja suspenduje ili stavlja van snage certifikat.

ATCO.MED.C.025 Važenje AME certifikata

AME certifikat se izdaje na period koji ne prekoračuje tri godine. Može da bude produžen pod uslovom da imalac:

- (a) i dalje ispunjava opšte uslove za medicinsku praksu i da je registrovan u skladu sa nacionalnim zakonom;
- (b) ima završeno osposobljavanje osvježavanja znanja iz vazduhoplovne medicine i o radnim uslovima kontrolora letenja tokom prethodne tri godine;
- (c) ima najmanje 10 obavljenih vazduhoplovno-medicinskih pregleda svake godine; Ovaj broj pregleda može da smanji samo nadležna vlast u opravdanim okolnostima;
- (d) i dalje ispunjava uslove za izdavanje AME certifikata; i
- (e) koristi AME prava u skladu sa ovim dijelom.